יודען, געדענקט, אַז דער קאַמף געגען די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאַנד דויערט!

היינט 10 זייטען

(טאַבעלע פון די מלוכה־לאָטעריע — זעה זייט 9) פּרייז 15 גראָשען

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

נייער פאָלקסבלאַט

№ 8 | לאָדז, דאָנערשטאָג י״ד טבת תרצ״ו | פערצענטער יאָהרגאַנג | Łódź, Czwartek, 9 stycznia 1936 | № 8

אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71.
Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

אנטי־יודישע עקסצעסען אין ליטע

33 יודען זענען פערוואונדעט געוואָרען

קאָוונע, 8 (יט״א טעלעגראַפיש) אין די שטעטלעך קראַש און ווערנע, זענען פאָרגעקומען אַנטי־יודישע עקסצעסען. 33 יודען זענען פערוואונדעט געוואָרען. איין יוד איז שווער פערוואונדעט געוואָרען.

די אַנטיילנעמער אין די עקסצעסען זענען אַרעסטירט געוואָרען און וועלען צוגעצויגען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

פלאַן פון לעגיסלאַטיוו־ראַט איינשטימיג אָפּגעוואָרפען אויף דער דרינגענדער קאָנפערענץ

ירושלים, 8 (יט״א טעלעגראַפיש) אין אַן אָפיציעלען קאָמוניקאַט פון דער אַגענץ ווערט מיטגעטיילט, אַז אין דער דרינגענדער קאָנפערענץ וועגען דער פּראָקלאַמירונג פון לעגיסלאַטיוו־ראַט, האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון אַקציאָנס־קאָמיטעט, עקזעקוטיווע, יעד הלאומי, אגודת ישראל און דער תל־אביב׳ער בירגערמייסטער מאיר דיזענהאָף.

ס׳איז אָנגענומען געוואָרען דער פון פריער בעשטימטער בעשלוס געגען דעם לעגיסלאַטיוו־ראַט.

ווי יט״א דערוואוסט זיך, האָט דער אָנוועזענדער פאָרשטעהער פון יעד הלאומי יעקב כהן פאָרגעלעגט, צו עפענען אַ דיסקוסיע וועגען אַ מעגליכקייט פון אַ לעגיסלאַטיוו־ראַט אויף אַנדערע יסודות.

דער פאָרשלאַג איז איינשטימיג אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

צו אונזערע לעזער!

דער מאָרגענדיגער פרייטאָג־נומער פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

דערשיינט אין אַ פערגרעסערטער אויפלאַגע און וועט ענטהאַלטען אַ רייכען פּובליציסטישען און ליטעראַרישען מאַטעריאַל פון:

רעד. י. אוגער, יצחק קאַצענעלסאָן, משה בראָדערזאָן, ד״ר ח. זשיטלאָווסקי, ד״ר פ. פרידמאַן, ל. מלאך, לעאָ קעניג, י. אַבערזשאַנעק, ד״ר י. האַנדזעל, אַדוו. ז. שטרויך, י. ד. בערקאָוויטש, אַדוו. ע. שעסקין, הינדע לעווי, ד״ר י. קנאָפּינג גראַף קאַלי.

א־נ־א־נ־ס־ע־ן

צום מאָרגענדיגען אינהאַלטרייכען נומער ווערען אָנגענומען אַ גאַנצען טאָג אין אדמיניסטראַציע, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71.

וויזע־שוועריגקייטען פאַר עולים קיין ארץ־ישראל

וואַרשאַ, 8 (טעלעפאָניש) לעצטענס מאַכט דער ענגלישער קאָנסולאַט אין וואַרשאַ גרויסע שוועריגקייטען ביים אַרויסגעבען וויזעס פאַר עולים קיין א״י, וואָס פאָהרען אהין מיט דרישות.

די שוועריגקייטען בעשטייען אויך אין דעם, וואָס פריהער איז אַ דרישה גילטיג געווען 3 חדשים פון דעם טאָג, וואָס זי פלעגט אָנקומען קיין וואַרשאַ. איצט ווערט דער טערמין גערעכענט פון דער דאַטע, וואָס זי ווערט אַרויסגעשיקט פון א״י, און אויב דער־וואַרטען, ווערט זי בטל.

DYREKCJA
Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego, Sp. Akc.,
(Elektrownia Łódzka)

podaje do wiadomości swoich Odbiorców energji elektrycznej, **że w I-szym okresie 1936 r. nastąpił nowy podział miasta na rewiry inkasowe,** wskutek czego może się zdarzyć, że w terminie od 16-go stycznia do 15-go lutego r.b. inkasenci zgłoszą się do pp. Odbiorców wcześniej lub później, niż w terminach dotąd ustalonych.

Dyrekcja Elektrowni uprzejmie prosi o przyjęcie powyższego do wiadomości i potwierdza, że taka zmiana będzie miała miejsce tylko w tym okresie inkasowym. Inkaso za dalsze okresy będzie się odbywało według dat ustalonych w czasie od 16 stycznia do 15 lutego b. r.

Zarazem Dyrekcja zawiadamia pp. Odbiorców, że od dnia 2 stycznia 1936 r. wydane zostały personelowi, spełniającemu czynności służbowe w mieście,

LEGITYMACJE KOLORU ŻÓŁTO-RÓŻOWEGO Z FOTOGRAFJAMI,

zaopatrzone w pieczęcie, plomby firmowe oraz podpisy Dyrekcji i zawierające wyszczególnienie funkcyj służbowych. Dotychczasowe legitymacje zostały unieważnione, nowe zaś są ważne do końca 1936 roku.

PP. Odbiorców energji elektrycznej uprasza się o żądanie okazania legitymacji służbowej przed rozpoczęciem czynności przez funkcjonarjusza Elektrowni.

פוילישער אַמבאַסאַדאָר ביים מיניסטער אידען

לאָנדאָן, 8 (ספּ. טעל.) נעכטען האָט דער אויסערן־מיניסטער אידען אויפגענומען דעם פוילישען אַמבאַסאַדאָר ראַטשינסקי בעת׳ן לענגערען האַרציגען געשפּרעך זענען אַרומגערעדט געוואָרען אַקטועלע פּראָבלעמען, וואָס זענען נוגע די בריטיש־פּוילישע בעציהונגען.

פון דער בודזשעט־קאָמיסיע ביים סיים

וואַרשאַ, 8 (טעלעפאָניש) דעם 10 ד. ח. הויבט אָן איהרע אַרבייטען איבער׳ן בודזשעט די בודזשעט־קאָמיסיע ביים סיים — אונטער׳ן פאָרזיץ פון יוזעף־מאַרשאַלעק בירקאַ.

ג.צ.א. געגען לעגיסלאַטיוו־ראַט

ירושלים, 8 (יט״א טעלעגראַפיש) די ג.צ.א. האָט איבערגעגעבען דעם הויך־קאָמיסאַר וואוקאָפּ אַ מעמאָריאַל, געגען דער פּראָקלאַמירונג פון לעגיסלאַטיוו־ראַט.

אונזער וואָרט

„מעשה־מאַנטעפיאָרע"

די מעשה קלינגט אפילו גראָטעסק און זעהט אויס — ביי דער גאַנצער טראַגישקייט איהרער — היבש קאָמיש...

ווען עס ווערט דעריבער נישט גערעדט אין דער פּרעסע מיט ערנסט, ווען עס פליהען נישט וועגען דעם קיין דעפּעשען, וואָלט עס באַלד געהאַט דעם פּנים, ווי די „געשיכטע" אין דער פאָלקס־פאַנטאַזיע מיט׳ן סער מאָזעס מאָנטעפיאָרע, וועלכער קומט צו ניקאָלאַי׳ען אָפּקויפען דאָס ביסעל יודעלעך, צו 3 קערבלעך פאַר אַ שטיק...

וואָרום וואָס פאַר אַ פּנים האָט עס די געשיכטע מיט דער ענגלישער יודישער דעלעגאַציע אין די פּערזאָנען פון דעם געוועז. הויך־קאָמיסאַר אין ארץ ישראל, הערבערט סעמיועל, דעם פּרעזעס פון קרן־היסוד אין ענגלאַנד סעמיועל מאַקס און דעם גרויסען יודיש־ענגלישען עסקן בצרכי ציבור בערסעט, וועלכע „גייען זיך זעצען פאָהרען" קיין אַמעריקאַ צו אונטערהאַנדלען מיט די אַמעריקאַנער יודען וועגען שאַפען אַ פאָנד פון 3 מיליאָן פונט צו אויסלייזען די אומגליקליכע ברידער אונזערע פון דער נאַציישער אינקוויזיציע.

דאָס זענען אָבער אַלץ נישט קיין אויסגעטראַכטע זאַכען, און עס פערשניידט זיך אויף גאָר ערנסט: עס דאַרף, הייסט עס, אין אַ גאָר קורצער צייט געשעהן אַ פאָלקס־וואַנדערונג, און אויב עס איז טאַקי אמת, דאָס עס ווערט פאָראויסגעזעהן אַ מעגליכקייט, אַז אַ האַלבער מיליאָן יודען זאָלען אַרויסוואַנדערן, טאָ וויפיל זשע יודען וועלען עס אויסגעבליבען אין דייטשלאַנד?!.

עפּעס לענט זיך נישט אויפ׳ן שכל, אַז דאָס נאַציסטישע דייטשלאַנד וועט ביי דער גאַנצער טמשות איהרער אַרויסלאָזען אַזאַ „טרומף", ווי די יודען פון איהר האַנד, ווען אפילו מ׳זאָל פאַר זיי בעצאָהלען צו „3 גאָלד־מאַרק פּראָ שטיק"...

מען וואָלט דאָך דאַן אינגאַנצען געדאַרפט צו מאַכען דאָס קרעמעל — ווען עס גליטשט זיך אַרויס פון אונטער די האַנד, דער „יודען־פּירוץ", דער „פּרעמד־ראַסיגער" אַרגומענט.

און — דערצו נאָך: אַזעלכע טייערע, אַזעלכע... חכמה׳דיגע יודען, ווי די דייטשע, וואָס לאָזען נישט רוהיג זיך אָפּגעבען... פאַר זיי!

נישט בחנם האָט מען דעריבער ערקלערט איצט אין די דייטשע רעגירונגס־קרייזען, אַז זיי האַלטען נאָך נישט דערביי...

ב.

טאָג־טעגליך

מען גרייט זיך...

עס איז שוין איצט בעקאַנט, אַז די ענגליש־פראַנצויזישע מיליטערישע אונטערהאַנדלונגען זענען פאָזיטיוו פערענדיגט געוואָרען. זיי זענען איצט רעגולירט געוואָרען דורך דער פערמיטלונג פון דעם מיליטער־ און פלאָט־אַטאַשע ביי דער ענגלישער אַמבאַסאַדע אין פּאַריז.

דער דאָזיגער ענין איז העכסטוואַהרשיינליך אַ פּועל יוצא פון דער אומרוהיגקייט, וואָס הערשט אין פראַנקרייך אין שייכות מיט דער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע צוליב די אַלץ שטייגענדע שוועריגקייטען פון איטאַליען.

אין פּאַריז רעכענט מען זיך מיט דער מעגליכקייט פון אַ דערנעהנטערונג צווישען איטאַליען און דייטשלאַנד, און פון רוים קומען טאַקע אָן ידיעות וועגען פערשידענע טענדענצען צו שאַפען אַ געמיינזאַמען פראָנט מיט דייטשלאַנד און יאַפּאַן.

גלייכצייטיג בעמיהען זיך אַ סברא די איטאַליענער צו פערזיכערן זיך די צושטעלונג פונם דייטשען סינטעטישען נאַפט.

לויט דער מיינונג פון פראַנצויזישע מאַסגעבענדע דאָקומענטען, וואָלט די איטאַליעניש דייטשע דערנעהנטערונג געבראַכט צו אַ חורבן פון עסטרייך, ווייל אויף איהר חשבון וואָלט צו אַט דער „פריינדשאַפט" געקומען.

און — בינו לבינו — צי ס׳האָלט נאָהענט דערביי, צי ס׳איז נאָך ווייט די צייט, ווי די שוואַרצע וועלען זיך וואַרפען אין די אָרעמס פון די ברוינע — דערוויל ווערען די דייטשע הכנות אדורכגעפיהרט אַלץ האַסטיגער און גרינדליכער.

די פראַנצויזישע פּרעסע ווייזט אָן אויף די פּלענער צו פאַרטיפיצירען די דעמיליטאַריזירטע ליניע אין אויבער־רהיין, און קלערט אויף דערביי דעם סוד, הלמאי עס פעהלט איצט אויס אין דייטשלאַנד פעטס, פּוטער און פלייש, בעת אין דער ווירקליכקייט ווערען די דאָזיגע אַרטיקלען גראָד איצט פאַרהאַן לרוב אין דער פאָראויסזעהונג פון אַ מלחמה — פּערזיכערט די פראַנצויזישע פּרעסע — האָט דייטשלאַנד אַרויסגעצויגען פון מאַרק ריזיגע סכומים שפּייז־אַרטיקלען, וועלכע וועלן ווערן פערוואַנדעלט אין קאָנסערווען אויף שפּעטער... מען גרייט, אַלזאָ, מאַר־מעלאַדע צו דער בלוטיגער „מאַרמעלאַדע"!

מ.

די רעגירונג פון „דריטען רייך"

איילט זיך נישט מיט׳ן משלח זיין איהרע קרבנות

וואס וועט זי נעבער טוהן אהן יודען!..

בערלין, 8 (יט"א טעלעגראפיש)

פון די רעגירונגס־קרייזען ערקלעהרט מען, אז אין שייכות צום פלאן וועגען ארויסשיקען א פערטעל מיליאן יודען פון דייטשלאנד, האט די רעגירונג נאך נישט אנגענומען קיין שטעלונג.

19 יודישע משפחות פון דייטשלאנד

בעזעצען זיך אין די י. ק. א. קאלאניעס אין ארגענטינע

בערלין, 8 (יט"א טעלעגראפיש)

די ערשטע גרופע 19 יודישע משפחות פאהרט די טעג אפ קיין ארגענטינע צו בעזעצען זיך אין די י.ק.א. קאלאניעס. דער רוב פון זיי האט מיטגעמאכט א לאנדווירטשאפטליכע הכשרה.

יודען טשעכישע בירגער

וועלען מעגען ארויספיהרן פון דייטשלאנד דעם גרעסטען טייל פון זייער פערמעגען

בערלין, 8 (יט"א טעלעגראפיש)

לויט אן אפמאך מיט א טשעכאסלאוואקישער באנק, וועלען די יודען, טשעכאסלאוואקישע בירגער וואס פערלאזען דייטשלאנד, קענען מיטנעמען דעם גרעסטען טייל פון זייער פערמעגען.

אפקלאנג אין אמעריקא פון די אנטיסעמיטישע ארויסטרעטונגען אין רומעניען

ניו־יארק (יט"א) דער פערבאנד פון רומענישע יודען אין אמעריקא האט איבערגעשיקט דעם רומענישען געזאנדטען אין וואשינגטאן, ק. דאווילא, א מעמאריאל, אין וועלכען עס ווערט אנגעוויזען אויף די לעצטע יודען־פיינדליכע אנרוהען אין בוקארעשט און עס ווערט פון געזאנדטען געפאדערט אויפצוגעהמען אן אינטערווענץ לטובת די יודישע בירגער פון רומעניען ביים קעניג קאראל און פרעמיער טאטארעסקו.

נישט קיין אביסינישער אפיציר, נאר... אן אפעריסט

דער עקזאטישער זולמאטי שלמה ווערט דעפארטירט פון גריכענלאנד

סאלאניקי, (יט"א) די גריכישע פאליציי האט ארעסטירט זולמאטי שלמה׳ן, וועלכער האט זיך אנגעגעבען אלס פאלאשען־אפיציר פון דער אביסינישער ארמעע, וואס איז — ווי ער האט וועגען זיך ערקלערט — ענטלאפען פון דער איטאליענישער געפאנגענשאפט. די פאליציי בעהויפטעט, אז ער איז אן אפעריסט און זיינע ערקלערונגען זענען אויסגעטראכטע. זילמאטי וועט דעפארטירט ווערען פון גריכענלאנד.

מיני. בעק וועט דעם 14. ד.ח.

האלטען אן עקספאזע וועגען דער אויסערן־פאליטיק

ווארשא, 8 (טעלעפאניש)

נעכטען פארמיטאג איז, אונטער׳ן פארזיץ פון וויצע־מארשאלעק שעצל פארגעקומען א זיצונג פון דער קאמיסיע פאר אויסערן־ענינים ביים סיים. עס זענען אנגענומען געווארען עטליכע געזעץ־פראיעקטען וועגען ראטיפיקאציעס.

די נאהענטסטע זיצונג וועט פארקומען דעם 14 ד.ח. און אויף איהר וועט דער אויסערן־מיניסטער בעק האלטען אן עקספאזע וועגען דער אויסערן־פאליטיק. אויפ׳ן צווייטען טאג וועט פארקומען א דיסקוסיע וועגען דעם עקספאזע.

די שיפען וואס פיהרען „אונלעגאלע" עולים קיין א"י

וועלען קאנפיסקירט ווערען—שארפע שטראפען פאר „אונלעגאלער" עליה

ירושלים, 8 (יט"א טעלעגראפיש)

די נאוועלע צום אימיגראציע־געזעץ, זעהט פאר שארפע שטראפען פאר „אונלעגאלער" עליה. פאר מיטהעלפען „אונלעגאלע" עולים, דראהט א שטראף פון 200 פונט אדער א יאהר תפיסה. קלענערע שיפען, וואס וועלען ברענגען „אונלעגאלע" עולים, וועלען מעגען קאנפיסקירט ווערען.

דער עניז־הויפטמאן

טרענטאן, 8 (ספ. טעל.)

מען האט מיטגעטיילט הויפטמאנ׳ען, אז די עקזעקוציע וועט פארקומען דעם 17 יאנואר.

דער פעראורטיילטער האט א האפענונג, אז די שטראף זיינע וועט אפגעווענדעט ווערען דורכ׳ן טריבונאל פאר בעגנעדיגונגס־ענינים, וועלכער וועט זיין ענין בעטראכטען אין דעם נאהענטסטען שבת.

ארעסטירט 2 יודישע באנקירען

פאריז, 8 (ספ. טעל.)

אין נאנס האט מען ארעסטירט 2 יודישע באנקירען, וואס פיהרען אן מיט דער באנק לעוי און ברוין.

די באנק ווערט בעשולדיגט אין פיהרען נישט־דערלויבטע אפעראציעס און פערשווענדען 4 מיליאן פראנק.

די פאליציי האט אדורכגעפיהרט רעוויזיעס.

צוריקקעהר פונ׳ם קעניג לעאפאלד

בריסעל, 8 (ספ. טעל.)

דער קעניג לעאפאלד האט זיך אין דער פאריגער נאכט צוריקגעקעהרט פון ענגלאנד.

דער קעניג האט פערבראכט 10 טעג אין סוסעקס ביי זיינעם א פריינד, שפילענדיג דער־עיקר אין גאלף...

צוציהען די דייטשע רעגירונג צו פעראנטווארטליכקייט

צום אינטערנאצ. גערעכטיגקייטס־טריבונאל אין האג — פאדערט דער אמעריק. יוד. קאמיטעט

ניו־יארק, 8 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דער יעהרליכער סעסיע פון אמעריקאנער יודישען קאמיטעט, איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע אויפצופאדערן דעם פעלקער־בונד, כ׳זאלען אנגענומען ווערן שריט צוצוציהען די דייטשע רעגירונג צום אינטערנאציאנאלן גערעכטיגקייטס־קאמיטעט אין האג צוליב די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד.

די רעזאלוציע שטיצט זיך אויפ׳ בעריכט פון געוועז. הויך־קאמיסאר פאר פליטים - ענינים דזשעמס מאקדאנאלד.

ניין יודען אין דער אויבערשטער פארלאמענטס־קאמער אין אונגארן

בודאפעשט, (יט"א) דער פרעזידענט פון דער בודאפעשטער בערזע, אלעקסאנדער פלייסיג, איז געוועהלט געווארן אין דער אונגארישער אויבערשטער קאמער. פלייסיג איז נישט לאנג דורכ׳ן רעגענט אדמיראל הארטי אויסגעצייכענט געווארען מיט׳ן אונגארישען פערדינסט־ארדען פון ערשטען קלאס.

חוץ אלעקסאנדער פלייסיג געהערען צו דער אונגארישער אויבערשטער קאמער נאך אכט יודען.

מאקס ליבערמאן־אויסשטעלונג אין דער בערלינער יוד. קהלה

בערלין (יט"א) צו דער ערשטער יאהר־צייט נאכ׳ן טויט פון מאקס ליבערמאן גרייט צו די בערלינער יודישע קהלה אין די זאלען פון יודישען מוזעאום א ליבערמאן־אויסשטעלונג, אויף וועלכער עס וועלען זיך געפינען ווערק פון גרויסען קינסטלער פון זיינע פערשידענע שאפונגס־פעריאדן.

באהן קאטאסטראפע הינטער נאוואווילייקע

ווילנע, 8 (טעלעפאניש)

הינטער נאוואווילייקע, איז א געמישטער לאקאלער צוג, וואס קורסירט אויף דער ליניע ווילנע — ווילייקע, ארונטער פון די רעלסען. 6 וואגאנען זענען צושמעטערט געווארען. פון די 27 פאסאזשירען זענען 26 פערוואונדעט געווארען און צוויי שען זיי — 3 שטערבליך. איין פערוואונדעטער איז אויפ׳ן וועג צום שפיטאל געשטארבען.

עס ווערט געפיהרט אן אויספארשונג.

Dr.

B. Robinzon

אינערליכע קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען

אויף 10 פאמארסקא 10

פראנט, 2טער שטאק, טעל. 131-86.

נעהמט אן פון 6 ביז 8 אין אווענט.

Dr. REICHER

פאלודביאווא 28. טעל. 93-201

ספעציאליסט

פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג

סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזען

נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אווענד.

זונטאג און חגאות פון 9—1

Dr.

Wołkowyski

ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02

ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט־קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע

נעמט אן פון 8—11 ביטאג און 4—9 אווענד.

קלאנג־קינא־טעאטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26.

היינט און פאלג. טעג!

פרעכטיגער דאפעלטער פראגראם!

I

WONDER BAR

פילם מיט טויזענדער נסים

אין די הויפטראלען:

DOLORES del RIO, Ricardo Cortez, Kay Francis, ALL JOLSON

II

דאס געהיימניש פון דער קליינער SHIRLEY

פאר גאלד בריליאנטען, בוזשוטעריע

און לאמבארד־קוויטעס

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

„תומכי־אורחים"

פאמארסקא 18, טעל 266-31

מיר טיילען מיט, דאס אין פעראיינס־קאנצעלאריע אמטירט

אן אדוואקאט

יעדען מיטוואך און מיטוואך פון 8 ביז 9.30 אווענט און ערטיילט

יורידישע עצות

פאר מיטגלידער, שפענדער פון אונזער אינסטיטוציע און פאר אונפערמעגליכע— גענצליך אומזיסט.

א מינימאלע אפצאהל ווערט גענומען פאר דורכפיהרען פראצעסן.

נומערן צום אדוואקאט ווערען ארויסגעגעבען פון 5–7 אווענד.

די פערוואלטונג.

וואס יעדער סוחר און האנדווערקער דארף וויסן!

אז שעהנע דרוק - ארבייט הייבט דעם אימפולס פון געשעפט און דערינגער איילט צו בעשטעלן אייערע דרוק־ארבייט אין דער בעוואוסטער שנעל־דרוקעריי

בראמבערג

צעגעלניאנא 8 פראנט

טעל. 255-09

בריפבויגען, קאנווערטען, רעכנונגען, צירקולארען, עטיקעטען, חתונה־קארטען, קאנפעקציע־טיט

ביליג — רעעל — עסטעטיש

אכטונג, שניידער־מייסטער! בעזייט אויף לאגער מאס־ביכער!

אוירען, נאז און האלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. אז. ג.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9-2 און פון 4-8 אווענט.

Dr.

Wajnberg

ספעציאליסט פאר לונגען, הארץ־ און סקלעראז קראנקהייטען

פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02

Dr. med.

A. STILLER

אינערליכע קראנקהייטען

נעהמט אן פון 4–8

פילסודסקיעגא 15,

פראנט, 2. שטאק טעל. 206-75

נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אוו.

Dr. med.

A. Banasz

כירורג - אורולאג

Wólczańska 23, tel. 139-88

האט בעגייט די אויפנאהמען.

נעהמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

געדענקט, שטשענשליווי

ביי

צום ווינטער־סעזאן, א גרויסער אויסוואהל פון אריגינעלע בילליצער און טאמאשאווער סחורות

אויף אנציגער און פאלטענס

פון די בעסטע קוואליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך!

R. Szczęśliwy

לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5

טעל. 156-09.

געדענקט פראנט II שטאק.

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעהמט אן פון 8-11 און פון 4-8 אין אווענד

זונטאג פון 10—2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל. אונבעמיטעלטע— לעטשניצע פבויזען.

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען

6. שערפיעז 37 (בענעדיקטא)

נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

אַביסיניער פֿערענדיגט די אַקציע

פֿון צוריק־אָפּנעהמען דעם ראַיאָן פֿון טעמביען

די איטאַליענער, ווי געוועהנליך — לייקענען

וואַרשאַ, 8 (טעלעפֿאָניש) אויפֿ׳ן גרונד פֿון ידיעות פֿון פֿערשידענע קוועלען גיבען מיר פֿאָלגענדעס וועגען דער לאַגע אויף די פֿראָנטען אין אַביסיניען דעם 8 ד. ח.

אויפֿ׳ן צפֿון־פֿראָנט האָט די איטאַליענישע אַרטילעריע, לויט׳ן אָפֿיציעלען איטאַליענישען קאָמוניקאַט, צושפּרייט די אַביסינישע אָפּטיילונגען, וועלכע זענען קאָנצענטרירט געוועזען אויף דרום פֿון מאַקאַלע, אויפֿ׳ן באַרג אמקא־אַראַדאַם.

דער אָפֿיציעלער אַביסינישער קאָמוניקאַט, וואָס ווערט אָנגעגעבען דורך ענגלישע און פֿראַנצויזישע קוועלען איז מודיע, אַז נעכטען האָבען אַביסינישע בעוואָפֿענטע אָפּטיילונגען פֿערענדיגט די אַקציע פֿון צוריקקריגען דעם ראַיאָן טעמביען, אויף מערב־זייט פֿון מאַקאַלע. לויט דעם דאָזיגען קאָמוניקאַט, האָבען זיך די איטאַליענער נעכטען צוריקגעצויגען, נישט שטעלענדיג קיין שום ווידערשטאַנד. זיי האָבען בלויז געבערענט די אַביסינישע דערפֿער, און ענטלויפֿענדיג, האָבען זיי איבערגעלאָזט איין טאַנק און אַ לאַסט־אויטאָ.

אַלע אינפֿאָרמאַציע־קוועלען טיילען גלייכצייטיג מיט, אַז די שלאָקס־רעגענס אויפֿ׳ן צפֿון־פֿראָנט האַמעווען די קריגס־אָפּעראַציעס.

די ענגלישע קוועלען זענען אויך מודיע, אַז די איטאַליענישע לופֿט־פֿליהער האָבען היינט ענטוויקעלט אַ לעבהאַפֿטע טעטיגקייט אויף פֿערשידענע אָפּשניטען פֿונ׳ם פֿראָנט אין דער פּראָווינץ טיגר.

פֿונ׳ם דרום־פֿראָנט זענען היינט קיין שום ידיעות נישט אָנגעקומען.

אדיס־אבבא, 8 (ספּ. טעל.)

היינט איז אין דער הויפּט־קוואַרטיר אין דעסיע אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ בעפֿעהל, אַז די 7 איטאַליענישע אָפֿיצירען, וואָס זענען לעצטענס גענומען געוואָרען אין געפֿאַנגענשאַפֿט, זאָלען אָפּגעפֿיהרט ווערען קיין דעסיע, און אַז מען זאָל זיי בעזאָרגען מיט אייראָפּעאישער קליידונג און שפּייז.

דער זוהן פֿונ׳ם קייזער, דער פֿירשט פֿון האַראַר האָט היינט בעזוכט די געפֿאַנגענע און זיי צוגעזאָגט, אַז ער וועט זייערע בריף אָפּשיקען צו זייערע משפּחות.

אדיס־אבבא, 8 (ספּ. טעל.)

פֿון דושידושיגי איז אָנגעקומען קיין האַראַר דער פֿירשט איזמאַי דאַוִד, דער שעף פֿונ׳ם עגיפּטישען „רויטען קרייץ“. ער דריקט זיך אויס מיט עמפּערונג וועגען דער באָמבאַרדירונג פֿונ׳ם עגיפּטישען אַמבולאַנס אין דאַגבור, דעם 4 יאַנואַר.

שטאָקהאָלם, 8 (ספּ. טעל.)

די שוועדישע רעגירונג האָט נאָך לעת עתה נישט אונטערגענומען קיין שום שריט בנוגע דער באָמבאַרדירונג פֿונ׳ם רויטען־קרייץ־שפּיטאָל אין אַביסיניען. די דעציזיע אין דער דאָזיגער פֿראַגע וועט אָנגענומען ווערען נאָך דער ענדגילטיגער צונויפֿזאַמלונג פֿון די מאַטעריאַלען, צו וועלכע עס וועט אויך געהערען דער בעריכט פֿון גענ. גראַציאַני.

רוים, 8 (ספּ. טעל.)

„לאַווראָ פֿאַשטשיסטאַ“ שרייבט, אַז די איטאַליענער וועלען איצט האָבען דאָס רעכט נישט צו אָנערקענען די צייכענס פֿונ׳ם „רויטען קרייץ“ אויפֿ׳ן שטח פֿון אַביסיניען, ווייל די אַביסינער מיסברויכען די גאַנצע צייט מיט די דאָזיגע צייכענס, מאַסקירענדיג מיט זיי די מיליטער־לאַגערס און די אַמוניציע סקלאַדען. האַנדלענדיג אַזוי, טוען די אַביסיניער נאָך זייערע אייראָפּעאישע פּראָטעקטאָרען, וועלכע בעשולדיגען איטאַליען אין אַגרעסיע, און האָבען דערביי אין זין זייערע אייגענע צילען און אינטערעסען. די צייטונג טרעט שאַרף אַרויס געגען די „כלומרשטע הומאַניטאַריסטען“ און דערקלעהרט, אַז כל־זמן דער גורל פֿון די פֿעלקער וועט אָפּהענגיג זיין פֿונ׳ם בלינדען גורל, וועלען די דעצידירענדע שטים האָבען שטענדיג די אַרמאַטען.

זשענעווע, 8 (ספּ. טעל.)

אין גענעראַל־סעקרעטאַריאַט פֿון דער פֿעלקער־ליגע איז אריינגעפֿלאָסען אַ נאָטע פֿונ׳ם אַביסינישען געזאַנדטען אין פּאַריז, אין וועלכער עס ווערט ווידער־אַמאָל געפֿאָדערט אַרויסצושיקען אַ קאָמיסיע פֿון דער פֿעלקער־ליגע, בכדי צו פֿאָרשען די קריגס־מעטאָדען, וואָס ווערען לעצטענס אָנגעווענדעט דורך די איטאַליענער.

פּאַריז, 8 (ספּ. טעל.)

האַוואַס איז מודיע פֿון רוים וועגען דעם, אַז עס זענען גערופֿען געוואָרען צו אַקטיווער דינסט די רעזערוו־אָפֿיצערען פֿונ׳ם יאָהרגאַנג 1907, וועלכע געהערען צום לופֿט־פֿליה־קאָרפּוס.

אַדיס־אבבא, 8 (ספּ. טעל.)

לויט ידיעות וואָס זענען אָנגעקומען פֿון דער פּראָווינץ גאָדזאַן, איז דאָרט מיט עטליכע טעג צוריק אויסגעבראָכען אַ רעוואָלוציע, וועלכע איז פֿולשטענדיג דערשטיקט געוואָרען.

די רעוואָלוציע איז אויסגעבראָכען צוליב ריוואַליזאַציע צווישען אייניגע קליינע לאָקאַלע הערשער, וועלכע האָבען געהאַט חשק אויסצונוצען פֿאַר זיך די איצטיגע אַנאָרמאַלע סיטואַציע.

אין די אָפֿיציעלע קרייזען שטרייכט מען אונטער, אַז דער פֿולשטענדיגער דורכפֿאַל פֿון דעם דאָזיגען אויפֿשטאַנד בעווייזט דעם כּח פֿון אייניגקייט, וואָס הערשט איצט אין אַביסיניען.

בלוטיגע אומרוהען אין בוענאָס־איירעס

אַ שיסעריי אין דער שטאָט. — מיליטער און פּאָליציי געגען די שטרייקענדע. — אַרעסטירט 200 מאַן. — עס איז שוין שטיל

לאָנדאָן, 8 (ספּ. טעל.)

פֿון בוענאָס־איירעס איז מען מודיע, אַז נעכטען איז דאָרט אויסגעבראָכען אַ גענעראַל־שטרייק, וואָס איז פּראָקלאַמירט געוואָרען, בכדי צו אונטערשטיצען די שוין 2 חדשים־שטרייקענדע בערג־אַרבייטער. דער שטרייק האָט אָנגענומען אַ דראָהענדען בלוטיגען פֿערנעם. בעת די שיסערייען זענען 3 פּאָליציאַנטען און 2 ציווילע פּערזאָנען אומגעקומען. די שטרייקענדע האָבען געהאַט בעהערשט אַ פֿאָרשטאָט פֿון בוענאָס־איירעס. אויף איין גאַס זענען געוואָרען באַריקאַדען געבויט. [?]

איצט איז שוין די אָרדנונג צוריקגעשטעלט.

עס זענען אַרעסטירט געוואָרען 200 מאַן און צווישען זיי 5 אָנפֿיהרער.

לאָנדאָן, 8 (ספּ. טעל.)

די שטרייקענדע אין בוענאָס־איירעס, זענען לויט ידיעות, וואָס זענען פֿון דאָרט אָנגעקומען, געווען מיליטעריש בעוואָפֿענט און עקוויפּירט. דאָס מיליטער און פּאָליציי האָט געהאַט אַ שווערע אַרבייט ביים איינשטעלען די אָרדנונג.

די גאַסען־בעוועגונג האָט זיך געהאַט אין דער הויפּט־שטאָט פֿון אַרגענטיניען אינגאַנצען אָפּגעשטעלט, אויך די געוועלבער, בענק א.א.וו. זענען געווען אינגאַנצען געשלאָסען.

אויפֿ׳ן וואָקזאַל האָבען די שטרייקענדע באַהן־אַרבייטער אונטערגעצונדען עטליכע וואַגאָנען און אָפּגעריסען די באַהן־שינעס.

אין דער שטאָט זענען פֿערברענט געוואָרען עטליכע אויטאָבוסען, טראַמוואַי־וואַגאָנען און קלענערע אויטאָס.

אין אַוועלנעדאַ איז די אָרדנונג צוריקגעשטעלט געוואָרען.

אויך אין די פּראָווינץ־שטעט איז פּראָקלאַמירט געוואָרען אַן־אַלגעמיינער שטרייק.

דער סאָוויעטיש־פֿראַנצויזישער אָפּמאַך

אומצופֿרידענהייט פֿון אַ טייל פֿראַנצויזישער פּרעסע

פּאַריז, 8 (ספּ. טעל.)

דאָס אונטערשרייבען דעם פֿראַנצויזיש־סאָוויעטישען האַנדעלס־אָפּמאַך, און קודם כל דער אָנזאָג פֿון אָנ׳צוועטנוטצער 800־מיליאָניגער הלואה פֿאַר ראַטען־פֿערבאַנד, האָט זיך בעגעגענט מיט דער שאַרפֿער קריטיק פֿון אַ טייל פּרעסע, וואו דער פֿאַקט האָט אַרויסגערופֿען אונצופֿרידענהייט בפֿרט דערפֿאַר, וואָס עס איז גלייכצייטיג נישט בעריהרט געוואָרען די פֿראַגע פֿון די אַמאָליגע רוסישע חובות.

אַ דאַנק פֿונ׳ם מלוכה־פּרעזידענט

וואַרשאַ, 8 (טעלעפֿאָניש)

לויט׳ן אויפֿטראַג פֿון מלוכה־פּרעזידענט דריקט אויס דער ציוויל־קאַנצעלאַריע־שעף, דורך דער פּרעסע, אַ דאַנק פֿאַר די פֿאָרשטייער פֿון דער וויסענשאַפֿט, קונסט, גייסטליכע פֿון אַלע אמונות, די געזעלשאַפֿטליכע אָרגאַניזאַציעס, קולטורעלע און פּראָפֿעסיאָנעלע, ווי אויך די פּריוואַט־פּערזאָנען, וואָס האָבען איהם צוגעשיקט גליקוואונשען צום נייעם יאָהר.

PRYWATNE
POGOTOWIE LEKARSKIE
Telefon 12-333
Legjonów 6 (Zielona)
czynne bez przerwy przez całą dobę.
Szybka pomoc lekarska we wszystkich specjalnośc

75 מיליאָן רובל ווערט אַריינגעלייגט אין יאָהר 1936

פֿאַר דעם אויפֿבויאונג פֿון בירא בידזשאַן

מיט אַ חודש צוריק האָט די רעדאַקציע „עמעס“ אין מאָסקווא צונויפֿגערופֿען ביי זיך אַ בעראַטונג פֿון די בירע־בידזשאַנער סטודענטען. דער ציל פֿון דער דאָזיגער בעראַטונג איז געווען: איינצושטעלען אַ סיסטעמאַטישע פֿערבינדונג מיט די בירעבידזשאַנער סטודענטען אין מאָסקווא, האַלטען זיי בסדר אין קורס פֿון דער בויאונג פֿון דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד, ווי אויך צוציהען זיי אַלס פּאָפּולאַריזאַטערס פֿון דער יודישער געגענד, אין דער ערשטער רייה — אין די אינסטיטוטען און אוניווערסיטעטען, וואו זיי לערנען זיך, כדי פֿערשטאַרקען דורכדעם די ווערבירונג פֿון נייע קאַדרען פֿאַר דער געגענט.

אויף דער ערשטער בעראַטונג האָבען די שרייבער בערגעלסאָן און גאָרדינער, וואָס זענען דאַן געווען נאָר וואָס געקומען פֿון דער געגענד, זיך געטיילט מיט זייערע לעצטע איינדרוקען פֿון בירע־בידזשאַן. עס איז אויך איינגעשטעלט געוואָרען אַ פֿערבינדונג פֿון די סטודענטען מיטן צענטראַלען און מיט׳ן מאָסקווער געזערד, וואָס האָבען זיך פֿערפּליכטעט צו־הילף קומען די סטודענטען אין זייער אַרבייט.

די צווייטע בעראַטונג פֿון די בירע־בידזשאַנער סטודענטען אין רעדאַקציע „עמעס“ איז צונויפֿגערופֿען געוואָרען צוזאַמען מיט׳ן צענטראַל־ראַט פֿון געזערד. דאָס מאָל האָט די בעראַטונג אויסגעהערט אַ פֿאָרטראַג פֿונם אָנפֿיהרער פֿונם פּלאַן־אָפּטייל ביים נעגענדליכען אויספֿיהר־קאָמיטעט פֿון דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד ה׳ סטאַלאָוו.

די סטודענטען האָבען אויסגעהערט דעם בויאונג־פּלאַן פֿון דער יוד. אויטאָנאָמער געגענד אין 1936. ביי 75 מיליאָן רובל ווערט אַריינגעלעגט אַרום און אַרום אין קאַפּיטאַלע בויאונג לויט פֿערשידענע צווייגען פֿון דער פֿאָלקס־ווירטשאַפֿט און פֿון קולטור־בויאונג אין דער יודישער געגענד. פֿון אַזעלכע קאַפּיטאַלע אינוועסטיציעס האָט נאָך די געגענד נישט געוואוסט. און דער ה׳ סטאַלאָוו האָט געצייכענט פֿאַר די סטודענטען אַ בילד פֿון דעם, אין וואָס עס וועלען זיך פֿערקערפּערן אָט די ריזיגע סומען.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פֿון ציינער און יאַסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20

ראַדיאָ־פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, ד. 9־טען יאַנואַר

6.34 גימנאַסטיק; 6.50 פּליטען; 7.20 ידיעות; 7.55 אינפֿאָרמאַציעס; 11.57 צייט־סיגנאַל; 12.03 ידיעות; 12.15 קאָנצערט. 1 פּליטען. 1.25 הויזווירטשאַפֿט. 1.30 „קאָנצערט זשוטשען“. 3.12 לאָדזער בערזע. 3.15 עקספּאָרט. 3.20 — וואַרשאָווער בערזע. 3.30 — קאָנצערט. 4 אַ שמועס פֿון אַ דאָקטאָר. 4.15 פּליטען. 4.35 אַוויציע. 5.15 רעפּאָרטאַזש מיט מוזיק. 5.50 „בוך און ווויסען“. 6 פֿאָרטעפּיאַן - קאָנצערט. 6.45 קאָנצערט. 7.20 רעקלאַמע־קאָנצערט. 7.35 ספּאָרט. 7.50 אַקטועלער שמועס. 8 מוזיק. 8.45 אָוונט־ידיעות. 9 הערשפּיל. 9.35 „אונזערע לידער“. 10 סימפֿאָנישער קאָנצערט. 11 ידיעות, קאָמוניקאַטען. 11.05 טאַנץ־מוזיק.

פֿאָלקסציילונג אין פֿראַנקרייך

פּאַריז, 8 (ספּ. טעל.)

דעם 14 מערץ ה.י. ווי עס גיט אָן די „פֿיגאַראָ“ וועט אין פֿראַנקרייך אַדורכגעפֿיהרט ווערען אַן־אַלגעמיינע פֿאָלקס־ציילונג.

לאָדזער נייעס

באָקס־מעטש

„טייפֿון“—„ווימא“ קומט פֿאַר מאָרגען

מאָרגען פֿרייטאָג קומט פֿאָר אין זאַל „אַלהאַמבראַ“ (פּוישעיאַזד 34) די באָקס־קאַמף צווישען „טייפֿון“ און „ווימא“.

נאָכ׳ן לעצטען אויסטריט פֿון דער יודישער מאַנשאַפֿט מיט י. ק. פּ. ווען „טייפֿון“ האָט אָנגעהאַלטען אַ נצחון, האָט די דאָזיגע מאַנשאַפֿט געצויגען אויף זיך די אויפֿמערקזאַמקייט אין די ספּאָרט־קרייזען.

די יודישע מאַנשאַפֿט בעזיצט אַ גוט צונויפֿגענדיג באָקס־מאַטעריאַל און איז זעהר רירעוודיג פֿון די ערשטע באָקס־שטריט אָן פֿיהרט „טייפֿון“ אַ סיסטעמאַטישער טעטיקייט און מ׳קאָן ערוואַרטען אַז די אַמביציעזע באָקס־מאַנשאַפֿט וועט נישט איינמאָל נאָך בעווייזען וואָס זי קאָן.

אויפֿ׳ן מאָרגענדיגען מעטש שטעלען ביידע מאַנשאַפֿטען אַרויס שטאַרקע צוזאַמענשטעלן, אויסער דעם וועלען פֿאָרקומען קאַמפֿען אויסערן פּראָגראַם פֿון גוטע לאָדזער באָקסלער.

פֿון „התאחדות“

אויף דער לעצטער פֿערוואַלטונגס־זיצונג פֿון דער ציוניסטישער אַרבייטס־פּאַרטיי „התאחדות“ אין צוזאַמענהאַנג מיט דער בעפֿאָרשטעהענדער פּאַרטיי־קאָנפֿערענץ, וועלכע קומט פֿאָר אין וואַרשאַ, ד. ערשטען און צווייטען פֿעברואַר ד. י. אָנגענומען געוואָרען אַ רייהע בעשלוסען פֿון אָרגאַניזאַציאָנעלען כאַראַקטער, צווישען אַנדערע, איז בעשלאָסען געוואָרען צו פֿערשטאַרקען די פּאַרטיי־אַרבייט אין אונזער שטאָט. צו דעם צוועק וועלען איינגעאָרדענט ווערען אַ ריי פּראָפּאַגאַנדע־פֿערזאַמלונגען.

די ערשטע עפֿענטליכע פֿערזאַמלונג אין נייעם פּאַרטיי־לאָקאַל, וועלכער געפֿינט זיך פֿון ערשטען יאַנואַר ד.י. אויף זאַוואַדזקאַ 12, איז געווידמעט דעם 15־יעהריגען יובילעאום פֿון דער הסתדרות העובדים אין א״י, און קומט פֿאָר דעם קומענדען שבת, מיט דער בעטייליגונג פֿון די ה״ה: ד״ר ז. עלענבערג, ד״ר ח. בערלאַס, ג. ליכטענשטיין, מלכיאל לוסטערניק און מיכאל רייזמאַן.

די פֿערוואַלטונג האָט גענומען צו קענטניש דעם בעריכט פֿונ׳ם פֿאָרשטעהער פֿון דער ביבליאָטעק־פֿערוואַלטונג א.נ. פֿון א.ד.גאָרדאָן, חבר מ. ראָסין, וועגען דער טענדענציעזער האַנדלונג פֿון דער געזעלשאַפֿט פֿריינד פֿון „ייוואָ“ אין לאָדז אין שייכות מיט דער פּראָיעקטירטער מענדעלע־פֿייערונג אין אונזער שטאָט. די פּאַרטיי־פֿערוואַלטונג האָט בעאויפֿטראַגט די לייטונגען פֿון איהר אונטערליגענדע קולטור־אינסטיטוציעס ווי: די יודישע פֿאָלקס אוניווערסיטעט, ביבליאָטעק א. נ. פֿון א.ד. גאָרדאָן, אונטערצונעמען שריט, דאָס די מענדעלע־פֿייערונג אין לאָדז, זאָל ווירדיג געפֿייערט ווערען דורך דער נאַציאָנאַלער און העברעאישער געזעלשאַפֿט.

היינטיגען שבת דאַווענט אָבער־קאַנטאָר משה קוסעוויצקי אין פֿילהאַרמאָניע

שוין מאָרגען פֿרייטאָג צונאַכטס און איבערמאָרגען שבת וועט דער וועלט־בערימטער אָבער־קאַנטאָר משה קוסעוויצקי אין זאַל פֿילהאַרמאָניע דאַווענען קבלת־שבת, שחרית און מוסף.

אין דעם דאַווענען וועט אָנטייל נעהמען אַ אויסגעצייכענטער כאָר אונטער דער לייטונג פֿון בעוואוסטען דיריגענט און קאָמפּאָזיטאָר פּראָפֿ. זאַקס.

עס וועט אויסגעפֿיהרט ווערען די שענסטע קאָמפּאָזיציעס פֿון חזנישער נגינה, די פֿעראינטערעסירונג מיט דעם דאַווענען איז אויך דאָס מאָל אַ קאָלאָסאַלע.

פֿון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי	—	—	—	96.75
3 פּראָצענטיגע	בוראָוולאַנע		—	40.50
4 „	דאָלאָרובקא		—	52.75
7 „	סטאַבּיליזאַציע (אַמ.)			64.63
5 „	וואַרשאָווער פּ.ב.	1934		54.25
5 „	לאָדזער			48.00
ענגלישער פֿונט	—	—	—	26.21
דאָלאַר אָפֿיצ. — 5.30		נישט־אָפֿיציעל	—	5.29
גאָלד־דאָלאַר	—	—	—	9.03
גאָלד־רובל	—	—	—	4.75
דייטשער מאַרק	—	—	—	1.27

יודען=ריינע דייטשע ווירטשאַפט

די פאלגען פון קאלטען פאגראם

דער „פאַריזער טאַגעבלאַט" פֿערעפֿענטליכט פֿאָלגענדען אַרטיקעל וועגען דער יודען ריינער דייטשער ווירטשאַפֿט:

זייט זומער פֿון פֿערגאַנגענעם יאָהר ווערען לאַנגזאַם אָבער סיסטעמאַטיש און מיט עכט דייטשער גרינדליכקייט די יודען אַרויסגעשטופּט פֿון דער דייטשער ווירטשאַפֿט. דערמיט איז דער גורל פֿון די דייטשע יודען בלי — ספק אָפּגעחתמעט, אָבער גלייכצייטיג ווערט דערמיט אויך דער דייטשער ווירטשאַפֿט דערלאַנגט אַ שטאַרקער קלאַפּ.

שוין איצט, בעת מיר האַלטען נאָר אין אָנהויב פֿון דאָזיגען אויסראָטונגס־פּראָצעס לאָזען זיך בעמערקען שווערע ווירטשאַפֿטליכע מפּלות, אויך מצד די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען ווערט שוין נישט געלייקענט, אַז די דייטשע קאָנסום — אינדוסטריע און דער דייטשער האַנדעל, וועלכער סיי לויט דער צאָהל פֿון בעשעפֿטיגטע, סיי לויט'ן ווערט פֿון אומזאַץ, שפּילען אין דער דייטשער ווירטשאַפֿט אַ סך בעדייטענדערע ראָלע ווי די שווער־אינדוסטריע, געפֿינען זיך איצט אין צושטאַנד פֿון קריזיס. עס אונטערליגט נישט קיין ספק: די פֿערקלענערונג פֿון דער בעשעפֿטיגונג אין דער טעקסטיל־, — שיך, — ראַדיאָ, — לעדער־אינדוסטריע א. אַ. וו. איז אַ רעזולטאַט פֿון דער פֿערקלענערטער קויף־קראַפֿט פֿון די דייטשע אַרבייטער, אָנגעשטעלטע און בעאַמטע אָבער דער דאָזיגער פֿאַקט אַליין איז נאָך נישט גענוג אויפֿצוקלערען די אָפּזאַץ פֿערקלענערונג, ווייל עס האָט זיך דאָך פֿון דער אַנדערער זייט פֿערגרעסערט די קויף־קראַפֿט, פֿון אַ גרויסען טייל פֿון דער לאַנדווירטשאַפֿטליכער בעפֿעלקערונג, פֿון די אונטערנעהמער און דער גרויסער מאַסע פֿאַרטיי־באַנזען. ערשט דאַן וועט מען קענען אָפּשאַצען די ריכטיגע סיבה פֿון דער פֿערקלענערונג פֿון אומזאַץ ווען מען וועט בעהמען אין אַכט די כמעט פֿולשטענדיג פֿערשוואונדענע קויף־קראַפֿט, וואָס האָט געשפּילט אַ בעדייטענדע ראָלע פֿון דער יודישער בעפֿעלקערונג.

עס איז אַ בעקאַנטער פֿאַקט, אַז די יודען אין דייטשלאַנד האָבען געהערט צום קויף־קרעפֿטיגסטען טייל פֿון דער בעפֿעלקערונג. זיי זענען ביים קויפֿען, ביי די גלייכע הכנסות, געווען אַ סך ברייטער, ווי די אַנדערע בעפֿעלקערונגס־קרייזען. דער ענדגילטיגער פֿערלוסט פֿון דער קויף־קראַפֿט פֿון דער יודישער בעפֿעלקערונג וועט פֿאַר דער דייטשער אַלגעמיינער ווירטשאַפֿט בשום אופן נישט קענען צוריקגעשטעלט ווערען דורך די וואָס זענען איצט צוגעפֿיהרט געוואָרען אין אַרבייטס־פּראָצעס. וואָס איז אָבער נאָר די דירעקטע אויסווירקונג פֿון דער אַרויסשטויסונג פֿון די יודען פֿון דער דייטשער ווירטשאַפֿט. אַ סך געפֿעהרליכער זענען שוין היינט און וועלען נאָך ווייטער אין אַ גרעסערען מאָס ווערען די אונדירעקטע פֿאָלגען פֿון דאָזיגען פּראָצעס.

קודם־כל איז שווער געטראָפֿען געוואָרען צוליב דער אַרויסשטויסונג דער דייטשער עקספּאָרט. פֿאַר דייטשלאַנד, איז עס ביי די איצטיגע אומשטענדען — דערצו איז אויך מודה שאַכט — אַ אַבסאָלוטע נויטווענדיגקייט צו פֿערשטאַרקען דעם עקספּאָרט. אָבער צוליב דער יודישער פּאָליטיק פֿון נאַציאָנאַל סאָציאַליזם, זענען בעדייטענדע אינדוסטריע־צווייגען וואָס אַרבייטען אויף עקספּאָרט כמעט פֿולשטענדיג אָפּגעשטאַרבען. עס איז גענוג נאָר צו דערמאָהנען דעם ביישפּיל פֿון דער אָפֿענבאַכער לעדער סחורה עקספּאָרט אינדוסטריע, וואָס געפֿינט זיך הויפּטזעכליך אין יודישע הענד. מען קען דאָ נישט די אויסלענדישע פֿערבינדונגען, וואָס זענען געפֿלעגט געוואָרען אין משך פֿון צעהנדליגער יאָהרען ערצילען פשוט דורך טוישען די אינהאַבער, גלייכצייטיג בעדייטעט אויך די בעזייטיגונג פֿון די יודען פֿון אָפֿענבאַכער אינדוסטריע קרייז, זייער אויסוואַנדערונג אין פֿערשידענע לענדער פֿון דער וועלט, נאָר וואו אהין זיי האָבען ביז־איצט געליפֿערט זייערע סחורות אַלזאָ: נישט נאָר, אַז די דייטשע ווירטשאַפֿט פֿערלירט ערפֿאַהרענע עקספּאָרטערען און עקספּאָרט־פֿירמען, נאָר עס ענטשטעהט אויך אין די ביזאיצטיגע עקספּאָרט־לענדער אַ קאָנקורענץ, אַזוי אַז די אַלטע עקספּאָרט מערק וועלען אין משך פֿון דער צייט אינגאַנצען פֿערלוירען געהען פֿאַר דייטשלאַנד, שוין איצט קען מען פֿעסטשטעלען צאָהלרייכע פֿאַלען אין די פֿערשידענסטע בראַנזשען, ווי למשל, אין דער לעדער בראַנזשע אין דער רויך־און פֿוטער בראַנזשע אין דער קאָנפֿעקציע־בראַנזשע א. אַ. וו.

אַ ווייטערע ווירקונג פֿון די יודען פֿערפֿאָלגונגען איז איבריגענס דער באָיקאָט פֿון דייטשע סחורות, וואָס טרעפֿט אויך שטאַרק די דייטשע ווירטשאַפֿט. מען דאַרף די בעדייטונג פֿון דער באָיקאָט־כוואַליע נישט איבערצושאַצען, אָבער מען דאַרף זי אויך נישט אונטערשאַצען. אַ כאַראַקטעריסטישער ביישפּיל פֿון די פֿאָלגען פֿון באָיקאָט: דער ווערבּונגס־ראַט פֿון דער דייטשער ווירטשאַפֿט אין דעם לייפּציגער מעסע אמט האָט מיט אַ קורצע צייט צוריק אַדורכגעפֿיהרט אַ אויספֿאָרשונג איבער די רעזולטאַטען פֿון דעם לעצטען לייפּציגער יריד. און אין דעם בעריכט ווערט פֿעסטגעשטעלט: „דאָס נישט ערשיינען פֿון אויסלענדישע יודישע סוחרים, הויפּטזעכליך פֿון טשעכאָסלאָוואַקיען, האָלאַנד, דער שווייץ און די פֿעראייניגטע שטאַטען, האָט זיך שלעכט אָפּגערופֿען אויפֿ'ן יריד". די דאָזיגע פֿעסטשטעלונג מצד דייטשלאַנד איז בעזונדערס אינטערעסאַנט.

מיט דער פֿערטרייבונג פֿון די יודען פֿון דייטשלאַנד זענען איינציגע ווירטשאַפֿטס־צענטערען פֿולשטענדיג רואינירט געוואָרען. דאָס בעציהט זיך אין דער ערשטער רייהע אויף לייפּציג, וואָס פֿערלירט אַלץ מעהר די בעדייטונג פֿון אַ יריד צענטער.

אמבולטסטען ווייזען זיך אַרויס די פֿאָלגען פֿון די יודען רדיפֿות אין דער טעקסטיל־ווירטשאַפֿט, אַלזאָ אין אַ צווייג וואו נאָך היינט זענען אין דער דאָזיגער אינדוסטריע בעשעפֿטיגט איבער אַ מיליאָן אַרבייטער. ביז־איצט האָט מען אין דער נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישער פּרעסע געקענט לייענען, אַז די טיפֿערע סיבה פֿון פֿערקלענערען זיך פֿון אָפּזאַץ אין דער גאַנצער טעקסטיל ווירטשאַפֿט זאָל זיין כלומרשט אַ רעזולטאַט פֿון די גרויסע קניות פֿון פֿערגאַנגענעם יאָהר, ווי אויך פֿון די וואַרימע וועטערען. דער קריזיס האָט אָבער אָנגענומען אַזאַ מאַסשטאַב, אַז אפילו די גלייכגעשאַלטעטע פּרעסע זעהט זיך געצוואונגען אָנצוגעבען די אמת'ע סיבה, אַזוי למשל האָט די „קעלנישע צייטונג" די טעג געשריבען אין אַ גרויסער איבערזיכט וועגען די שוועריגקייטען אין דער טעקסטיל ווירטשאַפֿט פֿאָלגענדעס: די צאָהלרייכע אייגענטומס ענדערונגען אין איינצעלע האַנדעל האָבען גורם געווען אַ ווייטגעהענדע צוריקהאַלטונג פֿון די אָפּנעהמער, וואָס איז נאָך נישט פֿערשוואונדען."

און די „פֿראַנקפֿורטער צייטונג" שרייבט פֿאָלגענדעס: אין דער טריקאָטאַזשען אינדוסטריע הערשט נאָך אַלץ אַ שטילשטאַנד. צום טייל האָט געמוזט די אַרבייטס צייט פֿערקירצט ווערען, צום טייל ווערט געאַרבייט אויף לאַגער. פֿאַר איינצעלנע געביטען ווערט די ענדגילטיגע לעזונג פֿון דער נישט־אַריער־פֿראַגע בעטראַכט אַלס בעזונדערס וויכטיג, אין טיילען פֿון פֿאַגט־לאַנד האָט מען מורא פֿאַר דער אויסוואַנדערונג פֿון אונטערנעהמונגען, וואָס אַרבייטען הויפּטזעכליך אויף עקספּאָרט, נאָך טשעכיען אַזוי אַז די פּראָדוקציע און בעשעפֿטיגונג זאָלען איינגאַנצען אויף דער צוקונפֿט פֿערלוירען געהען".

און אַרומרעדענדיג די געוואַלדיגע פֿערקלענערונג פֿון אָפּזאַץ אין דער בעקליידונגס־אינדוסטריע, צוליב וואָס איז זעהר שווער געטראָפֿען געוואָרען די גאַנצע ביינוועל־וואָל און קונסט־זייד אינדוסטריע שרייבט די פֿראַנקפֿורטער צייטונג ווייטער: „בעזונדערס וויכטיג איז פֿאַר דער בעקליידונגס אינדוסטריע די ווייטערע ענטוויקלונג פֿון די נישט אַרישע פֿירמען. פֿאַר דורכשניט פֿון דער דאָזיגער אינדוסטריע ווערט דער אַנטייל פֿון די נישט אַרישע געשעפֿטען געשאַצט אויף 20 ביז 30 פּראָצענט, ביי אַ נאָך גרעסערער אומזאַץ סומע, די דאַמען קאָנפֿעקציע בעשטעהט פֿון 50 פּראָצענט יודישע פֿירמען. פֿאַר בערלין ווערט דער דאָזיגער אַנטייל געשאַצט, נאָך איצט, צוויי יאָהר נאָך דער צוריקשטעלונג, אויף 80 פּראָצענט".

און דיקא די דייטשע טעקסטיל - אינדוסטריע שפּילט אין דייטשען עקספּאָרט אַ געוואַלדיגע ראָלע. אין יאָהר 1928 זענען עקספּאָרטירט געוואָרען טעקסטיל סחורות אויף אַ סומע פֿון איין מיליאַרד 609 מיליאָנען מאַרק. די אויסוואַנדערונג פֿון יודישע פֿאַבריקען בעדייט נישט קוקענדיג אויף אַלע „פֿערקויפֿען" פֿון די יודישע אונטערנעהמונגען, צו אַריער, אַ לאַנגזאַמע און סיסטעמאַטישע אויסבלוטונג פֿון די וויכטיגסטע צווייגען פֿון דער דייטשער ווירטשאַפֿט.

רעזומירענדיג קען אַלזאָ געזאָגט ווערען: דער קאַלטער פּאָגראָם בעדייט פֿאַר דער דייטשער ווירטשאַפֿט אַ צוזאַמענשרומפּען פֿון דער פּראָדוקציע פֿון אַ רייהע אינדוסטריע צווייגען, צוזאַמענשרומפּען פֿון עקספּאָרט. צוזאַמענשרומפּונג פֿון די האַנדעלס אומזאַצען און אַ פֿערקלענערונג פֿון דער קויף־קראַפֿט.

—×—

פוילישער פרא-פאלעסטינא-קאמיטעט

יט"א-אינטערוויאו מיט פראפ. ר. דיבאסקי

ד"ר שמואל שטענדיג אויטאָר פֿון בוך „פּוילען און ארץ־ישראל אין איצטיגען מאָמענט" האָט געהאַט אַ געשפּרעך מיט'ן מיטגליד פֿון פּוילישען פּראָ־פּאַלעסטינא־קאָמיטעט דעקאַן פּראָפֿ. ר. דיבאָסקי, מכח דער טעטיגקייט פֿון דעם דאָזיגען קאָמיטעט. ד"ר שטענדיג בעטאָנט, אַז ער האָט זיך נישט בעוויזען אין וואַרשאָ צו פֿערשטענדיגען וועגען דעם ענין מיט די מיטגלידער פֿון דעם פּראָ־פּאַלעסטינא־קאָמיטעט: פֿירשט זדזשיסלאַוו לובאָמירסקי, מאַקאָרטשיק און פּרושינסקי.

פּראָפֿ. דיבאָסקי, וועלכען די פֿראַגע בנוגע דעם פּראָ־פּאַלעסטינא־קאָמיטעט האָט געשטעלט אין פֿערלעגענהייט, האָט געענטפֿערט: איהר זייט גערעכט. אונזער קאָמיטעט ווייזט נישט אַרויס קיין שום אַקטיוויטעט. עס איז אינטערעסאַנט: די פּוילישע און יודישע עפֿענטליכע מיינונג איז וועגען דעם ענין איינֿיג, אויך די אינטערעסען זענען געמיינזאַמע. עס מוז דעריבער אַרויסרופֿען פֿערוואונדערונג, אַז אין משך פֿון יאָהר 1935 האָט דער קאָמיטעט נישט אַרויסגעוויזען קיין שום אַקטיוויטעט, בעת די אונטערשטיצונג פֿון דער קאָלאָניזאַציע אין א"י שטעלט מיט זיך פֿאָר אַ לעבענס־וויכטיגען אינטערעס פֿאַר דער מלוכה. ס'איז דאָך איינער פֿון די מיטלען אויף דער איבערבעפֿעלקערונג אין פּוילען און דער ענין אַליין פֿאַר זיך איז גרויס און שעהן. איך בעזיץ גאַנץ גענויע אינפֿאָרמאַציעס, אַז די יודישע קאָלאָניזאַציע געהט פֿאָראויס, אַז זי האָט אַ ריזיגע קולטורעלע בעדייטונג און ברענגט מאַטעריעלען נוצען נישט נאָר דער יודישער בעפֿעלקערונג נאָר אונדירעקט אויך דער אַראַבישער. די יודען אין פּוילען נעמען דאָך אין דער דאָזיגער קאָלאָניזאַציע אַ גרויסען און לעבהאַפֿטען אַנטייל.

אין ווייטערען לויף פֿון געשפּרעך האָט ד"ר שטענדיג ציטירט די דעקלאַראַציע, וועלכע דער אויסערן־מיניסטער בעק האָט דעם 10־טען דעצעמבער פֿ.י. איבערגעשיקט צו דיר. יפה בעטאָנענדיג, אַז די דאָזיגע דעקלאַראַציע איז געהאַלטען אין אַ פֿיל וואַרימען טאָן, ווי די פֿריהערדיגע דעקלאַראַציעס פֿון סקשינסקי, מלאַדזשאַנאָווסקי, און זאַלעסקי.

פּראָפֿ. דיבאָסקי ענטפֿערט דערויף: איך בין זיך מודה, דאָס איך האָב נישט געהערט וועגען דער דאָזיגער דעקלאַראַציע, זי איז וואַרשיינליך פֿערשוויגען געוואָרען דורך אונזער פּרעסע.

ד"ר שטענדיג דערצעהלט ווייטער וועגען דער דעמאָנסטרירונג פֿון דעם קרן־היסוד־פֿילם „דאָס צוגעזאָגטע לאַנד" אויף דעם קעניגליכען שלאָס אין דער אָנוועזענהייט פֿון דעם מלוכה־פּרעזידענט מאָשטשיצקי, וועלכער האָט אַרויסגעוויזען פֿיל פֿערשטענדעניש און אינטערעס פֿאַר דער אויפֿלעבונגס־בעוועגונג פֿון דעם יודישען פֿאָלק. די אַלע געשעהענישען צוזאַמען מיט דער אודיענץ פֿון דיר. יפה ביים פּרעמיער קאָשציאַלקאָווסקי און די העברעאישע ראַדיאָ־אודיציע פֿון דיר. יפה — האָט ווייטער ערקלערט ד"ר שטענדיג — דאָס זענען אַלץ סימפּטאָמען, וואָס דאַרפֿען בעגלייט ווערען דורך אַ לעבהאַפֿטער טעטיגקייט פֿון פּראָ־פּאַלעסטינא־קאָמיטעט. יאָ, איהר האָט רעכט, האָט געענטפֿערט פּראָפֿ. דיבאָסקי — איך האָב געמיינט, אַז אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם 15־יעהריגען יובילעאום פֿון קרן־היסוד און פֿון 10־יעהריגען יובילעאום פֿון דער ירושלים'ער אוניווערזיטעט, וועגען וואָס איהר האָט געשריבען אין „פּשעגלאַנד וושכודני", וועט דער פּראָ־פּאַלעסטינע־קאָמיטעט זיך בעטייליגען אין די אַקאַדעמיעס, ווי דאָס איז געווען אין יאָהר 1934. איך קאָן נישט פֿערשטעהן, פֿאַרוואָס דער פּראָ־פּאַלעסטינא־קאָמיטעט איז נישט טעטיג, בעת ער בעזיצט אַזאַ אונטערשטיצונג מצד די רעגירונגס־קרייזען. איך האַלט, אַז דאָס שטיצען דעם יודישען אויפֿבויווערק דורך פּוילישע עלעמענטען איז ממש אַ געבאָט פֿון דער צייט. איך גלויב, אַז דאָס פֿערעפֿענטליכען אונזער געשפּרעך אין דער פּרעסע, וועט אַרויסרופֿען אַ דיסקוסיע, וואָס וועט, בלי ספק, בעוועגען דאָס פּרעזידיום פֿון קאָמיטעט צו אַקטיוויטעט.

ד"ר שטענדיג האָט ווייטער אָנגעוויזען אויף שנעלער ענטוויקלונג פֿון די ווירטשאַפֿטליכע בעציהונגען צווישען פּוילען און א"י, וואָס קומט צו אויסדרוק אין דעם סחורה־עקספּאָרט ווי אויך, אין אַ רייהע כאַראַקטעריסטישע מאָמענטען, ווי דער אַנטייל פֿון פּוילען אין דעם פֿאַרשטעהענדען מזרח־יריד אין תל־אביב, די פֿייערונג אויף דער שיף „קאָשציושקאָ" נאָך דער ערשטער רייזע קיין א"י, דער העברעאישער פּראָספּעקט פֿון פּ. ק. אָ. אין תל־אביב, די קאָנפֿערענץ אין האָטעל „פּאַלאַטין" אין תל־אביב: א. דגל.

פּראָפֿ. דיבאָסקי האָט צוגעגעבען, אַז די אַלע ענינים זענען ראוי אַרויסצורופֿען אַ גרעסערען אָפּקלאַנג און לעבהאַפֿטערע פֿעראינטערעסירונג אין דער פּוילישער עפֿענטליכקייט.

—※—

א לאנד, אין וועלכען מען ווייסט נישט פון קיין הונגער

אויף די לאַפֿאָדער אינזלען טרעפֿט מען אָפֿט אָן ריזיגע הילצערנע רושטאָוואַניעס, וואָס רייצען דאָס עסטעטישע געפֿיהל פֿון די טוריסטען, בעזונדערס אין סוואָלווער דער הויפּט־שטאָט פֿון די אינזלען, וואָס איז מיט זיי אַרומגערינגעלט פֿון אַלע זייטען. די אויסלענדער דערוויסען זיך ערשט פֿון די איינגעבוירענע, אַז די ריזיגע רושטאָוואַניעס אויף וועלכע עס טריקענען זיך פֿיש זענען די בילינסטע און בעסטע שפּייז־קאַמער, אַ דאַנק וועלכער מען ווייסט נישט דאָ וואָס עס איז אַזוינס הונגער.

טוריסטיק איז פֿאַר די איינוואוינער פֿון די לאַפֿאָדער אינזלען אַ בעדייטענדער קוואַל פֿון הכנסה, אַ פֿיל בעדייטענדער זענען אָבער די דאָרשען אַזאַ סאָרט פֿיש, וואָס וואַנדערט אין אינצעהליגע כמאַרעס אין משך פֿון דריי חדשים אין יאָהר לענגאויס די ברעגעס. גאַנצע פֿלאָטילעס פֿון פֿישערס קומען אָן פֿון דרום — נאָרוועגען, בכדי זיך צו בעטייליגען אין דעם פֿיש־פֿאַנג.

אויפֿן ערשטען בליק וואָלט זיך געדוכט, אַז צפֿון־נאָרוועגען איז דורך דער נאַטור בעהאַנדעלט געוואָרען אויף אַ שטיפֿמוטערישען אופֿן. פֿעלזיגער באָדען און קאַלטער קלימאַט, אויף וועלכען עס וואַקסט נישט קיין פּרוכטען און נישט קיין תבואה, אַ חוץ געוויסע מינים גרינצייג. די בלומרשטע עוולה איז אָבער פֿערגיטיגט געוואָרען דורכן ים, וואָס איז אַ אומערשעפּליכער קוואַל פֿון פֿיש. אין יאַנואַר, פֿעברואַר און מערץ פֿיהלט נאָרוועגען אַ מאַנגעל אין אַרבייטס־הענט.

אויפֿן ים אַרום די לאַפֿאָטען אינזלען איז דאַן פֿול מיט פֿישער שיפֿלעך. די מענשען אַרבייטען שווער אין דער ווינטערדיגער האַלב־פֿינסטערניש, וואָס ווערט נאָך פֿון צייט צו צייט בעלויכטען דורך די שטראַהלען פֿון צפֿון־ליכט. ריזיגע נעצען וואַרפֿען כסדר אַרויס אויף שיפֿלעך דעם גרויסען פֿיש־פֿאַנג.

די מיאַוס'ע רושטאָוואַניעס, וואָס בעליידיגען אַזוי דאָס עסטעטישע געפֿיהל פֿון די טוריסטען זענען פֿול מיט פֿיש. דאָס טרוקענע ווינטערדיגע וועטער לאָזט נישט צו פֿוילונגס, מיקראָבען און די פֿיש טרוקענען זיך אויף דער לופֿט. נאָרוועגיען פֿיהרט אַרויס אַנ־ערך 30 מיליאָן געטרוקענטע דאָרשען קיין אַפֿריקאַ און איטאַליען. אַ טייל פֿיש ווערט געזאַלצען און אַרויסגעשיקט קיין שפּאַניען, פּאָרטוגאַל, בראַזיליען און אַרגענטינאַ.

אויף פֿריהלינג און הערבסט אין דער צייט, ווען עס קומען אָן די הערינג, זענען זיי די הויפּט־שפּייז פֿון די איינוואוינער פֿון ברעגען און דער סביבה. אויטאָס אָנגעלאָדענע מיט הערינג קורסירען לויט אַ גענוי בעשטימטען פּלאַן איבער דער שטאָט און אומגעגענט און די באַלעבאָסטעס פֿערזעהען זיך אין דעם הויפּט־ערנערונגס־אַרטיקעל. די טויזענדער מינים ים־פֿיש פֿיהרט מען אַרום לעבעדיגערהייט אין ספּעציעלע געפֿעסען מיט וואַסער צו וועלכען עס ווערט צוגעגעבען זויער־שטאָף קוואַס.

אין ברעגען קאָנצענטרירט זיך דער נאָרוועגישער האַנדעל מיט פֿיש. דאָ קומען זיך צונויף די וועגען אויף וועלכע עס געהט דער טראַנספּאָרט פֿון פֿיש טיף אין לאַנד. אין ברעגען געפֿינט זיך אַ פֿיש־מוזעום, וואָס אילוסטרירט די פֿיש־אינדוסטריע.

ס'איז אַ בעקאַנטע זאַך, אַז דאָרט וואו ס'געפֿינען זיך פּסטראַנעם געפֿינען זיך אויך ענגלענדער. נאָרוועגיען האָט אַ חוץ אַ שפֿע פֿון ים־פֿיש אויך אַ סך זיסע וואַסערען, און וועלכע עס געפֿינען זיך גאַנצע מאַסען פֿון די דאָזיגע פֿיש. דער דאָזיגער אומשטאַנד האָט גורם געווען, אַז נאָך אין די צייטען ווען די טוריסטיק איז נישט געווען אַזוי ענטוויקעלט אַזוי ווי איצט איז דאָרט שטענדיג געווען פֿול ענגלענדער. אַרום די צאָהלרייכע בערגיגע אַזערעס ווימעלט מיט ענגלענדער. אַ סך וואוינען אין כאַטקעס, וואָס זיי האָבען זיך דאָרט אויפֿגעבויט און אפילו געצעלטען. אין אַ סך ערטער האָט מען שוין אויסגעבויט האָטעלען. אין יאָטונהיים אין דעם שעהנסטען בערגיגען ווינקעל פֿון נאָרוועגיען קאָסט אַ צימער אין האָטעל צוזאַמען מיט בעקעסטיגונג 8 זל. אַ חודש. פֿערשטעהט זיך, אַז די הויפּט־שפּייז איז פֿיש געקאָכט אויף פֿערשידענע אופֿנים.

אַ פֿיהרער איבער די פֿיאָרדען האָט פֿאַר אַ זשורנאַליסט ערקלערט, אַז צוואַנציג יאָהר איז ער געווען אַ פֿישער אויף אַלאַסקאַ. — „עס איז גוט צו בעזזיבען אַ שטיק וועלט אין דער יוגענד — האָט ער געזאָגט. איך האָב עפּעס אָפּגעשפּאָרט און האָב אַ קליין הייזעל. ביי אונז מאַכען אַלע אַזוי. עס ציהט אונז אָבער שטענדיג צוריק אין לאַנד אַריין. עס איז מיר נישט שלעכט. זומער פֿיהר איך אַרום טוריסטען. ווינטער העלף איך כאַפּען הערינג. און דעם גרעסטען טייל יאָהר בין איך מיר אַ פֿרייער פֿויגעל. ביי אונז זאָגט זיך יעדער אָפּ פֿון גרעסערע בעקוועמליכקייטען, אויב ער האָט נאָר אַן'אייגען הייזעל, אַ קאַרטאָפֿעל־פֿעלד און עטליכע קאָזעס.

אין דער פֿרייער צייט קויפֿען מיר זיך „פֿוסקע באַקעה". דאָס זענען קליינע שטיקלעך פֿיש, וואָס מ'קען ליכט אויפֿוואַרימען. אמבעסטען שמעקען מיר אָבער די פֿיש, וואָס איך כאַפּ אַליין און וועלכע מיר האָבען גענוג און איבעריג. איך קען קאָכען. איך מאַך מיר געפֿרעגעלטע פֿיש מיט קאַרטאָפֿעל און דערצו יאַגדעס פֿון מיין גערטענדעל מיט שמאַנד פֿון מיינע קאָזעס. צי איז דאָס נישט גענוג? יעדער קען זיך ביי אונז כאַפּען פֿיש, קיינער ליידט נישט ביי אונז קיין הונגער, אויב ער איז נאָר נישט פֿויל"

סוד פון לעבען און טויט

וואָס א פּראָפעסאָר דענקט וועגען דעם

פּראָפעסאָר קאַרעל פון ראָקפעלער־אינסטיטוט דערקלערט, אַז דאָס מענשליכע לעבען קאָן פיל פערלענגערט ווערען, אָבער דער טויט איז אוממערמיידליך

פון ל. באַראָדולין

פאַר די לעצטע עטליכע יאָהר זענען א רייהע געלערנטע פאָרשער אַרויסגעטראָטען אין דער עפענטליכקייט מיט דער בעהויפּטונג אַז די טעג פון מענשליכען לעבען קאָנען פערלענגערט ווערען א סך מאָל מעהר ווי דער מענש לעבט איצט. וועגען דעם האָט מען געהערט אי אין אַמעריקע, אי אין אייראָפּע און איבערהויפּט אין סאָוועט רוסלאַנד, אָבער דעם שטאַרקסטען איינדרוק מאַכט דער פאָרטראַג וואָס דר. אַלעקסיס קאַרעל האָט לעצטען דאָנערשטאָג געהאַלטען אין דער ניו יאָרקער מעדיצינישער אַקאַדעמיע.

דר. קאַרעל איז א בערימטער ביאָלאָג; ער איז פערבונדען מיט דעם ראָקפעלער אינסטיטוט אין ניו־יאָרק, און פאַר זיינע דערגרייכונגען אויף דעם געביט פון ביאָלאָגיע האָט ער געקראָגען דעם נאָבעל־פּריז. ער ווערט בעטראַכט אַלס איינער פון די גרעסטע אויטאָריטעטען אין דער וועלט איבער ביאָלאָגישע און מעדיצינישע פראַגען, און מיט זיינער א מיינונג דאַרף מען זיך רעכענען.

אין זיין פאָרטראַג האָט ער אויסגעדריקט דעם גלויבען אַז דאָס לעבען פונם מענשען קאָן אַזוי פערלענגערט ווערען אַז ער זאָל קאָנען עקזיסטירען א סך הונדערטער יאָהרען. נישט איצט, נאַטירליך, נאָר שפּעטער, ווען נייע דערפינדונגען און ענטדעקונגען וועלען געמאַכט ווערען, פריהער אָדער שפּעטער וועט מען איהם קאָנען ברענגען צוריק צום לעבען, און ער וועט קאָנען ווידער פאָרטזעצען זיין עקזיסטענץ.

אויף וויפיל דאָס אַלץ זענען זאַכען פון דער צוקונפט און איצט קאָנען אַזעלכע זאַכען נישט דורכגעפיהרט ווערען, איז אַלץ וואָס ער האָט געזאָגט אין זיין פאָרטראַג נישט מעהר ווי א פאַנטאַזיע ער גלויבט אָבער זעהר שטאַרק, אַז די איצטיגע פאַנטאַזיע וועט אַמאָל ווערען א ווירקליכקייט און -- ווי עס פּאַסט פאַר א פאָרשטעהער פון דער פּאָזיטיווער וויסענשאַפט בויט ער זיין פאַנטאַזיע אויף עקספּערימענטען און דערגרייכונגען פון היינט צו טאָג.

ערשטענס — היינט צו טאָג זענען שוין דערגרייכט געוואָרען א סך זאַכען וואָס זענען מיט יאָהרען פריהער בעטראַכט געוואָרען אַלס פאַנטאַזיעס, איז נישטאָ קיין גרונט צו צווייפלען. אַז די פאַנטאַזיעס פון היינט זאָלען נישט ווערען ווירקליכקייטען יאָהרען שפּעטער.

צווייטענס -- א סך עקספּערימענטען וואָס זענען דורכגעפיהרט געוואָרען און בעאָבאַכטונגען וואָס זענען געמאַכט געוואָרען, גיבען גרונט אויסצודריקען איצט אַזעלכע פאַנטאַסטישע האָפנונגען.

גענומען אין דורכשניט לעבען איצט מענשען א סך לענגער ווי זיי האָבען געלעבט מיט צענדליגער און הונדערטער יאָהרען פריהער. אָדער ווי פּרימיטיווע פעלקער לעבען איצט. דאָס איז א דאַנק דער ענטוויקלונג פון אונזערע וויסענשאַפטען, קאָנען מיר דאָך האָפען אַז שפּעטער ווען די וויסענשאַפטען וועלען זיך נאָך מעהר אַנטוויקלען, וועלען מענשען לעבען נאָך לענגער.

היינט צו טאָג זענען פאַראַן מענשען וואָס האָבען דערלעבט צו הונדערט יאָהר און מעהר. דאָס איז נישט הויפּטזעכליך דערפאַר וואָס זיי זענען מיטגלידער פון לאַנג־לעבענדע משפחות, און עס איז נישט צוליב זייער איינגעאַרטיגען אופן פון לעבען, שפּייז און אויפפיהרונג. עס איז צוליב א בעזונדער לעבענס־פּרינציפּ, א פּרינציפּ פון וויטאַליטעט, וואָס איז אין זיי. אָט דעם פּרינציפּ אָט די לעבענס קראַפט דאַרף מען ערשט ענטדעקען, אויסנוצען און אַנווענדען.

מען האָט געמאַכט עקספּערימענטען מיט ווייסע מייזלעך. זיי זענען פון צווישען די העכסטע לעבעדיגע ברואים אויף דער וועלט און פיל ביאָלאָגישע כללים וואָס זענען גילטיג פאַר מייזלעך זענען אויך גילטיק פאַרן מענשען.

ווען מ'האָט געהאַלטען די מייזלעך אויף בעזונדערע שטרענג צוגעקליבענע דיעטעס און זיי בעהאַנדעלט אויף געוויסע וויסענשאַפטליכע אופנים האָט מען דערגרייכט רעזולטאַטען וואָס זענען פריהער בעטראַכט געוואָרען אַלס נישט מעגליך און נישט גלייבליך: זיי זענען אויסגעוואַקסען א דריטעל גרעסער ווי געוועהנליך, האָבען געהאַט מעהר קינדער ווי אין דורכשניט, און געלעבט א סך לענגער ווי די דורכשניטליכע טעג פון זייער לעבען, אגב זענען די אַלע רעזולטאַטען נישט דערגרייכט געוואָרען אין די־זעלבע מייזלעך; יענע, וואָס זענען אויסגעוואַקסען גרעסער און געהאַט מעהר קינדער זענען גראָד געשטאָרבען פריהער ווי געוועהנליך; לענגער ווי געוועהנליך האָבען גראָד געלעבט די מייזלעך וואָס זענען געווען קלענער ווי געוועהנליך אין וואוקס און געהאַט ווייניגער קינדער. דער פאַקט אָבער בלייבט וואָס מאַניפּולירענדיג מיט זיי דורך וויסענשאַפטליכע מעטאָדען האָט מען דערגרייכט נייע רעזולטאַטען, און איין רעזולטאַט איז געווען, וואָס זיי האָבען געלעבט א סך לענגער, ווי געוועהנליך, קאָן מען דאָך מיט דער צייט אַנטוויקלען ענליכע מעטאָדען, וואָס זאָלען אָנגעווענדעט ווערען אויך אויף מענשען און בעדייטענד פערלענגערן די טעג פון זייער לעבען.

דר. קאַרעל האָט אויך אָנגעריהרט די פראַגע וועגען „לעבען נאָכן טויט". ד.ה. אַז די נשמה לעבט נאָך ווען דער קערפּער איז שוין לאַנג טויט, וועגען דעם האָט ער זיך אויסגעדריקט אַזוי:

היינט צו טאָג האָבען מיר קיין שום וויסענשאַפטליכע בעווייז נישט, אַז די נשמה לעבט נאָכן טויט פונם קערפּער. אָבער קיינער האָט קיין רעכט נישט צו זאָגען אַז דאָס איז אוממעגליך.

„ביז די נירענבערגער געזעצען און דאָס משוגעת פון היינטיגען דייטשלאַנד וועלען פערשווינדען..."

לעאָנאַרד מאָנטעפיאָרע וועגען דער לאַגע פון די יודען אין דייטשלאַנד

לאָנדאָן (יט"א) אויף דער סעסיע פון ראַט פון דער „אַנגלאָ דזשואיש אַסאָסיישאַן" האָט דער פּרעזידענט פון דער אָרגאַניזאַציע, לעאָנאַרד מאָנטעפיאָרע פאָרשטעלענדיג דעם בעריכט פון „דזשאָינט פאָרעין קאָמיטע", זיך אָפּגעשטעלט אויף דער רעזיגנאַציע פון דזשעמס מאַקדאָנאַלד פון זיין אַמט פון אויבער־קאָמיסאַר פון פעלקער־בונד פאַר די ענינים פון די דייטשע פליטים.

די דייטשע יודען — זאָגט מאָנטעפיאָרע צום. אַנד. — קענען נישט פריי אַרויסזאָגען, וואָס זיי מיינען. זיי האָבען א פערמאַכט מויל און מוזען זיך חוץ לזה אונטערוואַרפען מענשען ווי ה' קאַרעסקי, וועלכע קריכען שמייכלעריש פאַר זייערע נוגשים־רוצחים און שרייבען אַזעלכע אַרטיקלען ווי דער, וואָס איז לעצטענס ערשינען אין „אַנגריף". מען קען די דייטשע יודען נישט פעראורטיילען דערפאַר, וואָס זיי שווייגען אין זייער אייגען לאַנד. אָבער מיר — בירגער פון א פריי לאַנד — מוזען אויפנעהמען דעם מויל פון קאַמף, וואָס פאַלט אויס אויף אונזער חלק. פון אונז פאָדערט זיך נישט בלויז אויפמערקזאַמקייט פאַר דער גוט פון די פליטים, פאַר אונז שטעהט אויך די נאַציִשע אַרויספאָדערונג פון מין־האנושי און פון דעם אַלעמען, וואָס די מענשהייט שטעלט זיך דערפאַר אין. עס איז אונזער אויפגאַבע צו זאָרגען דערפאַר, אַז די דאָזיגע אַרויספאָדערונג זאָל נישט בלייבען אָהן א תשובה.

פּראָפ. קאַרל באַרטה — דערמאָהנט מאָנטעפיאָרע — האָט לעצטענס אין אַן אַרטיקעל אין „מאַנטשעסטער גאַרדיען" געשריבען: „מען קען נישט גלייכצייטיג דינען קריסטוסן און היטלערן". איך וויל דערצו צוגעבען, אַז צווישען דעם גייסט פון דער רעליגיע און דעם גייסט פון דעם נאַציאָנאַל־סאָציאַליזם, ווי ער איז אויסגעדריקט אין „מיין קאַמף", איז נישט מעגליך קיין שום בריק און קיין שום פערשטענדיגונג.

איך האָב געהאַט געלעזען, אַז אין דייטשע שולען, ווענינסטענס ביז נישט לאַנג צוריק, פלעגט דער לעהרער זאַמלען אַרום זיך די קינדער פון זיין קלאַס, פאַרלעזען פאַר זיי די מלחמה־שולד־קלויזעל פון ווערסאַלער טראַקטאַט און דאַן פלעגט ער זאָגען: „דאָס איז דער פּאַראַגראַף, וואָס איז דיקטירט געוואָרען דורך אונזערע שונאים, כדי צו בעשמוצען דעם דייטשען נאָמען".

דערויף פלעגען די קינדער ענטפערען: „די דאָזיגע ווערטער וועלען בלייבען ברענען אין אונזערע הערצער ביז דער שולד־פּאַראַגראַף וועט מעהר נישט זיין".

איך גלויב — זאָגט מאָנטעפיאָרע — אַז מיר וועלען נישט טון שלעכט, אויב מיר וועלען לערנען דאָס זעלבע מיט אונזערע קינדער ביז די נירענבערגער געזעצען און דאָס משוגעת, וואָס הערשט אין היינטיגען דייטשלאַנד וועלען פערשווינדען, בעת אָבער היטלער אַפּעלירט צום פאַנאַטיזם אין נאָמען פון דער „גערעכטיגקייט" פון זיין זאַך, אַפּעלירען מיר נישט צום פאַנאַטיזם און נישט צו קיין היסטעריע, נאָר צו יענעם זין פון יושר און פרייהייט, וואָס עס איז דאָס רעכט פון אַלע מענשען.

ד"ר ש. דייכעס האָט אין זעהר שאַרפע ווערטער אָנגעגריפען דעם אַרויסטריט פון געאָרג קאַרעסקי אין זיין אינטערוויאו אין „אַנגריף". דאָס, וואָס קאַרעסקי האָט געטון — האָט ד"ר דייכעס ערקלערט — קען מען נישט מוחל זיין אונטער קיין שום אומשטענדען. עס זענען דאָ עבירות, וואָס דער תלמוד זאָגט וועגען זיי, אַז אפילו דער טויט קען זיי נישט אויסמעקען, איינע פון די דאָזיגע עבירות איז די האַנדלונג פון קאַרעסקין.

די סעסיע האָט בעעהרט דעם אָנדענק פון פערשטאָרבענעם מאַרקיז רעדינג, וועלכער איז אין משך פון פיל יאָהרען געווען וויצע־פּרעזידענט פון דער „אַנגלאָ דזשואיש אַסאָסיישאַן".

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעלעפאָן 141-32
עמפּפאַנגס־שעה'ן 10-8, 2-12 און 8-5 אָוועטר

געסט

(אַ בילד פונ'ם לעבען אין ארץ־ישראל)

— 1 —

אויף א שמאָלען שטעג, וואָס שניידט אַדורך די גרינע בּרייטע פעלדער־פּונם עמק יזרעאל זענען אין סוף זומער־פאַרנאַכט אויפגעשוואומען צוויי מענשען, וואָס האָבען מיט לאַנגזאַמע טריט זיך דערנעהנטערט צו דער קבוצה מ. איינער איז געווען אַן עלטערער מאָגערער קליינגעוואוקסיגער מאַן פון א יאָהר פופציג מיט א בלייך מיד פּנים. דער אַנדערער איז געווען א הויכער בלאָנדער מאַן פון א יאָהר עטליכע און פערציג. דער ערשטער האָט געטראָגען א פידעל־קאַסטען און א ברוינער לייוונטענער שייך און דער אַנדערער האָט געשלעפּט א לעדערנע אָנגעפּאַקטע טשעקע, ביידע זענען געווען אָנגעטון שטרענג שטאָטיש. מיט שטייפע קנײטשען אין די הויזען מיט קראַוואַטען און אין ברייט־ראַנדיגע שטרויענע הוט.

אָפּגעשטיגען פון זייער אויטאָ זענען זיי ביי נהלל און האָבען בעשלאָסען דעם וועג צו דער קבוצה, וואָס דויערט א קנאַפּע שעה, דורכצומאַכען צו פוס, די לופט איז דאָך געווען אַזוי מילד און דער שטעג צווישען די פעלדער אַזוי איינזאַם און צוטרויליך, אַז ס'איז ממש געווען א פערגעניגען אויף איהם צו שפּאַצירען אָהן מיט א בּרייט־אָפען מויל אָנצופילען די לונגען מיט דער שמעקעוודיגער פרישער לופט.

זיי האָבען ענדליך דערזעהען פון דערווייטענס עטליכע נידריגע געביידעס מיט ראַזעווע דעכער.

— מיר זענען דאָ — האָט דער עלטערער א זאָג געטון צו זיין בעגלייטער, און א מיסטעריעזער שמייכעל האָט זיך געליגט אויף זיין גוטמוטיגען פּנים. דער הויכער האָט מיט א שמייכעל צוגעשאָקעלט מיטן קאָפּ.

די צוויי שטאָטישע מענשען זענען געבליבען שטעהן פאַר א הויז אַרום וועלכען א סך קינדער פון פערשידענע עלטער האָבען זיך לוסטיג געשפּילט. א ווייל זענען זיי געשטאַנען אומבעמערקט און האָבען זיך מיט א קענטליכען פערגעניגען צוגעקוקט צום בילד, באַלד זענען זיי אָבער ענטדעקט געוואָרען און פלינק זענען זיי אַרומגערינגעלט געוואָרען פון אַלע זייטען מיט די קינדער, וואָס האָבען זיך אין זיי איינגעקוקט מיט פערוואונדערונג און שטוינונג. דאָס געפילדער האָט אויף א מינוט אויפגעהערט און שווייגענדיג האָבען זיך ביידע צדדים בעטראַכט, די פרעמדע האָבען זיך זאַט נישט געקענט אָנקוקען אויף די געזונטע מיידעלעך און יונגלעך מיט די פּוכקע בּרוינע בּעקלעך, לוסטיגע אויגעלעך און געזונטע מוסקולעזע הענטלעך און פיסלעך.

דאָס שווייגען איז אָבער באַלד איבערגעבראָכען געוואָרען פון א לוסטיגען געלעכטער וואָס האָט זיך אַרויסגעריסען אויף איין מאָל פון די עטליכע צענדליג קינדערשע העלזלעך.

ווען דאָס געלעכטער האָט זיך א ביסעלע איינגעשטילט האָט דער עלטערער בלייכער מאַן די קינדער איבערגעפרעגט מיט א פראַגע:

— גוטע קינדערלעך! אָט אַזוי נעהמט מען ביי אייך אויף געסט?

די קינדער האָבען זיך איבערגעקוקט פערשעהמט און שוין געוואָלט אָפּטרעטען אָן א זייט ווען א קונדס פון א יאָהר צעהן האָט זיך געגעבען א שטופּ אַפויר פון דער גאַנצער חברה און א געשריי געטון:

— טפּשים! עזלען! זעהט איהר דען נישט וואָס דער מענש איז? זעהט איהר דען נישט וואָס ער טראָגט אין דער האַנט? ס'איז דאָך א פידעל! ער איז דאָך א פידעל שפּילער! ער איז געקומען צו אונז שפּילען און מיר לאַכען פון איהם. שעהמט זיך.

— זעהט איהר, קינדער — האָט דער פרעמדער געזאָגט צו די חברה וואָס זענען נאָך אַלץ געשטאַנען אַביסעל פערשעהמט — ס'איז פאַראַן דאָ א יונגעל, וואָס פערשטעהט עפּעס, דערפאַר וועלען איך און דער אָדון שפּילען פאַר אייך שעהנע זאַכען. אָבער פריהער וויל איך וויסען צי קענט איהר עפּעס אויך זינגען:

— אודאי קענען מיר! — האָבען עטליכע אויסגערופען מיט אַמאָל.

— מאַ זינגט זשע עפּעס אַלע צוזאַמען און מיר וועלען הערען.

די קונדסים האָבען איצט שוין געהאַט א [illegible] צוטרוי צו דעם גוטמוטיגען הער און זיין הויכען בלאָנדען פריינד און האָבען זיך לאַנג נישט געלאָזען בעטען, אין אויגענבליק האָבען זיי זיך געגעבען א נעהם ביי די הענד פאָרמירט א ראָד לאָזענדיג די צוויי פרעמדע אין דערמיט און אויסגעבראָכען אין א לעבעדיגער הורה, זינגענדיג פון פולע ברוסטען און העלזער:

„עמק, עמק, עבודה,
עמק, עמק, אורהה;
עמק, עמק, אורהה".

לאַנג האָט דער טאַנץ געדויערט, אָבער אויף אַ־מאָל איז אָנגעלאָפען א הויכער ברייטער מאַן מיט געדיכטע שוואַרצע האָר און וואָנסען און א פּאָר הויכע שטיוועל און אַריינרייסענדיג זיך אין מיטען ריקוד האָט ער אויסגעשריגען אין גרויס איבעראַשונג:

— אָבער מיינע הערען! מיר וואַרטען דאָך שוין אויף אייך העכער צוויי שעה אין נהלל! ווי קומט איהר אַהער?

די קינדער, דערזעהענדיג דעם מונקעלען מאַן זענען באַלד שטיל געבליבען און מיט גרויס דרך ארץ זיך אָפּגערוקט אָן א זייט.

דער עלטערער הער האָט דעם איבעראַשענדען מאַן פריינדליך געדריקט די האַנד און גוטמוטיג געזאָגט:

— מיר האָבען געוואָלט פיהלען דעם טעם פון שפּרייזען צופוס איבער די פעלדער פון אייער ליבען עמק, האָט נישט קיין פאַריבעל, איהר ווייסט דאָך, סענטימענטען.

נו, מיינע הערען — האָט דער מונקעלער מאַן געזאָגט — איצט קומט, אַלע ערוואַרטען אייך שוין איננם גרויסען זאַל.

— יאָ, מיר וועלען געהן — האָט דער עלטערער מאַן געזאָגט — אָבער גוטע קינדער איהר זינגט דאָך אַזוי שעהן! זינגט נאָך עפּעס,

די קינדער האָבען זיך ווידער נישט געלאָזט בעטען און האָבען אויסגעבראָכען אין א נייעם לוסטיגען געזאַנג:

„אנו באנו ארצה
לבנות ולהבנות בה"! — — —

— 2 —

ס'איז שוין געווען גאַנץ טונקעל ווען די פּראָצעסיע פון קינדער, פרויען און א סך דערוואַקסענע מיט די צוויי פרעמדע האָבען זיך דערנעהנטערט מיט געזאַנג צום שמאָלען לאַנגען באַראַק וואָס האָט געדינט דער קבוצה אַלס עס־זאַל, לעזע־זאַל, בית עם און קאָנצערט הויז.

דער טונקעלער מאַן און נאָך עטליכע אָנגעזעהענע מיטגלידער פון דער קבוצה האָבען די צוויי פרעמדע געזעצט אויבען אָן ביים טיש, איבערן גאַנצען „זאַל" האָט זיך פונאַנדערגעטראָגען א געפּליסטער:

— זודערמאַן, דער בעריהמטער פידעל שפּילער, זודערמאַן.

נאָכן עסען האָט זיך דער טונקעלער אויפגעהויבען און געהאַלטען א קורצע רעדע:

— חברים, — האָט ער געזאָגט מיט פּאַטאָס — מיר האָבען היינט דעם כבוד צו האָבען צווישען זיך דעם גרויסען קינסטלער זודערמאַן, דעם גאון וואָס גאַנץ אייראָפּע קניעט פאַר איהם מיט דער גרעסטער הכנעה, און וועמענס שפּילען בעצויבערט מיליאָנען, איך ווייס נישט אויב אימיצער פון אונז דאָ קען ריכטיג אָפּשאַצען די דאָזיגע גרויסע געשעהעניש: אָבער איין זאַך מוז אונז קלאָר ווערען: אונזער ארבייט, אונזערע קרבנות וואָס מיר האָבען געבראַכט כדי אויפצולעבען אָט די דאָזיגע וויסטע זומפּיגע פעלדער כדי דאָ צו שאַפען א היים פאַר יודישע ארבייטער און אויפצולעבען דאָ די העברעאישע שפּראַך און קולטור, האָט געפונען א גרויסען אָפּקלאַנג אין דער וועלט און האָט אַרויסגערופען גרויס אינטערעס ביי די גרעסטע פערזענליכקייטען, יודען און נישט יודען. מיר האָבען דאָ אין אונזער ווינקעלע שוין געזעהען א סך גרויסע מענשען; גרויסע געסט האָבען מיר שוין דאָ זוכה געווען אויפצונעהמען. און איצט זענען מיר גליקליך מקבל פּנים צו זיין אונזער גרויסען וועלט בעריהמטען זשעני זודערמאַן, לעבען זאָלען אונזערע זשעניס! לעבען זאָל זודערמאַן! לעבען זאָל דער עמק!

— הידד! — האָט אָפּגעקלונגען א הילכיגער ענטפער איבערן גאַנצען „זאַל".

— און איצט איז געקומען דער גליקליכער מאָמענט ווען אויך מיר האָראַפּאַשנע ארבייטער אין אונזער שטיל ווינקעלע וועלען הערען די וואונדערבאַרע קלאַנגען פון זודערמאַנס פידעל.

ווען דער טונקעלער מאַן האָט געזאָגט די דאָזיגע ווערטער איז אויף דער קליינער ביהנע שוין געשטאַנען דער עלטערער מאַן מיטן גוטמוטיגען בלייכען פּנים מיטן פידעלע אין דער האַנד און ביים קליינעם קלאַוויר איז געזעסען זיין הויכער בלאָנדער בעגלייטער. ( )

אין „זאַל" איז געוואָרען שטיל; אַלע האָבען איינגעהאַלטען דעם אָטעם און אַלע אויגען זענען געווען געריכטעט צום אָנגעשטעלטען בויגען.

באַלד האָבען זיך פאַנאַנדערגעטראָגען צויבערהאַפטע קלאַנגען איבערן גאַנצען רוים, קינסטלער און פּובליקום האָבען זיך צונויפגעגאָסען אין איינס, דאָס פידעלע האָט געזונגען, געוויינט, געקרעכצט און געקלונגען, מיט גרויס דבקות האָט דער קינסטלער געצויגען דעם בויגען און ווי שמעטערלינגען האָבען זיינע ווייסע צאַרטע פינגער אַרומגעשוועבט איבער די סטרונעס.

און זודערמאַן און זיין בעגלייטער, בעגייסטערט פון דעם אויפריכטיגען ענטוזיאַזם האָבען געשפּילט שטיק נאָך שטיק. פּאַרציהענדיג יודישע מייסטערווערק וואָס אַפּעלירען מעהר צו די מענשען פאַר וועלכע זיי האָבען געשפּילט, צום סוף האָט זודערמאַן אויך נישט פערגעסען די קליינוואַרג וועלכע האָבען איהם און זיין בעגלייטער געמאַכט אַזאַ וואַרימע אויפנאַהמע און פאַר זיי געשפּילט אַזאַ שטיק ווו די קינדער האָבען ווידער געהאַט א געלעגענהייט אַרויסצואַכצען א לעבעדיגע הורה.

דער קאָנצערט האָט זיך געענדיגט און די הורה האָט זיך נאָך היבש פערצויגען, עס זענען אין איהר אַריינגעצויגען געוואָרען אויך די דערוואַקסענע און שליסליך אויך די געסט.

אויף די הענד האָט מען די געסט שפּעטער געטראָגען צו זייער אויטאָמאָביל מיט געזאַנג און יובעל.

שטיל און פערבענקט האָט זיך די קבוצה צוריקגעצויגען צו איהר רוה פאַר א נייעם טאָג פון ארבייט און שפּאַנונג.

אפרים גאָלדשטיין

שוידערליכע טעג פון פאגראם אין בוקארעסט

יודען ווייזען ארויס א העלדישען ווידערשטאנד און פערטרייבען די כוליגאנעס מיט ברעטער, וואס זענען אויסגעריסען געווארען פון פלויטען

(ספעציעלע קארעספאנדענץ)

פון ה. יאפע

א חודש צייט האב איך פערבראכט אין רומעניע ארומגערייזט איבער די פערשידענע טיילען פון דעם לאנד, בעזוכט קעשעניעו און אקערמאן (טשעטאטא־אלבא); יאסי און טשערנאוויץ, קראיאווע און סיגעט, א סך געזעהן, א סך געהערט וועגען דעם ספעציפישען סארט אנטיסעמיטיזם מיט וועלכע רומעניע צייכענט זיך אויס — אן אנטיסעמיטיזם, וואס קומט ארויס פון די ציטאדעלען פון קולטור, פון די אוניווערזיטעטען און פאקולטעטען, וואס איז א מין נאציאנאלער „ספארט“ ביי דער סטודענטען־מאסע, אבער א ספארט, וואס טראגט דעם כאראקטער פון אן אקסען־קאמף, א ספארט, וואס בעפרידיגט נאר ווען מען זעהט בלוט.

שבת דעם 7. אקטאבער, ווען איך האב זיך שוין גענומען גרייטען צו מיין רייזע קיין פאריז. האב איך געהערט אומעשום פון מענשען אין בוקארעסט „מארגען וועט זיין טרויעריג“;

„פאר וואס?“

„מארגען קומען פאר די וואהלען פאר׳ן טריבונאל. מען שטימט פאר די אדוואקאטען, וואס זאלען צוזאמענשטעלען דעם טריבונאל. יודען זענען אפילו נישט געלאזען אויף די וואהל־צעטלען. מ׳האט מורא געהאט, און צו וואס? אז אפילו שטימען וויל מען זיי נישט לאזען, דאס הייסט, די יודישע אדוואקאטען, און נאך מעהר, מען וויל אפילו נישט צולאזען די קאנדידאטען, וועלכע געהערען צו די ליבעראלע פארטייען דערוועהלט צו ווערען, און אפילו שטימען וועט מען זיי אויך שטערען. עס וועט זיין „פרעהליך“ אין שטאט“.

אזוי האט מען מיך געווארענט שבת.

זונטאג אינדערפריה בין איך זיך לאנגזאם א־רויס פונ׳ם גראנד האטעל, און אהן שום מורא צוגעשפאצירט צו דעם טריבונאל.

ווי נאר עס איז צוגעקומען אן אויטאמאביל מיט אן אדוואקאט, וועלכער איז געקומען שטימען, האבען די סטודענטען א ריס געטון די טיר און בעקוקט די פערזאן. איז ער געווען א נאציאנאליסט, א קאנסערוואטאר, א רעאקציאנער, א כשר׳ער אין זייערע אויגען; האבען זיי זיך צעשריען און גענומען פאכען מיט די היטען הורא, הורא, בראווא! און איהם ארויסגעלאזען, איז דאס געווען א ליבעראל, אפילו א גוי, האט מען זיך ארויפגעווארפען אויפ׳ן אויטאמאביל ווי א מחנה חיות, און עס איז געווארען א ליארם פון שפאט און בעליידיגונג; די יונגע, קרעפטיגע הענט, האבען זיך פערקניפעלט אין שטייפע פויסטען און מען האט דעם מענש אזוי ווי איינגעשלונגען, און די פאר יודישע יוריסטען, וועלכע האבען געהאט דעם מוט צו קומען שטימען, האט מען עפענטליך געשלאגען.

די סטודענטען האבען זיך געפראוועט זייער יום טוב פראנק און פריי, און הונדערטער בירגער, אנגעטון אין די זונטאגדיגע בגדים, מענער אין אויסגעפוצטע דאמען, פויערים אין זייערע פילפארביגע קאסטיומען, פויערטעס, וועלכע פערקויפען בלומען, יונגלעך בארוועסע און מיידלעך שעמעוודיגע, זענען פערבייגעגאנגען די גאסען ארום דעם טריבונאל, געכאפט א קוק, און זיך דערנעהנטערט בעת די „דראמאטישע“ מאמענטען.

איך בין געבליבען שטעהן א פערגליווערטע, די שפראך איז מיר פרעמד, האב איך נישט פערשטאנען די געשפרעכען. אבער די ווילדע, מיט בלוט פערלאפענע אויגען פון די סטודענטען האבען מיר גענוג דערצעהלט, און די פרייד פון די פערביי־געהענדע מענשען האט מיר בעוויזען, אז דער „יום־טוב“ איז נישט נאר פאר די סטודענטען, נאר אנדערע האבען אויך הנאה.

איך האב פערלאזען די ארענע ארום מיטאג־צייט. איך בין ארומגעגאנגען איבער די גאסען. ווייניג, גאר ווייניג יודען, האב איך געזעהען אין רעסטאראן, וואו איך עס מיטאג, און וואו 90 פראצענט פון די געסט זענען יודען, איז געווען כמעט פוסט.

איך האב זיך צונויפגערעדט מיט עטליכע יודען, זיי ווי עס איז אויפגעזוכט. די פרויען און די קינדער זענען געזעסען אין דער היים. די מענער זענען אלע מאל ארויסגעלאפען זעהען, וואס עס טוט זיך „אויף דער וועלט“.

„דאס איז נאר אן אנהויב“, האט מען מיר געזאגט, „עס קומען שווערע טעג, מיר האבען נאך אזוינס נישט מיטגעמאכט. די אנטיסעמיטישע פרעסע איז ווילד מיט יודען־האס. די קומענדע טעג וועלען זיין נאך שווערער“.

„יודען, וואס זיצט איהר? מען איז בעפאלען די יודישע סטודענטען־„קאמינע“, קומט, העלפט אונז!“

אין א מאמענט האט זיך דער עולם א שטעל געטאן אויף די פיס. בעכערס מיט טיי האבען זיך איבערגעקעהרט, דאס וואסער איז געראנען פון די טישען; עלטערע לייט האבען געזוכט זייערע שטעקענס זיך אנצושפארען, יונגעלייט האבען זיך א לאז געטון צו דער טיר אהן זייערע מאנטלען און אהן קאפעלושען, און די טשאינע איז געבליבען ליידיג.

„בלייבט דא“, האט מען מיר געראטען, „עס איז ערשט אן אנהויב, איהר וועט נאך זעהן שפעטער“.

איך בין ארויס אויף דער שוועל, געבליבען שטעהן און זיך צוגעקוקט, ווי די „חשמונאים“ זענען געפלאסען צו דער קאמינע צו העלפען די סטודענטען־ברידער.

אין א צעהן מינוט ארום איז מען צוריקגעקומען. א סך האבען געטראגען ברעטער אין די הענט, פון וועלכע עס האבען ארויסגעשטארטשעט טשוועקעס. די יודען האבען ארויסגעריסען א פארקאן ארום א שטוב, און יעדער האט גענומען א לייסט. א

„שוין זיי פערטריבען, ווי הונט“, האט מען מיר פערזיכערט, „מען דארף זיי נאר ווייזען, אז מיר זענען א צאהל, א מחנה, און אז מיר קאנען געבען אין דער מארדע“.

דער עולם האט זיך ווידער צעזעצט ארום די טישען און די טשאיניקעס טיי זענען ווידער אויסגעליידיגט געווארען.

אין אווענט בין איך צוגעגאנגען צו די צוויי יודישע טעאטערס אין בוקארעשט.

— עס וועט היינט זיין פוסט, — האט מען מיר פערזיכערט. יודען בלייבען אין דער היים.

אבער יודען בלייבען נישט אין דער היים, האב איך זיך איבערצייגט, איבערהויפט ביי זיך אין געטא. אמת, ווייניג יודען האבען זיך בעוויזען אין די צענטראלע גאסען; אבער אין „בוקארעשט“ איז מען דאך געגאנגען אין טעאטער.

האב איך געזעהען אן אקט פון דעם „אמעריקא בער פעדלער“, פון משה ריכטער, און דאס טעאטער איז געווען געפאקט, און יודען האבען געגעסען אין ניסלעך, און קינדער זענען ארומגעלאפען אין די רייהען, און דער קאמיקער, ווייסמאן, האט געקערט א וועלט.

— עס איז נישט גוט אויפ׳ן הארצען; כאטש א קאפיטשקע טעאטער, — האט איין יוד געזאגט צו מיר.

— בעסער דא ווי אין שטוב. דא איז מען כאטש צוזאמען. א סך צוזאמען; אין שטוב איז מען אליין — האט מיר געזאגט א יודענע.

אין דעם צווייטען טעאטער האט מען געשפילט א מעלאדראמע, „א חתונה אין אן אנשטאלט“. די סוברעטין האט געזונגען פריילעכע קופלעטען, און די העלדין האט בעקלאגט איהר גורל, וואס זי האט „דעם לומפ געגלויבט, און ער האט איהר עהרע גערויבט“.

אבער אין דעם יודישען טעאטער אין צענטער, וואו בעראטאף איז אויפגעטראטען אין אש׳ס „גאט פון נקמה“ איז שוין געווען פוסט.

— א חורבן אין שטאט. די יודען קומען נישט אין צענטער“, — האט מען מיר איבערגעגעבען.

אביסעלע קיביץ

(הומאר פון טאג)

וועגען א יודישער פאמיליע אין דייטשלאנד ווערט דערצעהלט, אז זיי האבען געשריבען דעם פאלגענדען בריף צו זייערע קרובים אין אויסלאנד:

„אונז געהט זעהר גוט. קיין יוד ווערט דא נישט געקרייוודעט. דער „פיהרער“ טראגט אונז א בעסערע צוקונפט אנטקעגען. מארים, וועלכער האט אייך לעצטע וואך געשריבען דעם היפוך, וועט איבערמארגען בעערדיגט ווערען“.

* * *

א נארישער און שרעקליכער מיאוס׳ער בחור האט זיך איינמאל בעריהמט פאר בעקאנטע:

— מיינט נישט, אז איך בין אזוי ווי איהר זעהט מיך געבוירען געווארען. קינדווייז, דערצעהלט די מאמע, בין איך געווען א שעהנהייט, נאר די אם האט מיך פערביטען אויף אן אנדערען.

וואס פאדערט דער פראקוראר

אין זיין אפעלאציע געגען די גראדנער אנטיסעמיטען

אויב ער האט געשריען „פרעטש ז׳זשידאמי“ — איז ער שולדיג אין די עקסצעסען

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט דער גראדנער פראקוראר אריינגעטראגען אן אפעלאציע־אנקלאגע געגען דעם מילדען אורטייל פון גראדנער קרייז־געריכט אין פראצעס געגען די שולדיגע די שבועותדיגע גראדנער אנטיסעמיטישע עקסצעסען.

איצט דערוויסען מיר זיך פרטים פון דעם פראקוראר׳ס אנקלאגע.

דער פראקוראר האלט, נעמליך, אז די הויפט־שולדיגע אין די אנטיסעמיטישע עקסצעסען פאנאסיוק. קאזלאווסקי. מארצינטשוק און פרומאנסקי האבען בעקומען צו מילדע שטראפען. ווי בעקאנט איז פאנאשיוק פערמשפט געווארען דורך דער ערשטער אינסטאנץ אויף 1 יאהר טורמע און די איבעריגע 9 חדשים.

דער פראקוראר האט אויך אפעלירט געגען דער בעפרייאונג פון 5־טען אנגעקלאגטען זשוקאווסקי, וועלכער איז דורך דער ערשטער אינסטאנץ פריי־געשפראכען. אין זיין אפעלאציע־אנקלאגע ווייזט דער פראקוראר אן, אז בעת די געריכטס־פערהאנדלונגען איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז זשוקאווסקי האט געשריען „פרעטש ז׳ זשידאמי“. ער איז אליין אין דעם זיך מודה געווען.

דער פראקוראר האלט, אז דאס שרייען „פרעטש ז׳ זשידאמי“ אין אזא צייט איז א געניגענדער בעווייז פון זיין שולד.

אלס אנקלאגער וועלען חוץ׳ן פראקוראר ארויסטרעטען די אדוואקאטען פירסטענבערג און לאבמאן פון גראדנע און וואהרשיינליך אויך פעטרוסעוויטש, טשערניכאוו און אבדריעוו פון ווילנע.

פערטיידיגען וועלען די אנגעקלאגטע די זעלבע אדוואקאטען, וועלכע האבען זיי פערטיידיגט בעת׳ן פראצעס אין דער ערשטער אינסטאנץ. מעגליך אויך, אז עס וועלען זיי אויך פערטיידיגען די ווילנער אדוואקאטען ענגעל און יאנקאווסקי.

דער פראצעס וועט שוין בקרוב זיך געפינען אויף דער וואקאנדע פון ווילנער אפעלאציע־געריכט.

עקאנאמישער און קולטורעלער וואוקס פון יודען אין ווייס־רוסישער סאוויעט־רעפובליק

די יודישע בעפעלקערונג אין די אמאליגע צארישע ווייס־רוסישע גובערניעס האט געהערט צו די ארימסטע טיילען פון דעם רוסישען יודענטום, די דחקות די בארעגלאזיגקייט פון די יודישע שטעט און שטעטלעך אין ווייס־רוסלאנד איז געווען א שם דבר. ווי זעהט דאס יודישע לעבען דארט אויס איצט, נאך 18 יאהר פראלעטארישע רעוואלוציע?

אין „עמעס“ איז אפגעדרוקט אן ארטיקעל פון י. גאלדשטיין, וואס ענטהאלט א סך אינטערעסאנטע ציפערען, און וואס שפיגלען אפ דעם וואוקס — סיי מאטעריעל, סיי קולטורעל — פון די שטאטישע, שטעטלדיגע און אויך דארפישע יודען.

קודם כל איז די אלגעמיינע צאהל יודען פערגרעסערט געווארען. אין דער פאלקסצעהלונג פון 1926 זענען אין דער ווייס־רוסישער רעפובליק געווען 407.000 יודען; אין דעם יאהר 1931 איז שוין די צאהל געווען ארום 450.000. דערביי דארף מען געדענקען אז ארום 5.000 יודישע פאמיליעס (20000 נפשות) זענען אריבערגעפיהרט געווארען קיין קרים אויף קאלאניזאציע איבער 4000 נפשות — קיין בירא בידזשאן, און א היבשע צאהל האט זיך אריבערגעקליבען אין די אינדוסטריעלע צענטרען פון דער אוקראינישער און רוסישער רעפובליקען.

פאר דער רעוואלוציע זענען געווען קוים דריי פראצענט דארף־יודען. אין 1931 זענען שוין געווען קנאפע 11 פראצענט יודישע פויערים, אינדוסטריעלע ארבייטער צווישען יודען האבען אויסגעמאכט א גאר קליינעם פראצענט פאר דער רעוואלוציע, אין 1935 זענען דא אזוינע יודישע ארבייטער 25.000, חוץ דעם זענען פאראן יודישע קוסטארען, בעל־מלאכה׳ס, וואס שטעלען איצט צונויף זיבעצען פראצענט פון דער יודישער בעפעלקערונג, אין 1934 זענען געווען פערצייכענט קנאפע 75 טויזענד יודישע מיטגלידער פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען, די דאזיגע צאהל איז נישט קיין פולע, ווייל נישט אלע פראפעסיאנעלע פעראיינען פערצייכענען די נאציאנאלע צוגעהעריגקייט פון די מיטגלידער.

אין דער ווייס־רוסישער רעפובליק זענען דא 20 שטעטעלדיגע און 4 דארפישע נאציאנאלע ראטען. אין 1932 זענען דארט געווען 86 יודישע קאלעקטיווע ווירטשאפטען און אט די ווירטשאפטען זענען פערזייהט און בעארבייט 62.000 העקטאר לאנד. פאר די לעצטע יאהרען איז אויך היבש אויסגעוואקסען דער לעבעדיגער אינווענטאר — פיה, שאף, פערד און אזוי ווייטער.

אויף דעם געביט פון קולטור דארף פערצייכענט ווערען:

אין דער ווייס רוסישער סאוויעטישער רעפובליק זענען דא צוויי יודישע פעדאגאגישע טעכניקומס, יודישע אפטיילונגען ביי דעם אלגעמיינעם פעדאגאגישען אינסטיטוט אין האמעל און אין מינסק, א יודישע אפטיילונג ביים כעמישען אינסטיטוט, היי־יאהר האט זיך אויך געעפענט א יודישער לעהרער אינסטיטוט. פאראן א יודישער סעקטאר ביי דער ווייס־רוסישער וויסענשאפטליכער אקאדעמיע, עס זענען דא 107 נישט־פולע יודישע מיטעל־שולען מיט 36.500 שילער, א גאנצע רייה פאר־שול־אנשטאלטען, 9 יודישע קינדער־הייזער, א גרויסע צאהל קינדער־פלעצער, און יאסלעס (זויג־היימען) פאר די דערוואקסענע זענען דא קולטור־הייזער, קלובען, קינא־טעאטערס, עס איז בעקאנט איבערן גאנצען לאנד דער יודישער מלוכה־טעאטער אין מינסק, ביי דעם אלגעמיינעם ווייס־רוסישען שרייבער פערבאנד זענען ארגאניזירט 34 יודישע שרייבער, צווישען זיי א היבשער פראצענט יונגעטליכע, אין דער רעפובליק איז דא א גרויסע טעגליכע צייטונג „אקטיאבער“ א צייטונג פאר קינדער און פאר יוגענטליכע, א ליטעראריש־פאליטישער זשורנאל „שטערן“.

דאס לעבען אין ווארשא

(טעלעפאנישע ידיעות פון דער הויפט־שטאט)

שטעק־בריף נאך אן ענטלאפענעם סוחר

די צענטראלע פון אויספארשונגס־אמט האט ארויסגעשיקט, אויפן אויפטראג פון דער פראקוראטור, שטעק־בריף נאך דעם ענטלאפענעם סוחר פון דער קאלאניאל־בראנזשע נתן בארנשטיין.

בארנשטיין איז בעשולדיגט אין שווינדלערישע געשעפטען צום שאדען פון זיינע קרעדיטארען. בארנשטיין האט אפגענארט א גאנצע רייה סוחרים אין לאדז און אין ווארשא אויף א סומע פון 30 טויזענד זל. און איז ענטלאפען.

רויב־אנפאל אויף דער באהן

נעכטען אין אווענד האט זיך אויף דער סטאציע גאלאמבקי אריינגעזעצט אין צוג א געוויסער סטאניסלאוו דובראוויאק, גלייך נאך איהם איז אריין אין דעמזעלבען וואגאן עפעס א פערשוין, ווען דער צוג האט גערירט פון ארט, האט דער פערשוין דערלאנגט דובראוויאקן מיט אן אייזען איבערן קאפ. דאן האט ער צוגערויבט פון דער טאש דעם פארטאפעל מיט געלד און ארויסגעשפרונגען פון צוג אין מיטען געהן.

דעם רויבער האט מען נישט געכאפט.

קומענדיגע וואך דער אורטייל אין פראצעס וועגען מארד פון מיניסטער פיעראצקי

היינט ווערט בעענדיגט דער פראצעס געגען די אנגעקלאגטע אין מארד פון מינ. פיעראצקי. ס׳דארף נאך רעדען דער אדוואקאט לעוו האנקעוויטש. נאך זיין רעדע וועלען קומען די רעפליקען פון די צדדים, וועלכע וועלען זיך פערציהען ביז שבת. דער אורטייל וועט ארויסגעטראגען ווערען דינסטאג אדער מיטוואך.

קאנפיסקירט א בראשור א. נ. „שול קאטאסטראפע“

די פרעסע־אפטיילונג פון רעגירונגס־קאמיסאריאט האט קאנפיסקירט די בראשור „די שול־קאטאסטראפע“, וועלכע איז אנגעשריבען געווארען דורך דער פרוי וויכערט־שימאנאווסקא. די גאנצע אויפלאגע איז קאנפיסקירט געווארען.

פלוג־בלעטער אין דער יודישער געגענד

נעכטען האט מען אין דער יודישער געגענד פערשפרייט און אויסגעקלעפט פלוג־בלעטער, וועלכע פאדערען אויף צו א פערשטארקטער אקציע צו עלימינירען דייטשע סחורות.

די פלוג־בלעטער זענען געדרוקט אין 2 שריפטען פויליש און יודיש.

350 עולים קיין ארץ־ישראל

נעכטען איז פון ווארשא ארויסגעפאהרען א טראנספארט פון 350 יודישע עולים קיין ארץ־ישראל. דער נאהענטסטער טראנספארט וועט ארויספאהרען דעם 22. יאנואר.

קוואליפיצירט העכער 60 פליטים פון דייטשלאנד צום אפפאהר קיין א״י. — ספעציעלע קוואליפיקאציע קאמיסיע אין ווארשא און לאדז.

די לעצטע טעג האט א ספעציעלע קוואליפיקאציע־קאמיסיע, וואס איז בעשטאנען פון פארשטעהער פון בערלינער און ווארשאווער פאלעסטינע־אמטען ווי אויך פונ׳ם פעראייניגטען יודישען הילפס קאמיטעט פאר די פליטים פון דייטשלאנד. אבגעהאלטען א רייהע זיצונגען אין ווארשע און אין לאדז אויף די דאזיגע זיצונגען, אין וועלכע עס האבען זיך בעטייליגט: מצד דעם פאלעסטינא־אמט אין בערלין — די ספעציעל דעלעגירטע פרל. צאבעל, מצד דעם ווארשאווער פאלעסטינא־אמט — ה׳ ראזענבערג און מצד דעם פעראייניגטען יודישען הילפס קאמיטעט פאר די פליטים פון דייטשלאנד — ד״ר ל. וונדעלעוויטש, זענען בעטראכט געווארען העכער 150 בקשות פון פליטים, וועלכע געפינען זיך אין פוילען און ווילען אויסוואנדערען קיין א״י. די קאמיסיע האט נאך א גרינדליכער אויספארשונג קוואליפיצירט צום אפפאהר קיין א״י עטליכע און זעכציג פליטים פון דייטשלאנד. די דאזיגע פליטים דארפען נאך בעשטעטיגט ווערען דורכ׳ן בערלינער פאלעסטינא־אמט. חוץ דעם וועלען נאך עטליכע און דרייסיג צוויי־פעלהאפטע פאלען אויסגעפארשט ווערען דירעקט דורכ׳ן בערלינער פאלעסטינא־אמט.

אין שייכות מיט די רעזולטאטען פון דער דורכגעפיהרטער קווא[illegible]־ארבייט האט זיך שוין דער פעראייניגטער יודישער הילפס־קאמיטעט אין ווארשע געווענדעט צו דער יודישער אגענץ אין לאנדאן וועגען אריינשיקען די ענטשפרעכענדע צאהל סערטיפיקאטען פאר די קוואליפיצירטע פליטים.

אין די זיצונגען פון דער קוואליפיקאציע־קאמיסיע אין ווארשע האט אויך אנטיילגענומען דער פרעזידיום־מיטגליד פון פעראייניגטען הילפס־קאמיטעט פאר די פליטים, פרוי פראפ. תמר שאר. (יט״א)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג, 9 י"ד טבת תרצו

יאנואר
וון-אויפגאנג 7.35
זון-אונטערגאנג 3.42

ווענעז דער גרויסער אפערע פון די זאקעז-שמוגלער
בקרוב וועט פארקומעז דער גרויסער פראצעס

(א) נאך אין יאהר 1934 און 1935 איז לאדז פערפלייצט געווארען מיט גרויסע פארטיעס זאקען, וועלכע האבען געשטאמט פון דייטשען אדער טשעכישען שמוגעל.

דער שמוגעל, וועלכער איז געפיהרט געווארען אויף א גרויסען פערנעהם, האט אונטערגעגראבען די עקזיסטענץ פון די עקזיסטירענדע זאקען-פאבריקען וועלכע האבען צוליב דער געשמוגעלטער סחורה געמוזט בעגרעניצען זייער פראדוקציע. די אויסלענדישע געשמוגעלטע דאמען-זאקען זענען געווען פון גוטע קוואליטעט און זענען פערקויפט געווארען צו ביליגערע פרייזען ווי די לאנדעס-פראדוקציע.

די אויספארשונג צו ענטדעקען די שמוגלער האט אנגעטראפען אויף גרויסע שוועריגקייטען. בעזונדערס האט די גרעניץ-וואך אפסערווירט די לאדזער פארבעריען.

בעת די דאזיגע אפסערוואציעס האט מען געלענקט די אויפמערקזאמקייט אויף דער פארבעריי פון ראזענבערגען, וואולטשאנסקא 19 און אויך אויף די „פעראייניגטע זאקען פארבערייען", ראקאטשינער 17.

אין חודש אקטאבער 1935 האט די גרעניץ-וואך אדורכגעפיהרט א רעוויזיע אין ראזענבערגס פארבעריי און געפינען 1000 פאר זאקען, וועלכע זענען געפערבענט געווארען אין א רויהען צושטאנד און דארט האט מען זיי ערשט געדארפט פארבען, פרעסען און אויפפרישען.

ראזענבערג האט אויפגעקלערט, אז די זאקען האט איהם גענעבען צום פארבען א געוויסער גרשון קעמפינסקי.

ווען די גרעניץ-וואך האט געזוכט קעמפינסקין האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער האט זיך דערוואוסט, אז דער געשמוגעלטער טראנספארט זאקען איז ענטדעקט געווארען און ער איז נעלם געווארען.

אויך אין דער פארבעריי אויף ראקאטשינער 17 האט מען ענטדעקט א טראנספארט געשמוגעלטע זאקען, וועלכע ס'האט צוגעשטעלט צום פארבען א געוויסער חיים קארטש פון ליפאווא 3. אבער אויך קארטשן האט מען נישט געקענט פערהאלטען, ווייל ער איז אנטלאפען, ערשט שפעטער האט ער זיך אליין געמאלדען אין דער פאליציי און ערקלערט, אז די זאקען האט איהם צוגעשטעלט משה אלפום פון וואולטשאנסקא 52. ערשט דעמאלט האט זיך דער גרעניץ-וואך איינגעגעבען צו ענטדעקען אלע אנטיילנעהמער, פערקויפער און ליפעראנטען פון די דייטשע און טשעכישע זאקען.

דער הויפט-צושטעלער פון דייטשלאנד איז געווען א געוויסער יחיאל אברהם טענענבוים פון קראקע, וועלכער איז אויך געווען בעשולדיגט אין שמוגלען נארקאטישע מיטלען.

איצט איז שוין צונויפגעשטעלט געווארען דער בעשולדיגונגס-אקט געגען די אלע, וועלכע האבען אנטיילגענומען אין דער גרויסער שמוגעל-אפערע.

די צענטראלע פון דער „אובעזפיעטשאלניע"
פון פיעטריקאווער 17 איז איבערגעטראגען געווארן אויף קאשטשושקי 19

אלע דאקטוירים-קאבינעטען, ביוראס און דירעקציע פון קראנקען-קאסע-אמבולאטאריום, וועלכע האבען זיך געפונען אויף פעטריקאווער 17 זענען איבערגעטראגען אין א נייעם לאקאל אויף קאשטשושקי 19 און האבען נעכטען אנגעהויבען די נארמאלע ארבייט אין נייעם לאקאל.

אויך די אפטייק, וועלכע האט זיך געפונען אויף פיעטריקאווער 17 איז איבערגעטראגען געווארען אויף קאשטשושקי 19 און היינט הויבט זיך זי אן די נארמאלע טעטיקייט.

פאר נישט אפהיטען דעם קאלעקטיווען אפמאך
פערמשפט אויף 750 זלאטים

(א) דער שטראף-רעפעראט פון דער ארבייטסאינספעקציע האט בעטראכט דעם פראצעס געגען דער וועבעריי פון ע. קאשוב אויף דרעוונאווסקא גאס, וועלכע איז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט פאר נישט אפהיטען דעם קאלעקטיווען אפמאך און פערקלענערען די ארבייטער-פערדינסטען.

קאשוב איז בעשטראפט געווארען מיט 750 זלאטים.

שרעקליכער פארפאל ביי דער ארבייט
אויסגעברענט ביי אנ'ארבייטער ביידע אויגען

(2) אין דער פאבריק פון אדאלף האראק אויף סטאשיץ 84 איז נעכטען פארגעקומען א שרעקליכער פארפאל ביי דער ארבייט אלס קרבן פון אייגענער אונפארזיכטיגקייט איז געפאלען דער 32-יעהריגער פארבער אסוואלד פרימקע.

פרימקע האט געטראגען א פלאש מיט קרעאזאט, צוליב אונפארזיכטיגקייט האט ער אויסגעגאסען דעם אינהאלט פון דער פלאש, בעגיסענדיג זיך דאס פנים.

ס'איז ארויסגערופען געווארען די פאגאטאוויע, דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז דער ארבייטער האט זיך אויסגעברענט ביידע אויגען, דער אומגליקליכער איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל פון קראנקען-קאסע.

אויטאבוסען-שאפערען
קעמפען וועגן א קאלעקטיווען אפמאך

די שאפערען פון די אויטאבוסען האבען זיך געווענדעט צום ארבייטס-אינספעקטאריאט און צו דער אדמיניסטראטיווער מאכט וועגען בעאיינפלוסען די אויטאבוסען-בעזיצער צו שליסען א קאלעקטיווען אפמאך מיט די שאפערען. וועלכע ווערען אויסגענוצט אויף א שרעקליכען אופן.

אפטייקען.
היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: דאנצער, זגערזשער 57; גראשקאווסקי, ליסטאפאד 11 15; גארפיין, פילסודסקיעגא 54; כאנדזינסקי, פעטריקאווער 165; רעמבעלינסקי, אנדזשעיא 28; שימאנסקי, פזשענדזעלניאנא 75.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציעל-ארצט פאר מענער-שוועכע - בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוועגד.

זונטאג פון 9—1 פארמיטאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. R. Zalcwasser

כירורג

צעגעלניאנא 19, טעל. 125-17

נעהמט אן פון 1—2 און פון 4—6.30.

פאר אויסברענען דעם מאן די אויגען
איז דאס ווייב פערמשפט געווארען אויף 2 יאהר טורמע

(א) אין קרייז-געריכט איז נעכטען פארגעקומען דער פראצעס געגען פעטראנעלא שולץ, וועלכע איז בעשולדיגט געווארען דערין, וואס זי האט אויסגעברענט די אויגען ביי איהר מאן יוזעף שולץ מיט זאלץ-זויער.

די פרוי האט זיך פערטיידיגט דערמיט, וואס איהר מאן האט זי געוואלט דערהרג'ענען און צוליב דעם האט זי צוגעגרייט זאלץ-זויער, כדי זיך צו פערטיידיגען. דאס געריכט האט זי פער'משפט אויף 2 יאהר טורמע.

4 בריגאדעס פאר ברוק-ארבייטער
האט בעשטימט די שטאט-פערוואלטונג

(א) כדי צו פערבעסערען די קאנטראל-טעטיגקייט פון דער וועג-אפטיילונג און פון די רעמאנטען האט די שטאט-פערוואלטונג אדורכגעפיהרט א גרונטליכע רעארגאניזאציע, וועלכע בעשטעהט אין פעסטשטעלען 4 ראיאן-בריגאדעס פאר די וועגען.

בראש פון יעדער בריגאדע וועט שטעהען אנאינזשיניער, וועלכער וועט האבען צו הילף אגענט שפרעכענדען פערזאנאל. דורך די פיר בריגאדעס וועט די שטאט-פערוואלטונג גלייך אינפארמירט ווערען וועגען צושטאנד פון די ברוקען און פערשידענע גאסען און וואו ס'נויטיגט זיך אין א דרינגענדען רעמאנט.

20 טויזענד אדמיניסטראטיווע שטראפען
זענען אין לאדז געשענקט געווארען א דאנק דער אמנעסטיע

(2) לויט די אינפארמאציעס, וועלכע מיר האבען בעקומען, וועלען אין לאדז, צוליב דער אמנעסטיע, אנולירט ווערען 20 טויזענד עניינים, וועלכע האבען בעקומען שטראף אויפ'ן אדמיניסטראטיווען וועג, און די שטראפען זענען שוין איבערגעשיקט געווארען צו עקזעקוציע אין דער שטאט-פערוואלטונג.

די אמנעסטיע האט ארומגענומען די שטראפען פאר נישט אפהיטען די ארדענונגס - פארשריפטען, אויף די פלעצער און גאסען פון שטאט, סאניטארע איבערשרייטונגען, שטראפען פאר איבערשרייטען די האנדעלס-צייט א. אז. וו.

זיך אויפגעהאנגען אין קאנסטאנטינער וואלד
דער לייטער פון דער גיסעריי אין דער ווידזעווער מאנופאקטור

(א) אין וואלד הינטער קאנסטאנטין איז בעגאנגען זעלבסטמארד א געוויסער רייכעלד, דער לייטער פון דער גיסעריי אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור" וועלכער האט געוואוינט אויף ראקאטשינער 58.

פאריגעס יאהר איז רייכעלט געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באנק צוליב דעם וואס עטליכע ארבייטערינס האבען אריינגעטראגען אנ'אנקלאגע געגען דעם בעשולדיגטען, אז אויסנוצענדיג זיין אמט האט ער געצוואונגען די פרויען „צו זיין צו איהם גוט", אנדערש האט ער געדראהט צו דערווייטערען פון דער ארבייט.

רייכעלט איז דעמאלד דורכ'ן קרייז-געריכט פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים טורמע און גלייכצייטיג איז ער דערווייטערט געווארען פון דער ארבייט.

רייכעלט האט אריינגעטראגען אנ'אפעלאציע און דאס אפעלאציע-געריכט האט איהם בעפרייט, צוליב דעם איז ער צוריק צוגענומען געווארען צו דער ארבייט.

פון דעמאלט אן האט ער זיך אבער געפינען אין א דעפרעסיע-צושטאנד, ער איז אוועק אין וואלד און זיך אויפגעהאנגען אויף א בוים.

אויף אנדערהאלבען יאהר פערמשפט אנ'אקושערקע
פאר ארורכפיהרען א נישט-ערלויבטע אפעראציע

(א) אויף דער בעשולדיגונגס-באנק אין קרייז-געריכט איז נעכטען געזעסען די 37-יעהריגע פאולינא פאפאוו פון פאביאניץ.

דעם 8 סעפטעמבער איז צו דער אקושערקע געקומען א געוויסע יוזעפא בארנאווסקא בעטענדיג אדורכצופיהרען א נישט-ערלויבטע אפעראציע.

די אקושערקע האט די אפעראציע דורכגעפיהרט אבער די פאציענטקע איז דערפון געשטארבען.

בארנאווסקא'ס מאן האט מיטגעטיילט דער פאליציי און געגען דער אקושערקע איז פערפיהרט געווארען א פראצעס.

דאס געריכט האט די אקושערקע פאפאוו פערמשפט אויף 1½ יאהר טורמע.

געשאסען אויף א יונגעל
וועלכער האט זיך אנגעהאנגען אין זיין קארעטע

(א) דעם 11 אויגוסט 1935 איז פון אנדזשעיעוו געפאהרען מיט זיין קארעטקע הערמאן יעסקע אין דער געזעלשאפט פון זיין פרוי און קינד.

נעבען דעם דארף יאנוב האבען זיך פון הינטען אויף דער קארעטע אנגעהאנגען 2 יונגלעך דער 15-יעהריגער מיעטשיסלאוו לאגעווקא און מאריאן יאזשאמבעק.

יעסקע, וועלכער האט דאס בעמערקט, האט פון טאש ארויסגענומען א רעוואלווער און געדראהט די יונגלעך. לאגיווקא איז דער ערשטער אראפגעשפרונגען פון דער קארעטקע און געבעטען יעסקע'ן, אז ער זאל נישט שיסען, יעסקע האט אבער אויסגעשאסען און געטראפען דעם יונגעל אין דער באק. דער פערוואונדעטער איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל, וואו ער האט זיך אויסגעהיילט.

יעסקע איז ארעסטירט געווארען, ווערענדיג בעשולדיגט אין מארד און נעכטען איז ער געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באנק אין קרייז-געריכט.

דאס געריכט האט ארויסגעטראגען אנ'אורטייל, לויט וועלכען דער 31-יעהריגער הערמאן יעסקע איז פריינעשפראכען געווארען.

ביליגער געווארען עלעקטריע

די לאדזער עלעקטראווניע טיילט מיט, אז דער פרייז פון עלעקטריש ליכט ווערט פון 16-טען יאנואר ביליגער מיט 8 גראשען אויף א קילאוואט-שעה, ווען מ'צאהלט אריין דעם בעטראג דעם אינקאסענט. די רעדוקציע בעטרעפט 11½ פראצענט, בעת דער קאנצעסיע-טאריף, וועלכען די עלעקטראווניע איז בערעכטיגט אנצוווענדען איז פערקלענערט געווארען נאר מיט 1,41 גראשען, דאס הייסט 1.7 פראצענט.

דער אונטערשיד צווישען דעם קאנצעסיעטאריף און דעם ווירקליכען פרייז פון שטראם וועט בעטרעפען 21 גראשען ביים באלדיגען רעגולירען דעם רעכנונג און 14 גראשען, ווען דער רעכנונג וועט רעגולירט ווערען אין פערלויף פון 2 וואכען.

וויצע-פרעזידענט גאדלעווסקי
בעמיהט זיך וועגען אינוועסטיציע-ארבייטען

(א) דער וויצע-פרעזידענט גאדלעווסקי איז נעכטען ארויסגעפאהרען קיין ווארשא, כדי צו קאנפערירען מיט די מאסגעבענדע אינסטאנצען וועגען די געפלאנטע אינוועסטיציע און סעזאן-ארבייטען.

דער צווייטער פאסט-אמט איז א נייעם לאקאל

(א) נעכטען האט זיך די צווייטע פאסט-אפטיילונג, וועלכע האט זיך ביז איצט געפונען אויף דער פאבריקס-באהן-הויף, איבערגעטראגען אין א נייעם בעקוועמען לאקאל אויף פ. א. וו. (סקוועראווא 16).

קאנטראלירט די פאבאר-רשימות

(א) פון 2טען ביז 16טען יאנואר 1936, וועלען אין מיליטערישען ביורא ביי דער שטאט פערוואלטונג פעטריקאווער 165, אין די ביורא שעה'ן אויסגעלעגט ווערען די רשימות פון די פאבאראווע פון יאהרגאנג 1915.

די פעראינטערעסירטע פאבאראווע דארפען קאנטראלירען די ריכטיגקייט פון דער רעגיסטראציע און אויב זיי וועלען בעמערקען א פעהלער אדער אונפינקטליכקייט דארף מען וועגן דעם באלד מעלדען

די לעצטע 6 צוגאב-קאמיסיעס

(א) די שטאטישע סטאראסטווע האט פעסטגעשטעלט די טערמינען ווען עס וועלען אמטירען די לעצטע צוגאב פאבאר-קאמיסיעס אין יאנואר, פעברואר און מערץ ה.י.

דעם 15טען יאנואר — פאר פ.ק.או. לאדז — שטאט 1; דעם 28טען — פאר לאדז-שטאט 2.

דעם 15טען פעברואר — פאר פ.ק.או. לאדז-שטאט 1; דעם 28טען — פאר פ.ק.או. 2.

דעם 15טען מערץ — פאר פ.ק.או. לאדז-שטאט 1; דעם 28טען מערץ — פאר לאדז-שטאט 2.

די קאמיסיעס וועלען אמטירען אין לאקאל אויף פעטריקאווער 145.

אין אפריל וועט קיין צוגאב פאבאר קאמיסיע נישט זיין טעטיג און אין מאי וועט פארקומען דער נארמאלער פאבאר.

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16

היינט פרעמיערע!

פון גרויסען ווינער מייסטערווערק, לויט דער אונשטערבליכער ערצעהלונג פון

Artur Schnitzler

א. נ.

„ליבעלע"

אין די הויפט-ראלען:

Magda Schneider i Olga Czechowa

אויסערן פראגראם:
קלאנג-צוגאבע פון P.A.T.

א תשובה

דעם „שטענדיגע לעזער“

די אַמנעסטיע איז אויף אייך חל. מעלדעט זיך אין פ. ק. או. און דער-ציילט די גאַנצע געשיכטע, וועט מען פעראָרדנען אייערע דאָקומענטען איבערצושרייבען.

אינטערווענץ איז האנדעלס מיניסטעריום

אין שייכות מיט דער אונבעגרינדעטער העכערונג פון די פרייזען דורך דעם אפּרעטורען פערבאַנד

(ג) ווי מיר האָבען בשעתו געמעלדעט האָט דער פערבאַנד פון פאַרבערייען און אַפּרעטורען פון יולי 1935 געהעכערט די פרייזען אויף עטליכע צעהנדליג פּראָצענט

דער פאַבריקאַנטען פערבאַנד פון דער לאָדזער טעקסטיל אינדוסטריע האָט זיך אין שייכות דערמיט געווענדעט צום האַנדעלס-מיניסטעריום אָנווייזענדיג אַז די נישט בעגרינדעטע שטייגערונג פון די פרייזען איז עלול, אַז עס זאָלען שטייגען די פרייזען אויף פערטיגע סחורות און דאָס סיי באַנוועלנע ווי אויף וואָלענע סחורות.

אין שייכות דערמיט האָט דאָס האַנדעלס-מיניסטעריום אונטערגענומען אַ אינטערווענץ און אין דער לאַגע איז פאָרגעקומען אַ ענטשפּאַנונג.

די עלעקטראווניע-בעאמטע

בעקומען נייע לעגיטימאציעס

די עלעקטראָווניע בעט מיטצוטיילען אַלע אַבאָנענטען, אַז פון היינטיגען חודש אָן איז די שטאָט פערטיילט געוואָרען אין נייע אינקאַסאָ-רעווירען, וואָס קען ברענגען רערצו, אַז אין דער צייט פון 16 יאַנואַר ביז'ן 15 פעברואַר וועלען די אינקאַסענטען צו מאַנכע אַבאָנענטן קומען פריהער ווי ביז איצט און צו אַנדערע שפּעטער. דאָס וועט נאָר פאָרקומען דאָס ערשטע מאָל, און די וויטערדיגע חדשים וועט די אינקאַסאָ שוין בעקומען אין די פעסטגעשטעלטע טערמינען.

גלייכצייטיג ווערט מיטגעטיילט, אַז דאָס פערסאָנאַל פון דער עלעקטראָווניע איז פערזעהן געוואָרען אויפ'ן יאָהר 1936 מיט נייע לעגיטימאַציעס פון רויט-געלער פאַרב מיט פאָטאָגראַפיעס און שטעמפּעל די ביז-איצטיגע לעגיטימאַציעס זענען נישט גילטיג.

ס'ווערט געבעטען צו לעגיטימירען יעדען אָנגעשטעלטען פון דער עלעקטראָווניע איידער ער טרעט צו צו זיינע פונקציעס.

Doktór
Henrykowski
ספּעציעל - אַרצט פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
טראַוגוטאַ 9, טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָווענד.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאָג

50—60 פּראָצ. פודער פערקויפטער גאַלאַנטעריע

איז צוריקגעקומען אַלס חזרה

(ג) די לעצטע טעג איז אין לאָדז באַמערקט געוואָרען אַ מאַסען ערשיינונג פון חזרה פון גאַלאַנטעריע סחורות. חזרות זענען אפילו אַ שטענדיגע ערשיינונג אין דער צייט, אָבער אין לויפענדען יאָהר האָבען זיי אָנגענומען אַ זעהר בעאונרוהיגענדע פאָרם, עס איז גענוג אָנצוווייזען, אַז 50 ביז 60 פּראָצענט פון דער פערקויפטער גאַלאַנטעריע סחורה אין פערגאַנגענעם סעזאָן איז איצט צוריקגעקומען אַלס חזרה. אין פערגאַנגענעם יאָהר האָט די חזרה בעטראָפען נאָר 10 ביז 15 פּראָצענט. בעזונדערס גרויס איז די חזרה פון פאַמערען וואו דער דעטייל גאַלאַנטעריע האַנדעל איז כמעט פולשטענדיג צוזאַמענגעבראָכען געוואָרען.

ווען מען נעהמט אין אַכט, אַז אין די צוריקגעקומענע סחורות זענען איינגעפּרוירען אַ בעדייטענדער קאַפּיטאַל פון די פּראָדוצענטען און הורטאָוניקעס און אַז עס זענען נישט פאַרהאַן קיין שום שאַנסען די סחורות איצט צו פערקויפען וואָרט פערשטענדליך, אַז שוין אויף דער שוועל פון זומער-סעזאָן שטעהט שוין די גאַלאַנטעריע פּראָדוקציע פאַר אַ קראַך. פון די פעראינטערעסירטע גאַלאַנטעריע-קרייזען ווייזט מען אָן, אַז די חזרות וועלען גורם זיין אַ רעדוקציע פון די פרייזען.

איבערגעפאהרען אויף טויט אזגערזשער יודען

(א) נעכטען האַלב 6 אין אָוונד איז אויפ'ן זגערזשער שאָסיי, הינטער „יוליאַנאָוו“ פּאַסירט אַ שרעקליכער אומגליק מיט אַ זגערזשער יודען, דעם 42-יאָהריגען יוסף-משה באַלקאָווסקי (פון זגערזש, לאָסניטשאַ 12).

באַלקאָווסקי איז געגאַנגען מיט די שינעס אין דער ריכטונג קיין לאָדז. איהם ענטקעגען איז מיט אַ געוואַלדיגער האַסטיגקייט אָנגעקומען דער זגערזשער טראַמוואַי, וואָס איז געפאָהרען פון לאָדז.

ווען דער טראַמוואַי האָט זיך געפונען ביי'ן דעם „דאָלעק“, וואו ער פאָהרט באַרג אַראָפּ, האָט דער מאַשיניסט איהם דערזעהן, אָבער אָפּצושטעלען דעם טראַמוואַי האָט ער שוין נישט בעוויזען, מחמת דער ענטוויקעלטער גרויסער האַסטיגקייט, און דער אומגליקליכער יוד איז איבערגעפאָהרען געוואָרען אויף אַ שרעקליכען אופן: פון אונטער די רעדער האָט מען איהם אַרויסגענומען אַ טויטען — אַ שטיק בלוטיגע מאַסע מיט אַ צושמעטערטען קאָפּ און מיט אַן אָפּגעשניטענעם פוס...

אויפ'ן אָרט איז תיכף אָנגעקומען די אויספאָרשונגס-מאַכט.

דערווייל האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז באַלקאָווסקי איז געפאָהרען מיט אַ פוהר פון זגערזש און אָנקומענדיג צו דעם „דאָלעק“ איז ער אַרונטער פון'ם וואָגען, און איז געגאַנגען צופוס ענטקעגען זיין מלאך המות — דעם אָנקומענדען טראַמוואַי...

זעלבסטמארד

(א) אין טויער אויף מלינאַרסקאַ 5 האָט זיך געפּרובט דאָס לעבען צו נעהמען פראַנטשישקאַ יאַראַשיק, פון זגערזשער 3.

די זעלבסטמערדערין איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי“, ציגעל-גאַס 27.
דיר.: דוד צעלמייסטער.
היינט, דאָנערשטאָג, 9 אָוונט — צום 26-סטען מאָל
יצחק נאָזשיק'ס פריילינע סאַטירע
תל-אביב
געשפּילט אויף יודיש
שפּיל-פּלאַן: מאָרגן, פרייטאָג — 1 פאָרשטעלונג; שבת — 2 פאָרשטעלונגען; זונטאָג — 3 פאָרשטעלונגען.
בילעטען פון 11—2 און פון 5 נאָכמ. צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

קליינער פעליעטאָן

די ציהונג...

אנומעלט — זאָגט שמיל-שמעלקי — זענען געווען גאָר אַנדערע לאָסאָוניקעס: מען איז געגאַנגען איין מאָל צו די 21 יאָהר, און ס'איז געווען אַהין-אָדער-אַהער... „גאָדיען“, אָדער „ניט-גאָדיען“!..

היינט, ב"ה, איז מען יעדעס האַלב יאָהר 4 מאָל אַ „לאָסאָווניק“ — מען קויפט אויס אַ פערטעלע, אַז עס איז דאָ מיט וואָס, און מען ציהט!

ווייסט מען כאָטשיק, אַז מען לעבט אויף דער וועלט!

ס'איז דאָ אַרבייט: מ'שטייט אויף אין דערפריה — איז פאַרהאַן נייעס.... ס'איז דאָ אַריינצוקוקען אין בלאַט אַריין, און צו לייענען די נומערען!... ס'איז טשיקאַווע!...

ווי זאָגט די גמרא — און אפשר דאָך!

כ'האָב נאָך אפילו קיין איינמאָל נישט אַרויס געוואונען די סטאַווקע אָבער — כ'האָב בטחון: עס וועט נאָך קומען...

ווי זאָגט עס מיין יודענע: אַז מ'שטעלט, זאָגט זי, איין ס'קדחת, נעהמט מען אַרויס ס'רביעית — אויך, הייסט עס, פיער מאָל אַזוי פיל... און צום זיכערסטען, זאָגט זי, איז טאַקי צו האָבען צו טון מיט אַ יודענע... דאָ, זאָגט זי, איז פאַרהאַנען מצהר שאַנסען!...

דאָ, זאָגט זי, האָט זיך שוין דער רבונו של עולם אַליין פאָסטאַרעט, אַז די פּראָיענצימער זאָל זיין אַ יודענע... כ'הייסט, אַז די פּראָי זאָל זיין אַ געווינערין!.. ס'איז דער „פּעיונעסטער“ לאָס, וואָס עס גיבט נאָר.... סיידען מען וויל דווקא נישט „געווינען“ — זאָגט זי — און דאָס איז שוין זייער זאַך!

ביי מיר — זאָגט זי — איז אַ סך קראַנטער, אַז אונז ביידע זאָלען מיר טון צו דער זאַך! דו — זאָגט זי — שמיל-שמעלקי, דו קויף זיך אַ לאָס, און דו וועסט זעהן, וועסט סוף-כל-סוף געהאָלפען ווערען, אויב פאַר מיר.... פאַר מיר — זאָגט זי — זאָרג נישט!.. קאָנסט זיך פערלאָזען!.. איך וועל שוין סיי-ווי נישט זיין „פּשעגראַנע“...

פון דעם אַלעם — זאָגט שמיל-שמעלקי — קאָן מען קאָנסעקווענצען די ציהונג, אַז אויב איך וועל אפילו דאָס מאָל אויך נישט טרעפען, וועל איך דאָך מאַכען היי-יאָהר אַ ברית!

אי"ה ביי אייך צו דער נייער ציהונג!

שמילשמעלקי

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט-, געשלעכטס-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אָן פון 8 פריה ביז 2 מיטאָג און פון 5 ביז 9 אָוו.
זונטאָג פון 10—1 בייטאָג. אַלע אַרט אַנאַליזען
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן
א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

אויפן דערנער-וועג

שפּאַנענדער סענסאַציאָנעל-ראָמאַנטישער ראָמאַן

6)

— איך האָב אייך, שוין לאַנג ליב... יעדעס מאָל, ווען איך האָב אייך געזעהן אויף דער גאַס, האָב איך געוואָלט צולויפען און אייך אַנטפּלעקען דעם סוד פון מיין האַרץ... שוין א יאָהר צייט, ווי איך זוך אייך... מ'האָט מיך קיינמאָל צו אייך נישט געוואָלט צולאָזען... קיינמאָל נישט... און איצט... איצט... בין איך אייערע אינגאַנצען... אינגאַנצען... לאָזט מיך זיין נעבען אייך... איך בין אייערע....

זי האָט א וואָרף געטון איהר קאָפּ אויף זיין ברוסט און זיך גענומען טוליען צו איהם. ער האָט געפיהלט איהר וואַרעמען אָטעם, געפיהלט איהרע הענט אַרום זיין האַלז...

— 9. —

ער האָט אַלץ כסדר געשמייכעלט און לייכט אַראָפּגענומען איהרע הענט פון זיין האַלז און זיך עטוואָס אָפּגערוקט פון איהר.

זי האָט איהם אָנגעקוקט מיט א ווילדען בליק. דערנאָך האָט זי זיך ווידער געוואָרפען אין זיינע אָרעמס און שווער געאָטעמט, זי האָט איהם געקושט איבער'ן געזיכט. אויפ'ן האַלז און ענטבלויזט פאַר איהם איהר ברוסט, טוליענדיג זיך צו איהם אַלץ שטאַרקער און פעסטער, שעפּטשענדיג דערביי הייסע ליבעס-ווערטער.

פּלוצלינג האָט ער זיך אַ ריס געטון פון דער שטוהל, זי ברוטאַל אָפּגעשטופּט פון זיך און זיך הויך צעלאַכט, ער האָט זיך צעלאַכט מיט אַזאַ קליבגענדען געלעכטער און אַזוי הויך, אַז די האַלב-ענטבלויזטע פרוי, וואָס איז דורך איהם אָפּגעשטופּט געוואָרען אין א ווינקעל פון צימער, האָט מיט אַ דערשראָקענעם בליק נאָכגעפאָלגט זיינע בעוועגונגען.

— גאָט מיינער, איהר זענט משוגע געוואָרען, צי וואָס? — האָט זי דערשראָקען געפרעגט,

— כא-כא-כא-כא! — האָט ער אַלץ נישט אויפגעהערט צו קייכען זיך פאַר געלעכטער און זיין דיקער קערפּער האָט זיך אַזש געבויגען אין דרייען.

— וואָס איז מיט אייך געשעהען? — האָט זי ווידער געפרעגט, צוקנעפּלענדיג דעם אויבערשטען טייל פון קלייד, וואָס זי האָט פריהער געהאַט אויפגעקנעפּעלט.

ער איז צו איהר צוגעגאַנגען, זי אָנגענומען פאַר אַ האַנד און גלייך אַריינקוקענדיג איהר אין די אויגען, געזאָגט:

— איהר האָט אייער ראָל שלעכט געשפּילט, פריילין!...

— וואָס רעדט איהר, פאַלקאָווניק, — האָט זי אויסגערופען און איז בלאַס געוואָרען, — איך פערשטעה אייך נישט, איך האָב זיך אַזוי דערשראָקען פאַר אייער געלעכטער.

— איהר האָט זיך דערשראָקען? כ'גלויב אייך נישט.

— א, איך האָב מורא, לאָזט מיך אויעקגעהן, איהר קוקט אויף מיר אַזוי שרעקליך... לאָזט מיך אוועקגעהן פון דאַנען...

— נו, נו, מאַכט נישט קיין אָנשטעל... איהר זענט אַ שלעכטע אַקטריסע...

— גאָט מיינער, וואָס זענען דאָס פאַר אַ ווערטער, הער פאַלקאָווניק?

— איהר זענט א שפּיאָן! — האָט רעדל אויסגערופען און אַרויסגעכאַפּט דעם רעוואָלווער.

די געהיימניספולע דאַמע האָט אויסגעגלאָצט אויף איהם אַ פּאָר אויגען און געבליבען שטעהן אין אַ פערגליווערטען צושטאַנד, נישט אויסרעדענדיג קיין וואָרט.

— איך וואָלט אייך איצט געקאָנט דערשיסען אָבער זאָל אייך בעסער דאָס געריכט משפּט'ן.

— איהר האָט געמוזט פון זינען אַראָפּ, הער פאַלקאָווניק... — האָט די דאַמע קוים אַרויסגעשעפּטשעט, — פאַרוואָס בעליידיגט איהר אַזוי אַ פרוי, וואָס האָט אייך ליב ביז צו משוגעת?..

רעדל האָט גאָרנישט געענטפערט. ער איז מיט האַסטיגע טריט אַריין אין צווייטען צימער, פערשליסענדיג הינטער זיך די טיר.

די געהיימניספולע דאַמע, וועלכע איז געבליבען אַליין, האָט זיך שנעל געלאָזט צו דער צווייטער טיר, וואָס האָט געפיהרט צום אַרויסגאַנג אין קאָרידאָר. די דאָזיגע טיר איז אָבער אויך געווען פערשלאָסען.

— אַ טייוועל דאָס איז! — האָט זי מיט כעס גערעדט צו זיך אַליין און נערוועז גענומען אַרומשפּאַנען איבער'ן צימער.

דער שליסעל אין דער טיר האָט א סקריפּע געטון און רעדל איז צוריק אַריינגעקומען אין צימער אַריין. ער האָט געטראָגען אין דער האַנד אַ פּעקעלע און, ווייזענדיג עס דער דאַמע, האָט ער געפרעגט:

— איהר דערקענט דעמדאָזיגען פּעקעלע?

— כ'פערשטעה נישט, וואָס איהר מיינט, — האָט די דאַמע דערשראָקען געענטפערט.

— איהר זעהט, דאָ שטעהט אויפגעשריבען, „שטרענג געהיים“! נו, איצט דערקענט איהר עס שוין?

— הער פאַלקאָווניק, איך ווייס נישט, וואָס איהר ווילט פון מיר? — האָט די דאַמע א געשריי געטון:

— דאָס איז אַ שרעקליכער בלבול, הער פאַלקאָווניק, וועלכער אויסוואורף האָט געוואַגט אויסצוטראַכטען אויף מיר אַזאַ נידערטרעכטיגען בלבול! הער פאַלקאָווניק, איהר בעליידיגט מיין עהרע, מיינע פּאַטריאָטישע געפיהלען. איך בין א טאָכטער פון אַן עסטרייכישען געהיים-ראַט.

— איך בעליידיג אייערע פּאַטריאָטישע געפיהלען, האַ? — האָט ער אַרויסגעברומט מיט א בייסענדיגער שטים — און ווער איז דאָס? איהר קענט די דאָזיגע דאַמע?

רעדל האָט אַרויסגענומען א פאָטאָגראַפיע און זי אונטערגעטראָגען אונטער דער דאַמע'ס אויגען?

ווען זי האָט א קוק געטון אויף דער פאָטאָגראַפיע, האָט זי אַ ציטער געטון און איז טויט בלאַס געוואָרען.

זי האָט זיך דערזעהען אויף דער פאָטאָגראַפיע, זיך אַליין אין דעם מאָמענט, ווען זי האָט איינגעדרעהט דעם פּעקעלע מיט פּאַפּירען, כדי זיי אַריינצולעגען אין דער מופטע. אויף דער פאָטאָגראַפיע האָט מען גענוי געזעהען, ווי זי האַלט די פּאַפּירען אין דער האַנד און קוקט זיך אום מיט א דערשראָקענעם בליק.

פּלוצלינג האָט די דאַמע זיך אַ ריס געטון פון אָרט, אַרויסגעכאַפּט פון אַ פאַלד פון קלייד א פלעשעלע, גרויס ווי אַ פינגערהוט, און עס צוגעכאַפּט צום מויל.

אָבער אין דעם זעלבען מאָמענט האָט רעדל איהר אַ שטאַרקען שטויס געטון אין דער האַנד און דאָס פלעשעלע איז אַראָפּגעפאַלען אויף דער פּאָדלאָגע.

— צו וואָס טויג עס אייך? — האָט רעדל אירוניש בעמערקט, — איהר זענט אַזוי שעהן און יונג, צו וואָס דאַרפט איהר זיך נעהמען דאָס לעבען? באמת אַ שאָד, אַז אַזאַ בליהענדיגער בוים זאָל אונטערגעהאַקט ווערען.

— 10. —

— מערדער, טייוועל! — האָט די דאַמע גענומען שרייען, — לאָזט מיך אַרויס פון דאַנען!

— א, איך וועל אייך זיכער אַרויסלאָזען, — האָט רעדל געענטפערט מיט אַ שמייכעל, — אָבער איך דענק, אַז אַזאַ דאַמע, ווי איהר, טאָר נישט געהען אַליין, איך וועל אייך געבען צוויי זשאַנדאַרמען אַלס בעגלייטער...

די דאַמע האָט זיך געוואָרפען צו זיינע פיס און מיט אַ וויינענדיג קול געבעטען:

— הער פאַלקאָווניק, ראַטעוועט מיך, לאָזט מיך נישט אומקומען, איך בין געפאַלען א קרבן פון מיין לייכטזיניגען געליבטען... ער האָט מיך געשיקט אַהער... ער איז אין אַלעם שולדיג... לאָזט מיך אַרויס פון דאַנען, איך בעט אייך,,, איך זאָג אייך צו צו געהערען אינגאַנצען צו אייך...

— גוט, — האָט ער געזאָגט, — איך וועל אייך תיכף בעפרייען, אָבער איך פאָדער פון אייך איין זאַך.

— גיט מיר דעם נאָמען און אַדרעס פון אייער געליבטען, — האָט רעדל טרוקען אַ זאָג געטון.

— איהר קענט זיך ראַטעווען אויף זיין חשבון, איך גיב אייך צעהן מינוט צייט!

איהר קאָנט ראַטעווען אייער לעבען אויפ'ן חשבון פון דעם מענש, וואָס האָט אייך געשיקט אַהער. אויב נישט, וועט איהר איבערגעגעבען ווערען אין די הענט פונ'ם עסטרייכישען תליון, דעם הער לאַנג...

— ראַטעוועט מיך, הער פאַלקאָווניק! — האָט זי אויסגערופען און ווייטער געשלוכצט.

— ווי איז דער נאָמען פון אייער געליבטען?

— איז געפאַלען א פּראַגע, ווי די שאַרף פון א ראַזיר-מעסער.

רעדל האָט אַרויסגענומען א בליי-פעדער און אַ נאָטיץ-ביכעל.

— דאָס איז א געוויסער האַנס לעבער... א באַנק בעאַמטער.

— וואו וואוינט ער?

— אין פּראַג. (פאָרטזעצונג קומט)

ערשטע מענדעלע פייערונגען אין לאָדז

די צוגרייטונגען צו די ערשטע ציווי מענדעלע־פייערונגען, וועלכע די געז. אייזענשלאָס־ביבליאָטעק צוזאַמען מיט דער „יודישער טעאַטער - סטודיאָ“ אָרדנען איין, זענען אין פולען גאַנג.

די פאָרשטעלונגען „מסעות בנימין השלישי“ וועלכע קומען פאָר אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי“ שבת און זונטאָג דעם 11 און 12 ד.ח. האָבען אַרויסגערופען גרויס פאַראינטערעסירונג ביי די ברייטע קרייזען פון דער לאָדזער אַרבייטערשאַפט.

גרויסע בעראַטונג וועגען א מענדלע וואך—אין „תרבות“

היינט, דאָנערשטאָג, קומט פאָר אַ גרויסע בעראַטונג אין „תרבות“ וועגען דער העברעאישער מענדעלע מוכר ספרים וואָך אין אונזער שטאָט. אַלע אָרגאַניזאַציעס און פאַראינטערעסירטע פערזאָנען זענען איינגעלאַדען געוואָרען.

פון פאַלעסטינא-אמט

פרי איינהאָרן דבורה (קילינסקיעגאָ 36) דאַרף זיך זאָפאָרט מעלדען אין היגען ארץ־ישראל־אַמט (שרודמיעסקאַ 29) פון 10 ביז 1 פארמ. אין ענין פון איהר עליה קיין ארץ־ישראל.

טראַנסמיסיע אפּגעריסן א מאַשין פון פונדאַמענט
אַן אַרבייטער שטערבליך פערוואונדעט

(א) אין דער פאַבריק „ליסטאָפּאַדושאַנקאַ“ אויף 11 ליסטאָפּאַד 122 איז פאָרגעקומען אַ געהיימניש־פולער פאַרפאַל ביי דער אַרבייט.

אין דאָזיגען בנין געפינען זיך 2 רייסערייי־קאָמפלעטען, וועלכע ווערען בעדינט דורך 3 אַר־ביימער.

ווען מען האָט נעכטען אינדערפריה געלאָזען די רייס־מאַשין אין גאַנג האָט די טראַנסמיסיע פלוצלונג אַרויסגעריסען די מאַשין און זי אַ שלידער געטון אויף דער וואַנד, מ'האָט גלייך איינגעהאַלטען די טראַנסמיסיע. די מאַשין איז געווען פולשטענדיג פערניכטעט און אויך איין אַרבייטער יוזעף יולא דאַרעק איז שטערבליך פערוואונדעט געוואָרען.

ער איז אין אַ האָפנונגסלאָזען צושטאַנד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפיטאָל.

אויפ'ן אָרט זענען אָנגעקומען פאָרשטעהער פון דער אַרבייטס־אינספעקציע, כדי פעסטצושטעלען די סיבות פון דער קאַטאַסטראָפע.

ווידער אַ גרויס געווינס אין לאָדז!

נעכטען אין 3-טען ציהונגס-טאָג פון דער איצטיגער 4 טער קלאַס מלוכה-לאָטעריע איז דאָס גרויסע געווינס פון

זל 10.000 אויף № 27072

דאָס מאָל געפאַלען אין דער נייער גליקליכער קאָלעקטור פון

CH. L. BLUM 11טער ליסטאָפּאַד 3

ווי אויך אייניגע קלענערע געווינסען.

באַשטעלט גליקליכע לאָסען אין דער דערמאָהנטער קאָלעקטור. כל הקודם זוכה!

וואָרט- און געזאַנג-קאָנצערט פון אברהם ברייזבלאַט אין זש. ט. ק.

די יודישע געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט, וועלכע פיהרט לעצטענס אַ ריהרעוודיגע טעטיגקייט אין היכּ־זיכט פון איינאָרדנען פערשידענע קולטורעלע און ליטע־ראַרישע אַרטיסטישע אָווענדען, אָרדנט איין שבת 9 אַ זייגער אָוונט אַ וואָרט-געזאַנג־קאָנצערט פון בעגאַבטען רעציטאַטאָר אברהם ברייזבלאַט, וועלכער איז אַ אַבסאָל־ווענט פון ד״ר וויינערטס ערשטע דראַמשול איז בעקאַנט אַלס פעהיגער רעציטאַטאָר און טרעט אָפט אויף אין פיל שטעט מיט גרויס דערפאָלג. זיין אויפטריט אין וואַר־שאָווער ליטעראַטען-פעראיין האָט צוגעצויגען אַ גרויסען עולם.

דער פראָגראַם בעשטעהט פון קאָנצערט לידער, פאָלקס־לידער, ערנסטע רעציטאַציעס, הומאָרעסקעס און אַקטועלע פאַראָדיעס. אָנגעשריבען פון ד. איינהאָרן, י. פאַפיערני־קאָוו, מ. שולשטיין, מ. קנאַפּהיים, מ. נאַדיר, א. אַלמי א.א. ביים קלאַוויר פרל. לעווקאָוויטש.

קאָנצערט פון דער בעריהמטער זינגערין וואַלעריאַ באַרסאָווא

אַ גרויסע סענסאַציע רופט אַרויס אין לאָדז דאָס קו־מען פון די בעריהמטע סאָוויעטישע אַרטיסטען און זינ־געריין (סאָפּראַן קאָלאָראַטור) פון מאָסקווער און לעניג־ראַדער טעאַטערס וואַלעריאַ באַרסאָווא.

דער איינציגער קאָנצערט פון די בעריהמטע זינ־געריין קומט פאַר זונטאָג דעם 12 יאַנואַר אין לאָדזער פילהאַרמאָניע.

דער דאָזיגער קאָנצערט האָט אַרויסגערופען אַ גרוי־סען אינטערעס.

פון פוילישען טעאַטער

אין שטאָטישען פוילישען טעאַטער ווערט היינט 8.30 אָוונט געשפּילט „פּזשעדזשיוונע סטאַפּ“. זונטאָג 12 ביי־טאָג ווערט געשפּילט פאַר קינדער די ביוקע „אַלאַ און יאַנעק זו קראַינע משאַרוב“.

ציהונג פון דער מלוכה-לאָטעריע
4-טע קלאַס — 3-טער טאָג

10.000 zł. — 76712, 129017. 157644, 160264.

5.000 zł. — 4059, 16826, 28473, 37172 50897, 58640, 60348, 103366, 116851 174118, 193631.

2.000 zł. — 19187, 22348. 23234, 26982, 29045, 35738, 42431, 51341, 56116 56321, 59879, 68136, 87492, 91473, 94092 103250, 104065, 104961, 109918. 132207, 160974, 172619, 186572, 188255, 190927.

1.000 zł. — 10193, 17884. 20697, 23872, 24607, 28193, 38058, 43527. 51014, 55249, 65975, 79908, 81122. 89088, 100584, 103570, 112166, 114735. 126415, 128731, 142093, 146019, 152149. 157061, 161749, 175539, 181298, 191093. 192726, 193634.

Po 200 złotych.

3 53 143 66 250 91 337 415 525 752 913 1090 179 256 310 18 20 518 701 2003 69 149 212 406 595 753 3109 12 70 83 96 200 481 512 41 81 842 997 4012 361 75 598 998 5031 159 327 32 411 87 502 15 80 637 57 74 738 936 6034 158 96 364 438 526 679 814 70 94 7173 208 382 603 14 751 862 5 8103 239 306 11 417 47 72 604 716 957 9030 3 51 92 126 285 343 487 519 36 700 6.

10018 21 93 312 498 610 723 64 963 11089 316 712 92 829 51 93 12128 89 241 310 25 40 71 572 93 611 721 905 42 13215 507 16 731 854 903 51 75 14021 44 163 274 91 380 93 49 450 697 950 71 15009 101 82 223 824 43 97 410 16020 45 62 259 374 574 673 725 89 17039 182 417 47 95 583 676 764 87 828 39 59 994 18395 780 824 19059 489 626 31 70 611 47 888.

20042 146 202 351 432 93 595 834 903 21155 69 250 74 563 648 817 22047 51 66 105 256 76 301 63 578 664 23065 161 72 268 321 42 697 712 847 936 24459 85 537 653 62 718 22 75 998 25032 64 103 447 594 7 646 801 999 26005 6 128 79 323 490 581 83 608 40 7 743 888 989 27177 247 59 63 308 558 822 32 82 989 28034 46 54 278 426 97 604 14 980 29283 372 439 578 638 77 912 46.

30169 26 57 227 583 624 849 973 31098 281 333 788 881 32062 101 4 50 237 372 491 517 764 896 959 33200 224 375 457 531 646 80 881 907 49 34179 219 31 334 85 610 824 39 944 50 35148 217 86 421 699 940 7 81 36005 209 80 332 7 540 644 855 83 37076 106 87 99 215 19 21 401 82 688 805 995 38247 98 300 479 501 3 83 663 818 21 4 909 73 82 39101 62 255 75 6 451 576 81 640 62 77 792 883.

40015 164 514 676 712 41162 320 65 76 484 693 703 955 64 42159 352 85 726 51 83 803 23 68 43180 314 499 558 668 831 956 88 44048 137 43 282 450 630 742 87 920 77 45037 243 324 25 44 410 532 85 682 708 66 828 58 46042 90 264 321 79 88 648 56 723 42 889 93 47115 78 271 614 90 829 979 48076 506 754 71 825 909 49098 172 4 99 354 510 604 31 806 27 57 85.

50019 170 220 334 71 83 438 724 32 806 52 958 75 51045 73 101 437 547 844 52010 95 6 145 75 350 416 55 635 64 8 785 91 934 53120 68 99 363 451 650 54005 42 151 84 329 524 36 42 657 953 55076 104 82 287 303 412 504 90 674 735 930 862 82 56118 384 419 95 130 799 977 57210 72 401 93 595 630 42 988 99 58031 86 228 331 446 51 535 717 892 931 62 92 59102 470 519 96 616 53 8 743 92 816 40 83.

60055 88 279 334 94 406 48 589 90 61367 408 521 44 6319 50 930 41 62033 158 233 471 91 522 46 656 759 821 908 72 63159 70 89 276 304 8 51 460 625 743 57 965 64016 544 91 650 75 781 838 931 63 61025 217 34 53 363 461 558 812 913 51 66018 92 112 204 75 85 360 76 470 592 701 876 999 67017 82 4 260 67 346 78 90 477 507 764 821 35 86 68080 9 255 353 98 543 792 802 912 69215 26 31 89 491 719 805 7 71 922.

70136 204 28 88 578 630 811 18 931 48 71166 93 473 575 750 863 93 72083 195 271 309 470 637 751 933 73007 50 115 539 65 662 98 946 74069 76 358 92 452 3 5 639 42 79 75038 185 231 81 537 601 13 53 4 794 869 99 76026 323 466 76 527 863 77037 496 732 72 78053 85 143 447 604 764 96 862 74042 51 127 242 315 431 82 7 551 66 896 946 49.

80006 186 281 416 639 749 70 819 81129 412 590 715 841 82135 460 68 725 9 37 858 83013 130 3 291 625 710 51 806 36 993 84057 315 422 565 687 715 16 881 85191 362 410 657 731 44 55 809 910 86039 70 8 106 304 479 85 571 760 3 801 940 87251 54 80 367 658 79 715 63 988 88024 593 645 48 835 944 89077 95 127 218 407 484.

90081 235 77 346 594 674 80 717 829 37 62 79 92 91100 244 98 399 449 613 58 962 92005 69 452 837 926 50 93100 162 363 464 523 719 94217 482 507 24 75 804 10 26 95040 338 511 632 818 900 96140 255 347 435 547 755 829 33 97143 94 313 83 94 896 98104 211 554 79 958 99036 245 450 594 708 825 930 82.

100004 154 331 484 619 29 711 83 843 87 914 101159 240 64 75 95 347 50 444 63 575 646 50 66 94 701 102044 5 53 60 77 178 328 49 96 470 613 829 51 940 103133 84 95 535 645 72 859 64 55 104021 9 46 135 306 12 577 613 34 746 62 92 813 31 105387 507 612 748 78 800 39 905 84 106029 79 284 319 91 416 850 107156 77 223 31 380 414 92 536 660 746 7 872 909 91 108113 221 413 572 703 19 833 53 109191 222 43 79 355 60 77 412 90 651 701 904.

110246 415 518 634 50 749 111033 752 842 69 88 95 910 65 95 112095 151 72 261 309 419 87 579 671 83 716 808 23 68 113028 52 8 221 389 478 519 746 50 838 931 114105 28 30 292 306 466 655 89 735 115048 143 229 58 316 18 32 592 751 80 863 65 116144 50 224 552 653 851 117176 260 559 81 118030 274 347 98 408 564 864 119052 251 367 609 35 45 716 33

120069 212 23 409 631 7 85 767 843 121032 46 214 357 540 96 635 716 832 924 68 122167 94 212 315 590 644 98 863 903 123088 208 383 451 684 97 730 810 74 124023 9 100 34 61 249 60 362 729 125023 7 169 637 712 81 95 858 9 916 44 126410 518 619 714 57 840 997 127053 128 49 660 87 710 59 802 20 958 128208 380 85 525 632 34 55 937 43 129023 56 137 72 207 381 651 67 843 4.

130069 104 22 59 294 316 507 618 23 83 931 131041 117 211 29 320 51 470 721 921 38 132089 220 75 89 95 448 681 941 133006 253 76 359 569 764 134014 192 228 430 837 982 135132 36 279 345 447 76 98 587 761 861 944 57 136085 245 365 86 447 82 89 527 678 710 39 99 942 137090 206 92 369 423 52 759 862 70 963 138082 174 370 88 451 513 684 847 51 139019 135 287 317 496 500 49 677 958 81

140229 356 63 60 635 749 823 77 141048 131 40 60 489 653 731 78 898 951 87 142017 178 290 388 443 692 721 872 143016 38 144 303 638 52 728 52 819 942 48 9 144068 136 285 427 39 639 66 763 815 931 145026 138 75 245 558 979 146088 279 460 797 831 147016 123 261 326 79 454 588 636 832 977 148137 272 374 409 551 4 724 95 149042 66 93 127 68 228 451 575 813 57.

150177 447 520 37 886 995 151031 270 97 434 524 643 760 967 81 92 152013 31 170 237 51 711 82 153053 82 202 614 706 889 154015 87 372 416 570 693 721 155102 254 303 474 602 725 91 828 39 940 156093 151 209 62 70 399 445 516 602 785 157061 85 188 213 439 570 672 962 158013 19 105 51 262 454 538 689 701 59 951 159000 132 43 361 512 616 81

160053 219 342 54 422 9 568 636 823 900 74 161166 303 15 484 510 66 641 749 891 980 162153 157 217 427 37 618 58 66 77 791 823 49 98 982 163234 309 18 422 573 78 715 827 968 164096 284 383 453 593 738 49 965 165077 179 459 551 618 834 956 166115 260 312 42 620 829 167002 44 51 254 362 435 602 703 62 168013 142 205 19 264 927 47 60. 169090 253 453 63 641 72 973.

170028 51 114 83 87 225 320 423 709 71 849 84 171230 90 602 24 988 94 172057 186 298 349 425 585 619 705 84 806 913 173003 178 394 432 601 766 174018 107 13 531 40 837 61 94 175098 100 48 559 85 757 864 73 935 176351 576 177095 110 261 389 401 531 626 52 716 827 178094 111 43 91 288 363 459 617 838 179005 187 931 41.

180604 832 928 181025 55 458 553 675 705 41 880 989 182006 128 86 281 380 592 998 13190 383 760 182 68 184004 27 117 72 88 218 58 329 61 542 634 784 813 86 905 185104 50 73 308 455 542 607 858 65 186185 288 506 94 99 646 70 714 187007 131 455 80 621 5 27 47 95 705 188124 247 352 68 786 92 821 922 99 189003 125 49 391 423 52 561 96 668 74 84 90

190034 72 319 537 840 191064 128 235 417 534 678 96 781 192026 281 372 5 519 35 618 763 914 49 62 99 193594 634 794 194025 56 8 162 202 29 354 537 657 916.

W drugiem ciągnieniu padły następujące wygrane:

30 tys. zł. 55290.

100 tys. zł. 150704.

10 tys. zł. 27072 94675 122046 189927

5 tys. zł. 24133 79830 102547 121717 145239 188983.

2 tys zł. 18689 38237 39584 69270 71086 111497 117684 146668 138010 171059 174285.

1000 zł. 972 6683 18963 30297 30996 36249 45245 46381 52428 54065 55663 58847 64922 67529 68868 71558 80678 89419 91940 92217 93833 95239 96155 97086 99362 119125 129354 131199 133063 139398 145046 153325 158418 163304 174241 192764.

Po 200 złotych.

96 190 501 17 690 746 861 990 1262 82 316 433 541 612 929 2020 56 701 870 981 3002 423 565 627 774 918 66 4047 219 575 82 92 692 768 5239 407 67 857 949 6234 330 440 945 7241 544 717 30 964 8496 9100 496 886 999.

10418 657 773 84 11242 95 376 438 656 874 12488 13033 139 387 781 14068 653 876 901 15085 250 99 327 403 23 500 757 16453 504 15 699 935 90 17022 190 380 513 660 98 18209 489 972 19101 209 581 656 776 94 842.

20140 847 953 67 21521 663 717 99 819 54 75 22090 355 528 45 48 23389 783 87 24039 449 54 77 932 25341 621 65 823 63 26227 655 729 885 930 69 27561 652 28153 389 562 667 768 991 29110 305 498 99 806.

30207 678 736 823 29 31024 78 304 32045 269 437 821 33246 34059 218 28 92 378 403 04 688 703 53 35061 423 704 79 36022 147 76 295 472 509 58 730 92 985 37137 464 644 66 870 38057 197 262 84 459 89 754 39140 336 715 44.

40181 227 72 427 654 744 839 41086 214 556 42235 418 27 56 601 43116 302 44144 60 200 20 585 696 816 45043 187 473 46039 60 211 16 618 833 47269 428 39 620 67 900 48429 672 727 817 929 49206 336 506 12 909.

50569 900 51012 99 106 288 52100 372 572 53130 270 300 538 730 983 54171 515 70 735 852 917 55063 87 92 166 407 527 998 56038 71 196 286 696 773 990 57044 422 74 551 711 55 899 58088 474 803 73 960 59385 443 505 635 827 929 72 87

60043 179 291 508 74 646 815 61011 178 519 38 90 62455 828 930 63182 219 452 95 509 58 754 86 892 983 64125 743 827 65142 650 787 66076 107 299 763 67 859 67162 275 337 86 731 864 915 68095 108 44 83 609 69092 166 230 69 544 68 732 872 976

70514 891 71470 678 72013 422 604 913 73070 98 163 829 42 50 74563 652 703 75151 95 458 538 614 832 76002 658 99 856 77039 444 71 673 787 951 78389 778 820 83 79061 148 222 318

80038 289 697 725 81640 706 82303 494 638 762 83636 742 84112 557 666 886 85070 381 86125 232 725 899 87096 192 311 419 88114 693 96 703 828 40 89232 305 774

90197 299 335 91032 257 432 38 39 799 92063 574 681 758 93070 541 977 94044 48 239 346 465 95318 668 748 61 814 939 96267 313 630 961 97242 391 640 58 79 98013 73 526 606 67 743 864 953 99073 287 95 370 629 861 92

100023 214 373 83 432 101157 73 420 620 710 93 102093 194 213 333 41 403 521 708 822 103372 104079 232 46 431 529 31 61 620 984 105164 308 17 491 986 106048 143 45 518 73 876 990 107043 190 504 53 907 67 108022 682 812 90 109147 74 345 967.

110070 281 604 823 111321 430 607 786 112402 91 508 877 113011 241 644 751 58 918 67 114173 279 627 761 115016 334 36 444 632 78 116048 51 269 484 576 633 884 117088 816 118424 84 696 793 808 905 119397

120671 770 121312 69 519 606 122577 649 50 61 736 951 123015 21 383 97 471 934 124218 386 44 723 83 964 125007 25 89 256 126458 91 599 736 127048 134 207 659 91 860 128346 676 129252 67 713 37 909

130199 228 300 68 663 779 131165 75 318 132227 439 133022 516 24 73 652 791 134076 81 164 359 468 651 135074 347 476 547 73 136041 80 360 67 68 467 553 671 970 137065 315 481 87 609 786 138054 333 45 422 543 646 51 76 827 139104 65 70 83 731 808 904

140108 54 317 447 141301 705 949 142248 436 64 710 41 960 143070 115 49 274 308 144934 145054 394 403 525 26 87 89 809 12 94 935 146166 558 602 761 995 147048 199 364 502 626 728 838 148050 221 53 387 460 582 726 867 149101 32 673 989.

150096 117 264 576 667 806 67 151085 577 674 152295 303 475 658 724 67 842 62 67 982 153020 23 162 63 325 489 751 932 66 154247 365 600 88 946 71 155431 651 901 13 156071 307 732 58 84 954 157039 207 59 308 539 695 765 884 158104 20 258 495 508 668 159118.

160068 289 414 43 614 71 161072 170 340 92 162043 59 164 333 626 35 37 776 949 92 163094 520 689 894 164078 141 477 527 815 37 165088 271 478 780 166079 295 556 77 167163 502 752 168189 333 508 748 946 169158 362 477 594 960 170129 457 575 911 171612 97 172091 276 465 720 877 173199 231 476 83 550 793 174043 558 759 175063 122 280 620 954 176053 180 746 177291 380 655 71 73 971 178023 685 179226 560 997.

180117 64 67 818 34 41 968 181204 460 969 182544 47 647 59 183193 830 184060 133 338 96 751 66 185048 597 640 878 931 186005 633 749 894 187744 188047 383 955 189203 629 805 923. 190267 547 602 722 191081 343 46 478 724 48 192032 179 217 21 34 63 407 84 97 143496 737 77 831 916 50 194050 78 782 816.

CIAGNIENIE TRZECIE.

Po 200 złotych.

162 464 69 689 810 1284 371 951 2344 543 64 74 3218 862 942 4055 64 70 292 366 80 697 875 5188 313 6137 245 408 691 7206 19 30 375 727 863 976 8383 808 21 9010 183 348 496 533 62 70 617 67 96 745 94 898

10071 80 278 378 540 683 11052 274 331 470 704 50 12089 519 642 13115 383 601 63 834 70 959 14000 18 103 05 303 656 942 15380 641 725 975 16192 415 61 605 48 816 17178 234 87 327 928 33 34 18093 291 485 624 19202 403 28

20030 115 225 571 617 771 981 98 21283 22275 300 16 87 89 544 73 853 23107 464 771 810 951 24565 25317 676 26549 773 886 980 27234 410 815 56 28212 393 435 636 950 29169 233 398

30013 279 408 657 914 31043 130 223 309 439 871 32260 365 82 644 707 33484

34211 363 638 70 744 881 86 35404 659 36085 108 266 607 24 778 985 37385 517 50 828 58 73 79 38062 240 421 587 770 920 39050 137 671 785 872

40193 437 957 97 41095 225 384 427 47 69 505 39 815 910 42296 554 630 84 955 43124 74 44215 444 537 693 879 959 45449 617 895 963 46124 303 08 580 91 661 935 47005 37 532 633 58 833 48088 235 726 42 882 968 49059 251 52 335 464 85 514 818.

50263 575 646 51543 93 52047 53 83 253 90 97 306 855 80 53086 320 41 540 522 826 86 54263 309 66 442 523 601 23 55034 56599 670 753 57123 659 60 821 58418 79 522 668 926 59052 98 265 740 857.

60243 320 43 80 725 821 47 920 61077 150 412 667 770 62008 156 222 304 545 94 63384 425 72 817 64281 358 454 601 56 65011 323 413 65 83 504 629 54 825 66173 306 36 40 415 525 91 677 867 918 67434 861 88 68087 245 844 69260 363 521

70003 559 614 82 756 873 71227 96 448 543 935 72484 73224 76 632 757 75069 612 941 76105 16 293 681 77215 427 825 993 78469 502 63 982 79438 615 972.

80089 179 307 564 81260 414 667 82287 355 89 425 505 69 720 34 842 937 83021 173 245 468 528 31 649 931 70 84050 229 602 737 848 85071 206 344 452 776 926 86183 217 315 37 678 891 87216 947 88291 89020 434 521.

90010 111 231 379 482 933 51 54 91228 55 757 64 940 92166 519 743 49 51 93131 514 770 77 94100 568 604 878 95292 401 604 934 96507 993 97066 122 347 655 737 821 98018 337 717 831 99075 133 313 445 573 669 759 88.

100087 95 269 101208 67 340 621 822 102139 67 271 317 95 442 556 87 99 686 894 103235 605 104253 96 348 84 589 821 902 105208 138 51 407 20 542 106 392 628 107337 64 420 31 634 776 108278 396 541 771 84 109040 164 216 64 572

110023 256 416 602 744 929 42 111315 585 902 25 112084 692 113315 648 866 88 917 114001 140 443 815 943 115375 469 558 612 712 871 116110 516 767 915 118224 411 119287 757 990

120027 548 88 836 991 121457 821 938 60 122106 351 474 123203 700 828 124090 225 760 92 813 84 125002 300 08 21 37 603 126262 563 616 771 127213 419 512 73 128076 788 854 918 129178 82 238 490 800 79 981.

130183 246 74 322 463 745 91 131192 239 445 532 33 971 132653 133139 396 435 607 08 792 951 62 134683 99 135406 525 727 889 136610 810 137078 226 404 34 823 25 68 138334 68 477 771 877 954 71 98 139000 356 403 11 12 846.

140316 505 67 615 30 743 54 924 141037 435 751 980 142119 283 991 143751 73 848 68 144269 363 405 764 959 145103 13 42 295 324 164085 143 342 587 724 853 985 147070 190 381 769 800 148938 149535 834 915.

150039 158 337 151001 91 108 32 258 152775 889 153188 384 92 495 550 682 752 154124 392 705 76 155138 292 511 896 925 74 156061 243 381 157126 203 11 953 64 158072 254 813 46 159384

160003 192 380 529 747 886 161027 470 71 78 542 658 67 72 83 753 66 947 162024 335 38 663 747 886 926 39 163125 588 781 164408 747 76 77 804 165097 209 632 166189 240 695 717 994 167095 146 399 486 168078 82 220 405 589 685 739 934 169845 69 433 47 52 550 652 820 35.

170174 339 534 683 787 171076 350 820 40 172102 751 64 74 183052 240 70 348 77 87 559 604 35 755 174127 67 210 336 490 175148 272 493 511 97 823 176224 380 177225 87 455 509 660 982 178364 91 437 523 47 687 738 71 899 179021 135 327 817 19.

180151 256 391 506 866 181037 455 97 928 182049 422 40 501 609 26 918 183056 119 31 84 204 14 719 836 74 90 184331 185250 330 680 841 81 186114 69 408 555 928 187272 345 782 971 188089 305 699 919 28 68 189191 338 752 78 970.

190171 345 509 919 52 191045 197 384 86 537 671 769 89 941 192608 815 908 39 72 193501 749 976 194704.

שטורמדיגע צייטען

72

ראמאן

— דער פּאָלקאָווניק טימיריאַזעוו, דער וואָס סעלים-כאַן האָט איהם געהאַט צוגערויבט?

— יא.

— טא קומט אַריין צו מיר אין קאַבינעט, איך קלינג שוין אָן צו טימיריאַזעוו'ן, נישט קוקענדיג דערויף וואָס ס'איז שוין זעהר שפּעט.

זיי זענען ביידע אַריין אין קאַבינעט, לעשניעווסקי האָט גלייך אָנגעקלונגען צו טימיריאַזעוו'ן.

— האַלאָ! איז דאָס די וואוינונג פון פּאָלקאָווניק טימיריאַזעוו? דער פּאָלקאָווניק שלאָפט שוין? וועקט איהם גלייך אויף.. א וויכטיגער ענין... דאָס רעדט פּאָלקאָווניק לעשניעווסקי... איך וואַרט... ביים טעלעפאָן... פּאָלקאָווניק טימיריאַזעוו? יא, איך... צי האָט איהר וועלכע ס'איז ידיעות וועגען אָפיצער קיבּיראַוו?.. הא? וואָס זאָגט איהר? יא... ביי מיר געפינט זיך איצט... קיבּיראַוו... גלויבט איהר דערין? ער לעבט? ער לעבט טאקע? וואָס רעדט איהר? איהר ווייסט וועגען דעם? נו, נו... איך הער אייך... יא, יא, פערקליידט ווי א טשעטשעניעק... האם... אַזוי? וואונדערבאר! קאָנט איהר אפשר אהערקומען? יא, ער האָט ידיעות וועגען סעלים-כאַנ'ען... איך ווייס נאָך נישט גענוי... איך וועל אייך זאגען, איך בין אַזוי איבערראשט פון דעם גאנצען ענין, אַז איך האָב נאָך איבערהויפּט מיט איהם וועגען סעלים-כאַנ'ען נישט גערעדט... קומט איהר באלד?.. אך, אַזוי?... א העלד? וואונדערבאר, וואונדערבאַר!...

ווען לעשניעווסקי האָט אוועקגעלעגט די טעלעפאָן-טרייבעל, האָט זיין פנים געלויכטען. ער האָט פעסט גענומען דריקען קיבּיראַוו'ס האנד:

— איך בעגריס אייך, פּאָרוטשניק קיבּיראַוו!

— האָט ער אויסגערופען — איהר זענט באמת אַ העלד! זענט איהר די גאנצע צייט טאקע געווען ביי סעלים-כאַנ'ען? אָט דאָס הייסט אַנ'איינפאַל! גלענצענד, גלענצענד! און איצט דערצעהלט מיר, ווי אַזוי האָט איהר זיך אַריינגעקראַגען אין דער באנדע?

— הער פּאָלקאָווניק, איך וועל אייך אלץ דערצעהלען, — האָט קיבּיראַוו געענטפערט מיט א טאן פון אומגעדולדיגקייט, — אָבער איך וועל אייך איצט בעטען וועגען איין זאך: אויסהערען מיין איצטיגע, זעהר וויכטיגע און דרינגענדע מעלדונג.

— ביטע, איך הער אייך.

— סעלים-כאַן שלאָפט איצט איינער אַליין אין אַ האַלב-איינגעפאַלענער סאקלע, וואָס געפינט זיך נישט ווייט פון דאָרף אלט-אַלדא. זיינע אַלע מענשען שלאָפען אין דאָרף גופא. סעלים-כאַן גרייט זיך מאָרגען ביי טאג דורכצופיהרען א רויב-אָנפאַל אין דער ביוראָ פון דער פירמע „נאָבעל". איצט שלאָפט ער איינער אליין און עס וועט איצט זיין זעהר לייכט איהם צו כאפּען. מ'דאַרף תיכף אַרויסשיקען אַהין צוויי קאמפּאניעס מיליטער. דאָס וועט זיין גענוג. איך וועל אָנווייזען דעם אָרט, כ'וועל אַליין אויפפיהרען אַהין די צוויי קאָמפּאַניעס. מיר וועלען אַרומרינגלען דאָס הייזעל פון אַלע זייטען און וועלען איהם צווינגען זיך אונטערצוגעבען לעבעדיגערהייד. איך בין טיף איבערצייגט, אַז ער וועט זיך מוזען אונטערגעבען!

— אָבער צי קאָנען נישט אַמאָל די מענשען זיינע, וואָס שלאָפען אין דאָרף, איהם קומען צו הילף? — פרעגט דער פּאָלקאָווניק.

— אויב מיר וועלען זיין גענוג פאָרזיכטיג, וועט דאָס נישט געשעהען, — ענטפערט קיבּיראַוו, — מיר מוזען אָנקומען שטילערהייט פון דער צווייטער זייט, נישט פערבייגעהענדיג דאָס דאָרף און מיר טארען נישט שיסען, נאָר צווינגען איהם זיך אונטערצוגעבען אָהן איין שאָס. אָבער מיר דאַרפען זיך איצט איילען. סעלים-כאַן כאפּט זיך אויף געוועהנליך זעקס א זייגער אינדערפריה. איך גלויב, אַז באלד נאָכ'ן אויפשטעהן פון שלאָף און אָבזאָגען די פריהמאָרגען תפילה, וועט ער אַוועק אין דאָרף. נאָך איידער עס הויבט אָן צו טאגען מוזען מיר זיך שוין געפינען נישט ווייט פונ'ם הייזעל, אין וועלכער ער שלאָפט איצט.

— ריכטיג. ריכטיג, איך גיב שוין אַרויס די בעפעהלען, — ערקלערט דער פּאָלקאָווניק לעשניעווסקי און קלינגט אָן אין דער קאַזאַרמע, וואו עס שטעהט-איין דער דאגעסטאנער פּאָלק.

— צוגרייטען צוויי קאמפּאניעס פיעכאָטע אין פולשטענדיגער קריגס-גרייטקייט... אויסקלויבען די בעסטע סאלדאטען... נעמען אויך פון דער „אוט-שעבנאיא קאָמאַנדע" (שול פון אונטער-אָפיצערען) נישט האָבען ביי זיך קיין שוועבעלעך, קיין פאפּיראָסען און קיין שום קלינגענדיגע זאכען אין די טאַשען... איך קום באלד צו פאָהרען! תיכף אויספיהרען דעם בעפעהל! ווען איך וועל קומען, זאל שוין די קאָמפּאַניעס זיין גרייט אַרויסצומאַרשירען!..

— איצט, הער פּאָלקאָווניק, — ערקלערט קיבּיראַוו מיט אַ שמייכעל, — איצט מוז איך ענדליך אויפהערען צו זיין „אַלי", — אַזוי האָט מען מיך גערופען אין סעלים-כאַנ'ס לאגער, — איצט מוז איך צוריק ווערען דער אָפיצער אייוואַן פּאַוולאָוויטש קיבּיראַוו.

— נו, געוויס, אין דער דאָזיגער קליידונג וועט איהר דאָך נישט מאַרשירען אין דער שפּיץ פון צוויי קאָמפּאַניעס מיליטער, אַ שעהן פּנים וואָלט דאָס געהאַט! כאַ-כאַ-כאַ, אַנ'אָבגעריסענער טשעטשעניעץ דער קאָמאַנדיר פון אַנ'אָבטיילונג סאָלדאַטען.

— האָט איהר אַנ'אָפיצערישען מונדיר און א היטעל?

— אַזוי ווי איצט איז נאַכט און מען קריגט נישט צו קויפען קיין נייעם מונדיר, וועט איהר דערווייל אנטאָן אַנ'אַלטען... נו, צו דער ארבייט, קיבּיראַוו!

קיבּיראַוו האָט דאָס ערשטע זאך אָבגעשוירען און אָבגעראַזירט דאָס בערדעל, וואָס ער האָט געטראָגען די גאנצע צייט, וואָס ער איז געווען ביי סעלים-כאַנ'ען. ער האָט אויך אָנגעטון דעם מונדיר און דאָס היטעל. וואָס לעשניעווסקי האָט איהם דערלאַנגט ער האָט זיך אנגעשפּיגעלט, יא, ער איז צוריק דער אָפיצער קיבּיראַוו!

— אָט איצט דערקען איך אייך! — רופט אויס דער פּאָלקאָווניק מיט א שמייכעל, — ווען איהר בעווייזט זיך פריהער אין דער טיר אָט אין דער קליידונג, וואָלט איך אייך נישט געדאַרפט אומזיסט בעליידיגען, מיין ליבער קיבּיראַוו! עס טוט מיר באמת לייד, וואָס איך האָב אייך געדאַרפט אַזוי גראָב בעהאנדלען. א, איצט זענט איהר דער אמת'ער קיבּיראַוו! בראַוואָ!

אין דעם מאָמענט האָט מען אָנגעקלונגען. ס'איז אַריינגעקומען דער פּאָלקאָווניק טימיריאַזעוו, ווען ער האָט דערזעהן קיבּיראַוו'ן האָט ער אויסגערופען:

— קיבּיראַוו אין גראָזני זענען דאָך אַלע זיכער אַז איהר לעבט נישט מעהר!

— אָט די דאָזיגע „זיכערקייט" האָט מיך געראַטעוועט, הער פּאָלקאָווניק. אָבער איצט אייל איך. מאָרגען, נאכדעם ווי מיר וועלען שוין האָבען סעלים-כאַנ'ען אין אונזערע הענד, וועט איהר זיך דערוויסען, פאַרוואָס איך האָב אויף א געוויסער צייט געמוזט אָנגעהמען פאַר אַ „טויטען".

— ריכטיג, ריכטיג, אַלץ וועט איהר דערצעהלען שפּעטער און איצט לאָמיר שנעל אָפּפאָהרען אין דער קאַזאַרמע! — האָט לעשניעווסקי בעמערקט

קיבּיראַוו, לעשניעווסקי און טימיריאַזעוו האָבען זיך אַריינגעזעצט אין דער קאַרעטע, וואָס לעשניעווסקי'ס בעדינער האָט שוין געהאַט צוגעגרייט, און זיי זענען אָבגעפאָהרען אין דער קאַזאַרמע פון דאגעסטאנער פּאָלק.

די קאַזאַרמע האָט זיך געפונען הינטער דער שטאָט. ווען זיי זענען אַהין אָנגעקומען, זענען שוין געשטאנען גרייט אַרויסצומאַרשירען צוויי קאמפּאַניעס סאָלדאַטען, צווישען זיי אַ סך פון „אוטשעבנאיא קאָמאַנדע". אויף צו קעמפען מיט סעלים-כאַנ'ען האָט מען געדאַרפט האָבען געלערנטע סאָלדאַטען...

— איך שטעל אייך פאָר דעם פּאָרוטשניק קיבּיראַוו! — האָט לעשניעווסקי זיך געווענדעט צו די סאָלדאַטען און אָפיצערען פון די צוויי קאמפּאַניעס — געהט מיט איהם און פיהרט אויס פּינקטליך אַלע זיינע בעפעהלען!

— קיבּיראַוו? קיבּיראַוו? — האָבען אַלע אויסגעגלאָצט אַ פּאָר אויגען, — קיבּיראַוו איז דאָך... הם... ערמאָרדעט געוואָרען... אָבער דאָס איז דאָך טאקע קיבּיראַוו... הם... ווי איז עס מעגליך?...

— אַלץ איז מעגליך... — ענטפערט לעשניעווסקי מיט א שמייכעל. — שפּעטער וועט איהר זיך אַלץ דערוויסען... און איצט, „רעביאטא", דאַרף מען אַרויסמאַרשירען! וואוהין — וועט אייך שוין דער פּאָרוטשניק קיבּיראַוו אָנווייזען.

די סאָלדאַטען האָבען גענומען די ביקסען אויף די אַקסלען, עס האָט זיך דערהערט א קאָמאַנדע און די צוויי קאמפּאַניעס סאָלדאַטען מיט קיבּיראַוו'ן אַלס קאָמאַנדיר, האָבען זיך גערירט אין וועג אריין.

קיינער פון די סאָלדאַטען און אָפיצערען האָבען נישט געוואוסט וואוהין און צו וועלכען ציעל זיי געהען. דער איצטיגער אַרויסמאַרש האָט ביי זיי אויסגעזעהען זעהר געהיימנישפול, איבערהויפּט אַז זיי האָבען דערזעהען צווישען זיך א מענש, וועגען וועלכען אַלע צייטונגען האָבען געשריבען, אַז ער איז ערמאָרדעט געוואָרען דורך סעלים-כאַנ'ען... דער דאָזיגער פאַקט האָט נאָך דעם גאנצען ענין צוגעגעבען מעהר געהיימנישפולקייט...

די סאָלדאַטען האָבען מאַרשירט אין דער פינצטערער נאכט שווייגענדיג, האָבענדיג מאָדנע אומבּפערשטענדליכע פאָרגעפיהלען — — — — — —

און אין דער האַלב-איינגעפאַלענער סאקלע איז סעלים-כאַן געשמאַק געשלאָפען...

(פאָרטזעצונג קומט)

היינט פייערליכע פרעמיערע!
William Szekspir
עפּאכע פילם-מייסטערק — לויט דעם אונשטערבליכען ווערק פון
FELIKS MENDELSOHN מיט דער פּראַכטיגער מוזיק-אילוסטראַציע פון
„חלום פון א זומער-נאכט"
רעזשי: MAX REINHARDT
עס נעהמט אנטייל דער גאנצער קינסטלער-אנסאמבל פון דער פילם-פראָדוקציע WARNER BROS
טענץ און באַלעט: BRONISŁAWA NIŻYŃSKA

קלאנג-קינא
CAPITOL
16 זאוואדזקא 16

קליינע אנאנסען
1 זלאטי אנ'אַנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

א דרוק-מאַשין
(אַ צילינדער)
63 אויף 95
אין גוטען צושטאַנד
פּרייזווירדיג צו פערקויפען
אָפּפערטען אין אדמיניסטר. פון דער צייטונג אונטער „P. W."

נעכטען האָט מען מיר אויפ'ן טראַמוויי ארויסגעגנב'עט א פּאָרטפעל מיט וועקסלען און פּראָטעסטען, וואָס האָבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט. אָפּצוגעבען געגען בעלוינונג צו ה. מייראַנץ, נארוטאָוויטשאַ 22, טעל. 213-83. דיסקרעציע געזיכערט. אַלע בעוואָרענישען אויף די וועקסלען זענען געמאַכט געוואָרען.

BUCHALTER, rutynowany bilansista na stanowisku ma jeszcze kilka wolnych godzin. Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją. Opłata przystępna. — Leon KRELL, Piotrkowska 79, m. 40. tel. 145-64.

קאָקס
צום אויסטרוקענען ווילגאָטנע דירות בעקומט מען זאַכאַדניאַ 32, אין קויהלען-סקלאַד, וויז-אַ-ווי דעם לאָמבאַרד

פרייע פּאָסטענס
ס'ווערט געזוכט א קוואַליפיצירטער שניידער-געזעלען ביי מענער-בעשטעלט. א. פריד, זשגאָווסקאַ 35.

פערשידענעס
די יעניגע, וועלכע פאָהרען קיין פּאַלעסטינע — לערן איך אויס א גינסטיג פאַך אין משך פון אַ קורצער צייט. — אָפּפערטען אין אדמ. אונטער „אבּפאָהר".

צו די ה"ה גנבים! ס'איז נעכטען געגנב'עט געוואָרן ביי דער נאָוואָמיעסקאַ 4 אַ ביטעל מיט שליסלען און פּאַפּירען, וואָס האָבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט. מ'בעט אָפּצוגעבען געגען בעלוינונג. קלינגען טעל. 249-39. דיסקרעציע געזיכערט. דאָס געלד ווערט געבעטען זיך צו האַלטען.

נעכטען איז מיר פערלוירען געוואָרען א פּאַס מיט נאָך פּפירן. פּאַפּירען אויפ'ן נאָמען נפתלי לעוויט פון דיסנאַ. דעם עהרליכען פינדער בעט מען זיך צו פערשטענדיגען דורכ'ן טעל. נומ' 167-64 געגען בעלוינונג.

Dr. med.
H. ROZANER
ספּעציאַליסט פאר הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראַנקה.
Narutowicza 9
tel. 128-98
נעמט אָן פון 9–1
פּארמ. און פון 5–9

דרוקעריי, ליטאָגראַפיע
און מעכאנישע שאכטעל-פאבריק
נעמט אָן בעשטעלונגען פון
פאַלץ-שאַכטלען — און — בעצויגענע
עסטעטישע אויספערטיגונג!
י. דיאַמענט, קילינסקיעגאָ 63
טעל. 188-76

Prywatne Kursy Handlowe
I. MANTINBANDA
ul. Przejazd 12, tel. 157-91
Wykłady w następnem półroczu rozpoczną się 15 stycznia 1936 r. o godz. 7 wiecz.
Zapisy przyjmuje już Kancelarja Kursów codziennie od 11—1 p.p. i od 4—8 wiecz
Kierownik Kursów I.MANTINBAND.

אין גיכען ערשיינט דער
„לאָדזער שפּיגעל"
אילוסטרירטער ליטעראַריש-סאַטירישער וואכענבלאַט פאַר'ן כלל-ישראל
דעם „לאָדזער שפּיגעל" וועט מען בעקומען אין אַלע קיאָסקען, ווי אויך אויף דער גאנצער פּראָווינץ.

עפענטליכע ווארנונג!
דערמיט פאָדער איך אויף דעם ה' י. מאָרגער, אייגענטימער פון גאָרן-געשעפט נאָוואָמיעסקאַ 8, ער זאָל קומען מאָנטאָג, ד. 13/I ד.י. אויף א דין תורה צום הרב ר' יוסף פיינער, גדאַנסקאַ 23, 9 א זייגער אָוונט. פאַלס נישט, נעהם איך אָראָב פון זיך די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די קאָנסעקווענצען.
מיט אַכטונג
עקספּעדיציע „טאָרפּעדאָ"
אייגענטימער: יוסף כאַמיעז.

רעטשניצע
פאַר ווענערישע-קראַנקע
מענער - שוועכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוועגד.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרוי-דאָקטאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוועגד.
א בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פאַר אויגען קראַנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעהמט אָן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אָוו.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוועגט.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער - שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוועגט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער ווארטע - זאל פאַר פרויען

Dr. med.
P. Braun
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 81
טעלעפאָן 100-57.
נעהמט אָן פון 8--1 און פון 4--8 אָוועגט.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אקושעריע און פרויען- קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09.
נעהמט אָן פון 4—8 אָוועגד.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.